

Daima Edebiyat

e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

www.edebiyatdaima.com

Yıl: 1

Sayı: 2

Şubat
2022

Şimdi aşk kaçmış bir ilmektir gövdenin örgüsünde,
Uykusuz bir gecenin çitlerine takılan.
Sökülür durmadan uzayan ipliğiyle,
Sarılr mekiğine sabahın
Ürkek bir güvercin halinde.

Metin Altınok ~ Mekik

TEMA: İPLİK VE İLMEK

Muhammet Erdevir, Yasin Mortaş, İbrahim Halil Çelik, Elçin Sevgi Suçın, Ayşe Ay, Şahin Taş, Özkan Kaya, Hatice Ç. Yılmaz, Deniz Kara, Güler Kalem, Z. Seven Razgırat, Feyza Keşan, Beyhan Keçeli, Erman Şahin, Ahmet Menteş

Tema Dışı:

Güven Fatsa, Ersin Kartal, Ercan Sağlam, Mehmet Çağan Azizoğlu, Ali Güney, Hande İkbâl Türedi, Veli Ay, Zeynep Seyyah Ak, Çağlar Sarıtaş, Hamza Y. Ocak, Jale Önder Darıcı, Oğuz Ertürk, Yakup Diker, Abdulkadir Üstündağ, Yener Çetin, Volkan Öten, Seher Tanıdık, Nilüfer Z. Aktaş, Sündüs A. Akça, Fatma Yavuz, Abdullah Sezer, Volkan Tepe, Buket Uçar, Emel Koşar, Sibel Yılmaz, Merve Duran, Lale Şeyda Gülsoy, Fatma Z. Çelik, Suzan Yörük - Elisaveta Bagryana

Edebiyat Daima

edebiyat | kültür | sanat

ANA SAYFA

Hakkımızda

Duyurular

Şiir

Öykü

Kitaplık

İnceleme

Deneme

Defter

Gündem

Sinema

Söyleşi ve Soruşturmalar

Divanlar Arasında

YouTube Kanalımız

Diğer

KULLANIM KOŞULLARI

Rahime Kösem Alcan'ın Çocuk Kitabı "Hayat Ağacı"
Klaros Yayınları'ndan Çıktı!

Edebiyat Daima
edebiyat | kültür | sanat

EN POPÜLER YAZILAR

Sosyal Medya

961 Takipçi

Takip Et

Son Yazılar

Hepsini Gör

Rahime Kösem Alcan'ın Çocuk Kitabı "Hayat Ağacı" Klaros Yayınları'ndan çıktı!

Rahime Kösem Alcan'ın İlk Deneme Kitabı "Deneye Yanıla" Klaros Yayınları'ndan çıktı!

Mustafa Nurullah Celep | Şükran Kara'nın İlk Şiir Kitabı "Şarksız Yabancı"

Edebiyat Daima

SİNEMA PAMUK YAZDI

Edebiyat Daima

EDEBİYAT | KÜLTÜR | SANAT

YouTube Instagram Facebook Twitter /daimaedebiyat

www.edebiyatdaima.com

KÜNYE

Daima Edebiyat e-dergi, www.edebiyatdaima.com tarafından periyodik olarak yayına hazırlanan aylık kültür, sanat, edebiyat dergisidir.

Daima Edebiyat dijital olarak yayımlanır, basılı değildir ve erişimi ücretsizdir. Yayımlanan yazı ve şiirlerin telif hakkı ve hukuki sorumluluğu yazarına/şairine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Muhammet Erdevir

Yayın Kurulu: Ersin Kartal, Emine Gündüz Menteş, Ercan Sağlam, Hatice Yıldırım, İbrahim Halil Çelik, Murat Serdar Çakıroğlu, Betül Yordam.

dergi@edebiyatdaima.com

[You Tube](https://www.youtube.com) [Instagram](https://www.instagram.com) [f](https://www.facebook.com) [t](https://www.twitter.com) /[daimaedebiyat](https://www.daimaedebiyat.com)

Daima Edebiyat
e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

Tasarım & Dizgi: Prelüt Creative Medya

Kurumsal Firmalar, İşletmeler ve Bireysel Girişimler için;
SEO Uyumlu Metin ve İçerik Yazarlığı, Sunum, Basın Bülteni,
Açıklaması ve Brief Yazımı; Kitap-Dergi-Katalog Yazım, Tasarım
ve Yayıncılığı; Editörlük ve PR Hizmetleri, Sosyal Medya Yönetimi,
Pazarlama Çözümleri, Web Sitesi.

PRE
LÜT

prelutcative

0546 237 91 79
prelutmedya.com

İÇİNDEKİLER

Tema: İplik ve İlmek

- Muhammet Erdevir - **İncecik İlmeklerle Bin Sicimli Bağ** s.1
Yasin Mortaş - **Kördüğüm** s.5
İbrahim Halil Çelik - **Karlı Kiremit Çatılar** s.7
Elçin Sevgi Suçin - **İptim İlmek Oldum Asıldım Boynuna Yarın** s.11
Ayşe Ay - **Salıncak** s.12
Şahin Taş - **Ey Şair** s.15
Özkan Kaya - **Parmak Hesabı ile** s.16
Hatice Ç. Yılmaz - **Kalan** s.17
Deniz Kara - **Meskûn Mahalde Yalnızlık** s.18
Güler Kalem - **Dönüş** s.20
Z. Seven Razgırat - **Düğüm** s.21
Feyza Keşan - **Sessize Al** s.23
Beyhan Keçeli - **Çile** s.24
Erman Şahin - **Gözlerimdeki Yas** s.26
Ahmet Menteş - **İp Kısa, Hayat Uzun** s.27

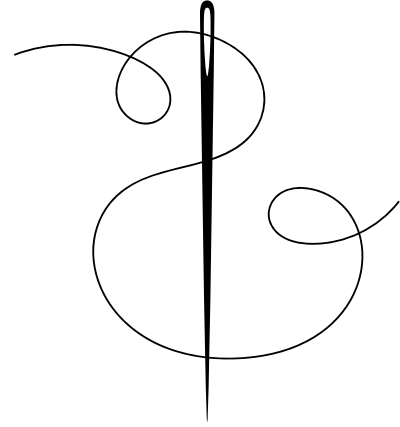
Tema Dışı

- Güven Fatsa - **Hesap** s.30
Ersin Kartal - **Korkunç Beyaz** s.31
Ercan Sağlam - **Yalınışk** s.34
Mehmet Çağan Azizoğlu - **İncili Şiir** s.35
Ali Güney - **Hani** s.36
Hande İkbâl Türedi - **Küçürek Roman** s.38
Veli Ay - **Çöp / İki Dakika** s.38
Zeynep Seyyah Ak - **Lâ Mekân** s.39
Çağlar Sarıtaş - **Kabuklaşan Yaraları ile Hayata Tutunanların Hikâyeleri: "Hatırlı Yara"** s.41

- Hamza Yaşar Ocak – **Şehirlerin Ruhü** s.45
- Jale Önder Darıcı – **Tekinsiz Seveda** s.48
- Oğuz Ertürk – **Doğru Savaş, Yanlış Marş** s.49
- Yakup Diker – **Kabuk** s.50
- Abdulkadir Üstündağ – **Mehmet Akif Ersoy'un Şiirlerinde Türklük ve Türk Dünyası Kavramı** s.51
- Yener Çetin – **Kalkhas** s.55
- Volkan Öten – **Akdeniz Esintileri** s.56
- Seher Tanıdık – **Tavandaki Delik** s.57
- Nilüfer Zontul Aktaş – **Dağların İçi Kanıyor** s.60
- Sündüs Arslan Akça – **Günah Emekçileri** s.61
- Fatma Yavuz – **Tiz Bir Çığlık** s.62
- Abdullah Sezer – **Seninçüdü Her Şey Her Şeydin Sen** s.66
- Volkan Tepe – **Pirana** s.67
- Buket Uçar – **Peri Kızı** s.68
- Emel Koşar – **Rüzgâr Kırılması** s.73
- Sibel Yılmaz – **Üçlemenin Son Durağı: Sus Barbatus-3** s.74
- Merve Duran – **Gard Alma Sanatı** s.79
- Lale Şeyda Gülsoy – **Üveyik** s.80
- Fatma Zehra Çelik – **Güvercin Gerdanlığı** s.85
- Elisaveta Bagryana – **Sonbahar Türküsü (Arka Kapak)**

**BU SAYININ
TEMASI**

**İplik ve
İlmek**

İNCECİK İLMEKLERLE BİN SİCİMLİ BAĞ Muhammet Erdevir

Hayatının büyük kısmını yollarda geçiren bir insan tipi vardır. Uzun yol şoförleri, pazarlamacılar, denetlemeciler, yorgunlar, yığınlar, bezginler ve kaçaklar. Düzen ve dikiş tutmayan bir yolculuğun bilmem kaçınıcı durağında, aslında hiç durmayacak olmanın ve bitmeyen bir yol hâlinin nesnesi konumundadırlar. Yol bitmediği gibi konukluk da bitmez. Sabit kadem görünen konaklar bile hızla akan bir nehre dönüşür. Çağlayanlar, uçurumlar, iniş çıkışlar ve düşüşler her yerdedir. Başını sokacak otel odası bulmanın sevinci, bir otelde uyanmanın tarifsiz kederiyle yer değiştirir. Ritim aynılaştıkça hikâye boyut değiştirir. Bir süre sonra manzarası nereye bakıyor olursa olsun, döşeme ve möblelerinin tasarımı ne olursa olsun otel odaları birbirine benzemeye başlar; kokuları, eşyaları, aidiyetsizlikleri ve soğuklukları ile. Kimliksiz otel odaları hiç kimseye ait değildir, otel sahiplerine bile. Metin Altıok “Sondeyiş”te bu bitimsiz yolculuklara değinir incecik. İlk ilmek Altıok’tan olsun bu yazının kumaşına:

“Dolaştım yıllardır şurda burda,
Ucuz otellerde kaldım.

İğne iplik taşıdım yanımda,
Bir düzen tutturamadım.”

İlmeklerin, ipliklerin, düğümlerin ve elbette kördüğümünün izini şiirlerde sürmek istedim. Kördüğüm “kör” bir bağ değildir. Anlamsız bir karmaşa hiç değildir. Çözülün çözülmeyen ipliklerden oluşmuş o labirentin fısıldadığı gerçekler değerlidir. Bu değer peşinde bizi birbirimize bağlayan bağların en eskisi kadim hikâyelerdir. Sonra da şiir gelir nesiller ve kuşaklar arasında köprü olan. Çünkü şiirin eski karşılığı olan “nazm” sözü, “ipe inci dizmek” anlamına geliyor öncelikle. Şiir; imge, mana ve ahengin söz ipliğine geçirilmesiyle oluşuyor. Şairi ve okuru bağlayan bir ilmek oluyor böylece metin. Okuru ve sanatçıyı birbirine bağlayan ve aynı zeminde buluşturan bu eşsiz dokuma, değerini bilenler için ne büyük inceliklerdir.

Metin Altıok “Mekik” şiirinde gövdenin örgüsünden kaçan bir ilmeğe benzetir aşkı. Sebepsiz değildir bu. Gövdeyi ören örgünün düğümlerinde “aşk” var. Varoluşun bir cephesini bu çekim tutuyor tüm gücüyle. Aşk; anlamlandırmak, anlamlanmak ve anlama dönüşmek için kıyamete dek sürecek bir nöbete yazılmış. Uykusuz gecelerin ürkek güvercinleri, köpüren bir özlemle kanatlandıklarında insan gözünün gördüğü her yeri ruha anlam katan bir “değerlilik” ve “değme” hissi tutuyor. Temas, değeri yaratıyor. Değer, ruhların birbirine değmesinden oluşuyor. Döngülerin en anlamlısı hassas ruhların başını böylece döndürüp duruyor. Ya da yürek zarını tutuşturuyor mu demeliydim? Ufku yakan bir ateş de diyebiliriz. Kızaran ufukların ardında kanayan bir yürek olmadığını kim iddia edebilir? Fakat kanamaktan şikâyet etmeyen bir yürektir o, sıradan savaş yaralarıyla karıştırmamak gerekir süveydasındaki kesigi:

*“Şimdi aşk kaçmış bir ilmektir gövdenin örgüsünde,
Uykusuz bir gecenin çitlerine takılan.
Sökülür durmadan uzayan ipliğiyle,
Sarılır mekiğine sabahın
Ürkek bir güvercin hâlinde.
Ve sen eksildikçe o güvercin tamlanır,
Kanatlanır böylece köpüren özlemiyle.
Uçar gider geçmiş bir günün ardından,
Bir tüy kalır geriye senin bittiğin yerde.”*

İncelik insanı insandan ayırır, insanı insana bağlar. Ayırır çünkü insandan insana fark vardır, kabalık ve nobranlık nezaketle aynı örtü altına giremez. Bağlar çünkü zarafet zarafeti, letafet letafeti çağırır yakınına. O yakınlıkta, o yamaçta, o serin gölgelikte kalp kendi iklimini bulur. Asırlar boyunca var olagelmış bir tanışıklığın sarhoş edici kokusu kemende dönüşür, birbirini bulan ruhları sımsıkı sarıp sarmalar.

Metin Altıok'tan devam edeceğim. "Sis"te sevginin ipliğini özenle boyamaktan söz eder o. Sevgi kendi kendine tutuşan bir ateş olsa da her ateş gibi üç temel unsura ihtiyaç duyar. Yanıcı madde, tutuşma sıcaklığı ve oksijendir ateşin varlığının sırrı. Sevgide de iki kişinin manevi varoluşu yanıcı maddeye karşılık gelir, aralarındaki ahenk tutuşma sıcaklığını sağlar, özen ise ateşi besleyen oksijendir. Ahenk bozulursa sıcaklık düşer, ateş söner. Özensizlik özene baskın gelirse bağlar eprir, gevşer ve kırılır. Ateş yine söner. Şairin "gidip de bulamamak" dediği, "incinmiş renk" dediği biraz da budur. Her şey bozulmaya yatkındır ama ahenk her şeyden daha çabuk bozulur genelde.

*"Özenle boyadım ipliğini sevginin,
Gidip de bulamamanın incinmiş rengine.
Sisi gümüş bir rüzgârla tepelerden eğirdim,
Dokudum yalnızlığın bu serin kumaşını,
Sesime ayrılıklardan bir gömlek diktim.
Ölümü tastamam ezberledim de geldim,
Dilimde bu buruk türkü tadıyla
Bilmem ki buradan nereye giderim."*

İnceliklerin herkeste olduğuna inanmak isteriz. Belki de bu inanma isteği yüzünden aldanmaya meyyaldır insanoğlu. Örumceğin sabırla ağ örüp beklemesi gibi değildir bu kırılğanlık. İnsan gözünü açtığına görmek istediğinde bulmuştur kendini esas. Gözünü açtığına görülmek istenen ruh ikliminin gök kubbesini oluşturur. Muzaffer olacak bir kuşatmadır bu, şehirlere ve şiiirlere çoktan girilmiştir. Sahil kentlerinin turunc çiçeği kokusuyla örülen bir iplik, saklı saklı kendi hikayesini doker. İki eş ruhun eş frekansı yüreğin dışında, çok dışında ama öz ve hakiki bir cevherle titreşir durur. Yürek önemsizleşir, ruh yücelir. Ruhü yücelten incelik herkeste olmaz işte. İstemek sonucu değiştirmez. Paul Celan'ın "Bademlerden Say Beni"sinde ördüğü gizli saklı iplik tam da böyle bir frekansla titreşir durur:

*"Say bademleri,
say acı olanı, uyanık tutanı say,
beni de onlara kat:*

*Gözünü arardım hep, gözünü açtığına,
sana kimselerin bakmadığı bir anda,
örerdim ya o saklı, o gizli ipliği ben,
ki onun üzerinde tasarladığın çiy'in
testilere doğru kaydığı bir zamanda,
yüreğe varamamış öz bir sözle korunan."*

Çevirenler: Ahmet Necdet-Gertrude Durusoy

Herkeste olsun istediğimiz ve kimselerde bulamadığımız o incelikler yüzünden değil mi yorgunluğumuz? Göğe merdiven dayamak gibi bu veya suya şiirler karalamak... Oysa su derdi, tasayı ve özlemi taşımakta mahirdir. Göğün örtüp gizlemekte mahir olduğu gibi. Gün aydınlığı, gül aydınlığı, iç ferahlığı içinde hem de. Işıklar içinde çoğalır durur bizi mutlu eden küçük tesadüfler. Bakmayı bilen, göğsünü açan, ruhunu dinleyenler için güzellik her yerdedir. Kötülük ve çirkinliğin her yerde olması gibi. Neye bakıp neyi seçtiğimizle ilgili biraz da bu. Yüz binlerce muhtemel desen ve ilmek içinde bir dokumacı neden belli desen ve dizimleri tercih eder? Renkleri, ilmek sayısını, sıklığı ve sıklığı belirleyen şey nedir? Kimselerin görmediği ve bilmediği incecik geliş gidişlerdir elbette. Gelişini bilmediğimiz, gidişini hissetmediğimiz güzelliklerdir. İnsan sahip oldukları kadar sahip olamadıklarının da farkına varamaz genelde. Aldanışın gamsız dağı bu bilmeyişler üzerine kuruludur. Sonra bir madenci eline kazmasını külüngünü alır ve kazmaya başlar o dağın altını. Hazineseler, cevherler, gizler ve gizemler sonsuz keşiflere çağırır. Yaşamadan bilinmez, yaşanmadan kazılmaz, yaşam olmadan keşif olmaz. Heybedeki ağırlık kıymetsiz değildir heybenin nakışından. Şükrü Erbaş'ın hiç bitmeyen şiiri "Ömür Hanım"da ilmek ilmek dokusunu işlediği hakikat biraz da budur. Ötesi herkesin kalbinin inceliği ve geçirgenliği kadardır. Kalp bu, zar gibi olan da var kösele gibi kalınlaşan da.

"Kimseler görmedi Ömür hanım, bu dünyadan ben geçtim. İçimde umudun kırk kilitli sandıkları, elimde bir avuç düş ölüsü yüreğim -içinde senin ve benim ağırlığım- benim olmayan bir garip gülümsemeyle yüzümde, incelik adına, ben geçtim...Yerini bulmamış bir içtenlik, yanılmış bir saygı ve bir hüznün eğrisi olarak ilişkilerin gergefinde, ördüm ömrümün dokusunu ilmek ilmek. Beni cam kırklarıyla anımsasın insanlar, savrulan bir yaprak hüznü ve dağınlığı ile... Yükümü yanlış bedestanlara çözdüm."

KÖRDÜĞÜM

Yasin Mortaş

düğüm

bakışlarım kaçınıcı perdenin kapanışı/sayamadım
içe yırtıldım yine annem de buna dahil
akşamı teyelleyip diktim tenime /terzisiyim kendimin
ah bir kent iğnesi daha battı kalbime/çıkaramadım

ses ile söz arasında dilimiz makas
ben Ebubekir kumaşı olmalıyım topuğuna kadar
ve göğe örtülmüş yağmur kadar ılımlı İdris
ben bu saatte şiirin rengini yüzümüzde görmeliyim

niçin
yırtıldığım kadar onaramadım yüzümü

düğüm

yırtıldı gömleğim
-siz de üşüyün bu yaz-
o yüzde yüz su kumaşım kırıştı/anladınız mı
yamalı şiirim yarım bir güne eklendi mi şimdi

kalbime düğmelenen şirreti gördüm/siz de bakın
gördüm bakışlarıma ilikli o iğneli bakışı
delik deşik coğrafyada iğne iplik kaldım

gölseydi çikolata çocukları
ince kelimeyi cebime dikerdim
ve kanım ışıık alırdı biçilmiş harflerden/a'dan z'ye iliklenirdim
ah çağ damarımda olmasaydı kördüğüm
sizinle gülmeye çok sevinirdim

işte
birbirimizin aşk yaması gök/ bütün olarak
sar içine zaman çilesini sımsıkı
geçelim ışıklı tezgaha tebessüm örelim
haydi renk verelim dağa ve kuşlara
sonra siyahı çıkartalım içimizden ve uzak karanlığı

dolanırsa ip saate
içinden çıkılmaz bir düğüm olur içimizdeki karanlık
bakış düğmelerini kapatan el kurusun artık

ah dünya ipi
çocuklara nasıl da kördüğüm

KARLI KİREMİT ÇATILAR

İbrahim Halil Çelik

Âdem Çoban'a.

Bir şeylerin beni rahatlatacağını umuyordum. Bu manevi bir varlıktan ziyade tensel bir dokunuş veya bana sabitlenmiş bir bakıştı. Bulamadım tabi her ikisini de. Tuttum ellerimi boşluğa açtım, bu el açış elbette dinî ritüellerin bir süreğiydi. Sonra mırıldandım beni kim duyarsa, yıldız, güneş, ay veya karanlık hatta Tanrı, hanginiz üzerine alınıyorsa, hadi yardım edin bana. Yüzüme bir gülümseme kondurun, dedim. Farkındaydım işe yaramayacaktı. Yaramadı da neticede. Şimdi kimden ne umabilirdim ki? Şans. Dünyadaki en büyük güç oydu. İnsanlar acaba Tanrı ile şansını karıştırıyorlar mıydı? Muhakkak öyleydi, bunca yalvarmanın, bunca mabedin nedeni başka ne olabilirdi ki? Şans, şans, şans! Hain şans! O da yanımda olmadı hiçbir zaman. Misal en afilisinden, en pahalısından bir şey alsam elimde patlardı. Ayakkabı alsam yırtılır, çorap alsam başparmak kısmından delinir, dürüm alsam en acılısı denk gelir, PTT'ye gitsem sistem çöker, milli piyango bileti alsam bana çıkmazdı; moralim bozulurdu. Şimdi hangi yola girsem ters şerit. Umurumda mı? Evet, umurumda. Böyle sızlanmam boşuna değil!

Fotoğraftaki karlı kiremit çatıların, ölüm tehlikesi levhası ile yaşam ağacının, perdesi çekili pencerelerin yan yana küs dostlar gibi durduğuna bakıp bizim gibi bunlar, demişti; ben boşluğa el açma, dua etme ritüellerini gerçekleştirmeden çok çok önce. Hiç alakası yok hâlbuki. Biz yan yana bile sayılmazdık onunla. Pencerelerimiz aynı cepheye bakmıyordu. Kapılarımız farklı dünyalara açılıyordu. Ben Scooby Doo hayranı idim. O Heidi izlerdi. O rakı hastası, ben viski. Anasondan nefret ederdim. Masada bile iki ayrı dünya idik yani. Biraz kafayı çekse gecenin sonu çingar. Çaçayım ben demesi de cabası. Bense kaç şişe devirsem yine de kafam ayık. Hunhar!

Sık sık fikir değiştirmekle ilgili bir rekor olsa bunu mutlaka o kırardı. Son zamanlarda doğa fotoğrafçılığına özendi sözgelimi. Fotoğraf çekme tutkusu başına bela olacak bir gün, dediğimde; bırak allasen iki yılan fotoğrafını yakından çektim diye nedir bu kuruntun, bu korkun, bu tantanan! Hop, derdim hemen. Sesini akort et, çevir burguyu. Cevabı, ha ha ha, olurdu. Aman ne komiksin. Bir keyfimiz vardı, piç ettin onu. Cevap vermezdim. Yoksa küfürleri art arda sıralardı haspa. Emine derdim, ismin hariç her şeyin o kadar uygun ki bu âleme. Sana İklim mi desem ha? Asuman'a ne dersin? Peki ya Suna? Höss, derdi. İsmim kırmızı çizgim! Sonra kahkahayla gülerdi. Sus, derdim; kadınlar sokak ortasında kahkaha atmayacak. Bunu duyunca daha çok kahkaha atardı. Gülünce çok güzel olurdu.

Onu çok özledim. Uzun zaman sonra bu şehre geldiğimde en çok onu aradı gözlerim. Sahil boyu yürüdüm. Şezlongda kaykılanlara, şemsiye altında kitap okuyanlara, yüzenlere, ikide bir zile vuran Maraş dondurmacılarına, sonsuzluğa uzanır gibi duran masmavi denize bakıp kederlendim. Deniz en çok sana yaklaşıyor İstanbul, diye mırıldandım bu kederime bir bahane uydurma çabasıyla. Kalbimin bir yanı bu kederimin onun yokluğundan olduğunu biliyordu. İnkârım boşunaydı.

Sesi güzeldi aslında. Yanımda şarkı söylemesine bayılırdım. O varken daha iyi çalardım. Ellerim klavyede daha farklı gezinir, pena daha narın daha esaslı dokunurdu tellere. Öyle ki tellere değenin iki parmağımın arasındaki pena değil de başka bir güç olduğunu düşünürdüm. Boynumu eğdim gitarın gövdesine doğru. Teller titreşir, armonik bir ses çıkardı her dokunuşumda. Emine, mikrofonu aldığı gibi tiz bir giriş yapar, sonra sesini biraz pesleştirerek dinlendirir, ağır ve melankolik bir parçaya geçerdi. Bu, dinleyicilerin onu önce coşkulu alkışlamasını sonra da uzak ve belirsiz bir yere hüznle dalmalarını sağlardı. Farklı olan her şeyimiz müzikte birleşirdi hülasa. Ama bir gün gitti. O gidince ben de ayrıldım şehirden, İstanbul'dan. Martılardan, karabataklardan, kenttin canhıraş meydanlarından, denizinden, tarihinden, Emine'den, onunla bir köşede çalıp söylediğimiz İstiklal Caddesi'nden... Şimdi ne yana gitsem bir boşluk. Kafamın içinde anılardan koca bir dağ. Hep onu düşünüyorum. Düşünmek belki de insanın en büyük yükü. En büyük mucizesi diyenler de var ve onlar daha çok. Öyle değil desem gülüp geçecekler. Gülüp geçsinler. Çektiğimiz bunca çile düşünmemizin armağanından başka neydi ki! Baksana hayvanlara, akılsızlıklarından mutluluktan ölecek gibiler. Hayvan oğlu hayvanlar!

Sokaklarda elimde gitarım bir süre onu düşünme düşünme dolaşıp durdum. Kalabalık bir caddede şarkı söylemeye karar verdim yol olduğumda. Derin derin nefes alıp verdim. Tıngırdattım gitarı. Akort edip çalmaya başladım. Bir iki öksürdüm, gırtlığımı temizledim. Ama yok, sesimin çatallaşacağını hissedip çalmayı bıraktım. Bu sesle kendimi rezil edecektim. Cadde kalabalıktı. İnsanlar bir yerlere yetişmek için acele edip duruyorlardı. Benim acelem yoktu. Hande'yi arasam, Emine'den haber var mı desem, ne der acaba? Onun da benden bir şeyler sakladığı kesin. Emine durduk yere gitmedi ya! Vardır bir sebebi. Cebimden telefonumu çıkarıp aradım Hande'yi.

“Efendim Çağrı.” diye telefonu açtı. Bu bir soru muydu yoksa yine ne var şeklinde bir bıkkınlık ifadesi miydi yahut klasik bir telefon açış cümlesi miydi; o an bunu idrak etmekte zorlandım. Tonlaması da belirsizlik taşıyordu Hande’nin.

“Biliyorsun, Emine belki ailesine veya senin yanına gelmiştir, diye ben de buraya geldim. Müsaitsen görüşebilir miyiz?”

“Çağrı, şimdi biraz işim var ama bir iki saat sonra sahildeki bir kafede buluşalım. Geldiğimde ararım seni olur mu?” dedi.

“Olur.” dedim. “Ben zaten sahile yakınım. Bekliyorum.”

“Tamam. Görüşürüz.” deyip kapadı telefonu.

Elli iki katlı binanın görkemine ve onun şehrin binaları arasında iğreti duruşuna baktım. Ben de bu bina gibi iğretiydim, şehre o bina kadar yabancı ve uyumsuzdum. Binayı arkama alıp sahile doğru ağır ağır yürüdüm. Bu şehre dönmekle aptallık ettiğimi düşündüm yol boyu. Tantuniler saçta kavruluyor, usta ellerini hızla oynatıp sanatını icra ediyor, her şey en doğal akışında gerçekleşiyordu. Ayakkabıcı püskülle tozunu alıyor kaldırıma dizdiği ayakkabıların. Postacı motosikletle postaları dağıtıyor. Çaycı, esnafa çay dağıtıyor fener tepsisinde. Ya ben! Boş gezenin boş kalfası. Koskoca şehirde onu aramak da ne Çağrı? Hem bulsan ne fayda, yine gitmeyecek mi? Gitmese dahi her şey eskisi gibi mi olacak ey ahmak! Aklımda bu düşüncelerle yürümeye devam ettim. Yol bitene kadar aralıksız yürüdüm. Deniz o güzel yüzünü göstermeye başlayınca sevindim. Denize çıkan her sokak güzeldi. Kazı kazanlar, piyango bileti satanlar, mısırçılar sahil boyu dolanıp duruyorlardı. Balon vurma oyununu görünce sevindim. Balonlar özenle denizde iplerle dizilmişti. Biri tüfeği doğrultmuş sıkıyordu. Ben de sıkılmak istedim. Elimdeki gitarı gören adam, senin gibi enteller vuramaz, dedi espri yaptığını sanıp sırtarak.

“Nasıl vurulmuş, bak da gör.” dedim öfkeyle. Adam şaşırды bu ciddiyetime.

“Abi ben şakasına demiştim.” dedi nahif bir ses tonu ve mahcup bir bakışla.

Cevap vermedim. Nişan alıp sıktım balonlara. Çoğunu patlattım.

“Askerde komandoydum yavrum.” dedim silahı adama verirken. Yanıt vermesine fırsat vermeden sahil boyu yürümeye başladım. O sırada telefonum çaldı.

“Efendim Hande.” dedim sesime heyecanımı katıp.

“Geldim. Neredesin?”

“Çarşıda, oradaki sahilde yani.”

“Süper, ben de yakınım oraya. Geliyorum.”

Bir kafeye oturduk Hande’yle. Siyah krokodil dokulu deri çantasından paketini ve çakmağını çıkardı. Bana da uzattı. Aldım. Yaktım. Ona baktım. Koyu kırmızı ruj sürdüğü dudaklarının arasında sigara çok güzel duruyordu. Bir firt çekip dumanını havaya savurduğunda dumanın da ona yakıştığını düşündüm.

“Hande, Emine nerde?” dedim konuyu direkt açıp.

“Bilmiyorum olum, gerçekten bilmiyorum.”

“Hiç mi bir şey demedi sana? Sen hani en yakın arkadaşydın!”

“Ona bakarsan senin de sevgilindi. Seni nasıl ektiye beni de öyle ekti.”

“Mutlaka bir şey oldu. Durduk yere beni bırakıp gitmemişti Emine!”

“Bak Çağrı, seni severim bilirsin. Buraya kadar da geldin. Belli ki çok seviyorsun. Bir şey bilseydim sana söyledim mutlaka. Ama Emine Mersin’e gelmedi. Geldiyse de benim haberim yok. Bendeki numarasına da ulaşamıyorum. Sen İstanbul’a dönecek misin yoksa burada ailenle mi kalacaksın?”

“Döneceğim. Ama Emine de buraya gelmiştir. Başka nereye gider ki? Evine de gittim, annesi bizim öyle bir kızımız yok, dedi. Annesi niye öyle desin ki değil mi Hande?”

“Bilmiyorum. Emine İstanbul’a gittiğinde ailesiyle kavgalı ayrılmıştı. Ayrılış o ayrılış. Bir sürü dedi kodu sonra. Ailesi de hepsine inandı bu dedikoduların.”

“Nasıl dedikodular?” diye merakla sordum.

“Bilmiyorum, anla işte.”

“Neyi anlayacağım Hande?”

Sigarasından bir firt daha çekip, kız yollu olum, dedi. “Anla işte.”

Yıkılmışım Hande’nin bu cevabıyla. Sigaradan üst üste birkaç nefes çektim hırsla. Dumana üfürdüm Hande’nin yüzüne. Yüzünü ekşitti.

“Yalan değil mi bunlar?” diye sordum. Sesim titriyordu.

“İstediyine inan.” dedi.

“O Heidi izliyordu ya. O kadar masumdu.” dedim. “Ona nasıl yollu dersin. Nasıl yakıştırırsın bu dedikoduları ona!”

Cevap vermedi. Sigarasını kül tablasına iki kez vurup külünü döktü.

Masadan kalkıp sahil boyu rasgele yürüdüm. Kabalık ettiğimin farkındaydım ama ne çare! Bir gizem vardı ortada. Hadi Velma, çöz şu gizemi, diye mırıldandım. Cebimdeki fotoğrafı çıkardım. Karlı kiremit çatıları, perdesi çekili pencereleri inceledim. Sarı zeminin üzerindeki siyah kafatası ile yaşam ağacına baktım. Bir detay, bir giz, bir iz aradım fotoğrafta. İçim içimi yemeye başlıyordu. Fotoğrafın arkasına baktım. Silik bir yazı. Okumaya çalıştım. Bazı harfler tamamen silinmişti, izi de kalmamıştı üstelik. Anlamlandırmaya çalıştım. Aşağı yukarı şöyle bir şey çıktı ortaya.

“Y..şam ağ...ı sens..n.”

İfadeyi tamamlamaya çalıştım. Sanırım yaşam ağacı sensin demek istiyordu. Bu şu demekti yaşam ağacı bense ölüm levhası o idi. Yani intihar edecekti. Hande’yi aradım hemen.

“Emine intihar edecek.” dedim telaşla.

“Ya bırak.” dedi. “Ne intiharı. Kim bilir nerde gününü gün ediyor.”

Nedense Hande’ye inanmak istedim.

“Gerçekten öyle midir?” diye sordum.

“Tabi olum. Emine bu, kıyar mı o tatlı canına!”

“Bilmiyorum karlı kiremit çatıdan atlayacağımı düşündüm nedense.” dedim.

“Saçmalama.” dedi. “Yakında çıkar ortaya, merak etme.” diye ekledi.

Hande’nin bu kadar net konuşması hoşuma gitmiş, beni rahatlatmıştı. Ona inanmıştım. Belki de inanmak istemişim.

“Seni ararsa mutlaka bana haber ver.” dedim. Telefonu kapadım sonra.

Fotoğrafı yırtıp attım. Bu fotoğrafı nerede çekmişti diye zihnimi yokladım ama bulamadım. Böyle bir fotoğrafı insan neden çeker ki? İşi gücü gizem yaratmak. Kim bilir bu sefer neye ilgi gösterdi de peşinden gitti, diye düşünüp iyice rahatladım. İplere dizilmiş balonlara sıklık için sahile doğru yürüdüm. Biz de Emine ile bir ipin iki ucundaydık. Kavuşmak için yol veya çok düğüm lazımdı.

iptimilmek oldum asıldım boynuna yârin Elçin Sevgi Suçın

*işte kopup düştüm kendimden
dik beni göğsüne iliktir diye*

ipler onu tutan ele göre
ilikler bir gömleği ya da soldurur
hâlâ açmakta olan bir gülü

ipler iç içe geçirilirse
ve çekilirse yavaşça çiçek olur
çoğaltılırsa bilekte süs ya da saçta toka

iplerilmek olmaya direnir
ilmek, henüz çiçek bir boyuna
çiçek bir boyun, bütün dünyaya

ipler efsundur tarihin karanlık sokaklarında
atılan ilmeğe göre tutuşturabilir de
çözülükçe ellerini kerem'in

ilmek olmuş ip tehlikelidir
birikir biriktirir bu ölüm de olabilir yaşam da
ilmek buna aldırılmaz

ip yalnızca aşğın elinde
çiçeklenir ilmek ilmek
zamanı düğümlere hapseden budur

insanın yaşama galebe çaldığı an
sevgilinin sırtındaki hırka
çözülme için atılmış ilmeklerdir

iple ilmek yaşamla ölüm
aşkla ayrılık
feda eder kendini diğerini doğurmak için

sevgilim bil diye söylüyorum
aşkın karşısında benim de boynum gül
ip de ilmek de gözlerindir

ya bağla kendine beni
bir daha çözülmeyeyim
ya da soldur geçirip ilmeği boynuma.

SALINCAK

Ayşe Ay

Nurgül'ü ben öldürdüm.

Kimseyi suçlamaya, kimseye herhangi bir şey sormaya gerek yok. İnkâr etmiyorum zaten. Ben öldürdüm. Katilim. Sabahın on buçuğundan beri burada, bir laboratuvar olmalı, kilitli büyük bir şeffaf poşetin içinde tutuluyorum. Hava karardı sanırım. Zaten geldiğimde loş olan bu sevimsiz oda dışarıdan daha çabuk karardı. Kararmaya dünden razı gibiydi. İçindeki suçları karartmak isteyen bir hâli vardı. Kim şimdi bu saatte, burada, böyle bir gerekçeyle bulunmak ister ki?..

Şimdi, bu tatlı ekim akşamında Mersin'den yüklenmiş, uzak iklimlerdeki soğuk hava depolarına giden bir limon kamyonunun üzerinde olmak isterdim. Belki başka bir kamyonun üzerindeki domates kasalarını sabitlemek... Rusya'ya bir tır dolusu portakal götürmek de olasıydı. Gittikçe genişleyen, genişledikçe bizi içimize götüren yollarda... Hatta en kötü ihtimalle Konya Ovası'nın samanlarını Aydın'a taşıyan, dorse yüksekliğinin iki katına kadar yüklenmiş, devrildi devrilecek görünen bir kamyonun üzerinde.

Bütün bu ihtimaller şu an burada olmaktan çok daha iyiydi. Akıbetimi bilmiyorum. Bana ne yapsalar az. Ne ceza verseler hafif. İnkâr edecek vaziyet de yok. Nurgül'ün bir tutam sarı saçları üzerimde. Yumuşak kokusu bana sinmiş. Suçüstü yakalandım üstelik. Ben öldürdüm. Ama beni şu poşetten çıkarsalar. Nurgül'ü ambulans götürdü. Beni de sabah bir saati geçkin beklediğimiz savcının talimatıyla olay yeri inceleme ekibi buraya getirip görevli memurlara teslim etti. Kaydım yapıldı. Sabahtan beri bekliyorum.

Beklemek benim işim zaten. Beklerim. Tam üç yıl mahalledeki ufak hırdavatçı dükkânında bekledim. Tozlandım. Oradan oraya atıldım. Artık hiç kullanılmadan çürüyeceğimi düşünmeye başlamıştım ki bir akşamüstü sarışınlığı mantosunun, eşarabının altından bile haykıran bir kadın geldi. Yanında iki çocuğu...

Şöyle sağlam bir ip istiyorum, çocuklara salıncak kuracağım, dedi. Hırdavatçı ilkin hatırlamadı beni. Haklı da, Maalesef yok kızım!

Hâlbuki karşısındaki kuzine soba kovalarının üzerinden gözünün içine bakıyorum. Beni görsün de satsın, gideyim diye. Nurgül tam dükkândan çıkacakken gördü beni hırdavatçı, seslendi:

Varmış, varmış! Buyur kızım, buyur...

Nurgül ilkin güvenemedi tabii bana. Kolay değil, çocuklarının canını emanet edecek. Hakkı var. Sordu tekrar:

Sağlam mıdır?

Seni bırak, beni bile tartar bu ip.

Çantasından para çıkarıp uzattı hırdavatçıya. Hırdavatçı da beni Nurgül'e... Sağ eliyle tuttu beni. Sarışın, uzun boylu, güzel bir kadın Nurgül. Uzun parmakları, biçimli tırnakları var. Beni tuttu. Ama ne tutuş!.. Böyle güzel mi kokarmış kadınların elleri? Böyle yumuşak mı olurmuş? Dünyanın hırdavatçı dükkânı gibi küflü demir koktuğunu zannedirdim. Dışarıyı günlük güneşlik. Bir yaz günü. Tepeden tırnağa Nurgül koktum. Çocuklar sevinçten zıplayarak, "salıncak" diye bağışarak önden eve vardılar. Mahallede küçücük bir avlunun içinde iki ev. Nurgüller buraya taşınalı on beş gün olmuş. Büyük, muntazam olan, mahalledeki kadınların, Nurgül'ün de tabii, Melek abla dedikleri ev sahibi kadının oturduğu ev. Nurgül'ün evi küçücük. Bir oda, bir mutfak. Tuvaleti, banyosu da bir. Önce evin içine girdik. Eski püskü, derme çatma eşyalar. Odada biri kahverengi ekose, diğeri yeşil renkleri solgunca iki eski kanepeler. Biri pencerenin önünde öbürü de karşı duvarda. Halı demeye şahit isteyecek bir halı. Kenarda yerde bir minder, onun yanında üst üste yığılı iki yorgan. Kahverengi, cilası çatlamış ayakları demirden bir sandalye, üzerinde pembe plastik bir sürahi. Nurgül, pencerenin önündeki kahverengi ekose kanepenin üzerinde benim iki ucuma ayrı ayrı ilmek attı önce. Sonra da bu iki ucu birbirine sıkıca bağladı. Çocuklar önden biz arkadaşın evin ardına, akasyanın altına gittik. Yine çığlık, yine sevinç... Gözlerini bana diktiler. Odanın tek, küçük penceresini gölgeleyen büyük akasya ağacının en düz dalına ilmekli, bağlı ucumu fırlattı. Dalın üzerinden aştım. Tekrar Nurgül'ün elinde denkledim. İçeri gitti tekrar. Getirdiği küçük yolluğu iki ucumdan geçirip üzerine de kanepenin kırılentini koydu. Aklıma gelir miydi bir gün onu öldüreceğim? Sallanmaktan incelip kopsaydım keşke akasyanın dalında.

Nurgül'ü ben öldürdüm. İstemedim ama... Onu kurtaramadığım için öldürdüm. İşten kovulup pencerenin önündeki koltukta bağıra bağıra ağladığı günden beri pencereden sessizce beni izlerken elimden bir şey gelmediği için öldürdüm. Aslında o günden sonra hiç ağlamadığı için Melek abla sakinleştiğini bile düşündü:

Kız Nurgül, neydi o günkü hâlin? Ağlarken aklını yitireceksin sandım. Ne olmuş yani işten çıkardılarsa? Dul kadınsın. Çıkarırlar elbet. Barınamazsın bir yerde. Sana yol gösteriyoruz. İşte İrfan sana razı oluyor, diyoruz. Anca deli deli bakıyorsun suratıma. Haftada üç gün evlere temizliğe gitmeyle ev geçindirilmez. Bu çocuklar da rezil. Götür babalarına bırak.

Çocuklar okula gittikten sonra eğer o gün temizlik işi çıkmadıysa kahverengi kanepeye oturur rengarenk iplerden çocuklarına giysiler örer, gözü yoruldukça da beni seyrederek dinlenirdi. Melek ablanın kardeşi İrfan'ın, ablasına gelmeleri sıklaştıkça Nurgül'ün tedirginliği arttı. O gelince avluya hiç çıkmaz, kapısını kilitlerdi. Aslında Nurgül kendini astığı gün ölmedi. Her gün öldü biraz biraz. Umudunu yitirdi. Yeşil gözlerinin ferisi söndü, yeşili soluklaştı.

Melek Abla iki üç günde bir destursuzca gelip kahverengi kanepenin üzerinde “Kızım, şu çocuklara acı bari kendine acıımıyorsan. Bak nasıl reziller. Şu evde otuz yedi ekran bir televizyonun bile yok. Çocuklar yaz kış salıncağa biniyor. Bir salıncaktan medet umuyorsun. Çocuk kısmı ne istemez ki? Alabilecek misin? Hayır! Gel, babalarına götürelim bunları. Sen de evlen bizim İrfan’la.”

O, öyle dedikçe Nurgül başını benden yana çevirir, yeşil gözlerinin ferisi biraz daha söner “Melek abla, sus. Çocuklarım olmazsa ben yaşayamam. Kaç kez anlattım sana ben başlarındayken bile babaları bakmazdı. Doğru düzgün çalışmazdı. Her gün gürlü, hakaret... Ayık gezmeyen adam çocuklarına nasıl sahip çıkacak? Benim çocuklarım böyle daha mutlu. Beni zorlama. İyi kötü kiranı denkleştiriyorum her ay. Temizliğe gitmediğim günlerin çoğunda iş de arıyorum. Daha ne yapayım. Buraya sığındım. Allah aşkına böyle konuşma. Bir gün bırakıp giderim.” derdi.

Nurgül böyle deyince Melek abla da “İyi be iyi! Ne hâlin varsa gör! Bir şey demedik. Benim gelin gibi. İyilik de yaramaz size. Beş sene oturmadı o da şurada.” deyip dudaklarına toplanan öfkeyi dişleyerek giderdi.

Bir sabah Nurgül, çocukları okula gönderdikten sonra yazmasını örttü, mantosunu giydi, sonra evlere temizliğe giderken yanına aldığı naylon pazar çantasını alıp evden çıktı. Birkaç saat sonra Melek ablanın kardeşi İrfan geldi. Melek ablanın evinin önündeki üstü sundurma küçük balkonda oturup hararetili hararetili konuştular. Melek abla içeri girdi. İrfan da Nurgül’ün evinin ardına, akasya ağacının dibine geldi. Sol eliyle bana tutunup sanki benden güç almış gibi sağ elinde telefon, konuştu:

Çocuklar yarı aç, yarı tok. Babaları alkolikmiş. Anne zavallı, bakamıyor. İşten çıkarıldı dört ay önce. Bu çocuklar aç. Sinirleri de bozuldu hâl böyle olunca. Arada dövüyor da çocukları. Canımız dayanmıyor artık. Alın bu çocukları. Ağlama seslerinden duramıyoruz. Adresi veriyorum...

Ben Nurgül’ü, o gün bir yılan gibi İrfan’ın boynuna dolanıp nefesini kesemediğim için öldürdüm. Nurgül yorgun argın temizlikten gelip çocuklarına patates kızartırken ona felaketi haber veremediğim için öldürdüm. O biliyordu etrafında insan olmadığını. Nurgül için annesi öldüğü gün bütün insanlar ölmüştü aslında. Karşısında dikilip dile gelen kötülöklere donuk donuk bakarken söylerdi susarak. Sonrası nafîle çırpınış, çırpındıkça batış...

Birkaç gün sonra sabah gelip çocukları götürdüler. Çocuklar feryat figan ağladı. Nurgül dondu kaldı avluda. Ağlamadı. Ağlayamadı. Ağlasa belki yapmayacaktı bunu. Akşama kadar içeride kahverengi koltuğa oturup çocuklarına verebildiği yegâne mutluluğu, beni seyretti. Pencere açık. Hava serin. Perde havalandı ara ara. Rüzgâr beni salladı Nurgül’ün yasına ortak olayım diye. Akşam hava kararınca ışıkları yakmadı hiç. Elinde evdeki tek sandalyeyle yanıma geldi. Bana dokundu. Oturdu. İki eliyle tuttu beni. Ayaklarını yerden hepten kaldırmadan hafif hafif sallandı. Nurgül başını geri atıp gözlerini göğe doğru dikince fark ettim. Bir dolunay çıkmış. Pırıl pırıl. Güneşten daha güneş. Akasyanın dalları, yaprakları, gölgesi yerde. Gece güzel. Nurgül güzel. Sirtında ince bir elbise. Saçları açık, dağımık, çokça perişan. Sarışnılığı dolunayda bile seçiliyor. Dolunay konuşkan. Tabiata “Yaşa, var ol!” diyor. Gecedan korkma, diyor. Ben bile yaşamak istedim ay ışığında, şu akasyanın dalında. Nurgül’ün çocukları bir daha bana binip kahaahalar atmıyacak olsalar bile yaşamak istedim. Nurgül daha talihli bir Nurgül olsaydı ben de daha talihli bir ip olurum belki. Mesela yaz kış çocuklarına ördüğü kazakların, yeleklerin, atkılarının, berelerin ipliği olabilirdim. Karlı bir kış günü oğlunun boynunu saran mavi bir atkı; sarı kızının sırtına anne şefkati gibi dolanan pembe, beyaz kazak olmak istedim o an. Nurgül dolunayı duymadı.

Çocuklarının özlemini gideriyor, kokularını arıyor sandım. Başını dayadı bir ara bana. Sola doğru büktü boynunu. Daldı. Sonra kalktı birden. Sandalyeye oturacak sandım. Minderi yolluğu aldı üzerimden sakince kenara koydu. Çok önceden alışılmış, kabullenilmiş, sindirilmiş bir kararı uygular gibi, son bir görevi yapar gibi usul usul çözdü düğümü. Yeni bir düğüm, yeni bir ilmek attı bana. Kaderlerimizi bir kez daha birbirine bağladı. Sandalyeye çıktı. Beni boynuna doladı. Korkmadı hiç. Sabahları temizliğe gittiği gibi kararlı, sıradan bir iş yapar gibi sakindi. Tereddüt etmedi. Sarı saçlarından bir tutam ilmeğimde. Ellerin, boynunun kokusu üzerimde sabaha kadar sallandık. Tepeden tırnağa Nurgül koktum. Dünya üzerinde ipliklerden bir iplik, Nurgüllerden bir Nurgül olamadığımız için. Kötülüklerin karşısında susmaktan başka elimizden bir şey gelmediği için...

Ben o an kırılıp kopmadığım için öldürdüm Nurgül'ü. İlmeğim kayıp kurtulmadığı için... Onun gibi bir köşede çürümek istiyorum sadece. Nurgül'ü ben öldürdüm. Suçlu benim.

EY ŞAİR

Şahin Taş

iptir kendir ey şair
bük de döndür ey şair

bugün yarın dediğin
artık dündür ey şair

vakit geldi dayandı
sözü söndür ey şair!

PARMAK HESABI İLE

Özkan Kaya

Bilirsin, gurbetlerle örülmüş kumaşımız
Burnumuz yeşil kekik, saçlar hüdayinabit
Ne zaman gök ağlasa alınımız iplik iplik
Ve yahut göğsümüzde aralanmış bir kanat

Gözlerinden okurum yazdığım şiirleri
Daha derin duyulur sesi kelimelerin
Güneş görmeyen yanım taşınmış ilkbahara
Parmak hesabı ile senin yazılman için

Köküm-dalım gerilir, açılır yanım-yörem
Ne türküler soyulur kabuğumdan bilseniz
İçimdeki portrenin anahtarı sendedir
Çevir ve notalarla okunsun hikâyemiz

Anam sevgi aşermiş, doğum lekelerim aşk
Önce Allah'a dönmüş dilim sonra et-kemik
İlk ağlamağım hâlâ cebimde katlı durur
İsmimse ağızlarda ilençlerle birleşik

KALAN

Hatice Ç. Yılmaz

*beni orada unuttunuz
pervazda perdesiz sesimi, niye?*

kalmanın gürültüsü çatıda güvercin
bir kanat sesi hiç durmadan
hatırlamanın ipini çekiyor

onlar gitti
ben kaldım demenin kanaviçeli öyküsü
bir yokluğu bir yüklüğe içneliyor hayat

uzun bakmalar için
için için pencereler göğsümde
uzak çok uzak resimler
bana balkon çiçekleri aysız geceler
bana dalgın duvarda bekleyen saatler
tıkır tıkır bir sesler
bir sessizlikler

ağrılı eşikler bana
üşümüş evlerde

MESKÛN MAHALDE YALNIZLIK

Deniz Kara

Gözünü açtığında yastığına bulaşan rimel kalıntılarını görünce anımsadı gecenin nasıl bittiğini. Böylesi tatsız bir sabaha rağmen gülümseyebilen güneşin yarattığı ironi, sağlamca doğrulup selamlamayı hak ediyordu.

Bir yumurta kırdı zeytinyağına, zorlama birkaç lokma. Bir kalp çıtırtısı, sonrası bitmeyen mide sızısı. Diş fırçalarken akıp giden damlaların izahı yok aynadaki kızıl gözlerde. İşe yetişme telaşıyla her sabah yapılan makyaj, yerini benimsemeyecek gibi bu sabah. Bir blue jean, bir kazak... Yün çoraplar muhakkak. İnsanın ayağı üşüyünce ısınmıyor ki hiçbir zerresi. Yakası kürklü, en jantisinden bir manto. Soğuksa soğuk! Yürümeli. En rahat spor ayakkabılarla hem de... Uyumsuzsa uyumsuz, kime ne! "Uyduk, uyumluyduk da dünyaları kendimize mi uydurduk? Oysa şimdi her şey nasıl da uyduruk..." diye geçirdi içinden, ayakkabılarının bağcıklarını bağlarken. Tramvay demek insan demek, maske demek... Şu durumda en son ihtiyacı olan şey kalabalıklara karışmak, yarım nefesini bir de maske ile daraltmak. Sokağın başından alışkanlık üzere sola dönüş, istikamet tramvay durağıymış gibi. "Hani yürüyecektin be hey deli?" diye söylendi kendi kendine. Hemen geri dönüş, tersi istikamette akan yol... Havsalaya üşüşen birkaç hayalet eşliğinde... "Susun artık, hep siz konuştunuz! Küçücük sözcüklerle büyük büyük tükettiniz! Şimdi nasılsınız? Umarım iyicesiniz?.." diye de sormadan edemedi belli belirsiz silüetlere.

Bugün daha ağır sanki her gün taşıdığı çanta. Çanta mı ağır, içindekiler mi? Başı mı ağır, başına üşüşenler mi? Hava mı ağır, şehir mi dirilmiş bir leş? Sahi, nerede o dünkü latif sesli meneviş? Lâf! Hem kim, nereden bilecek küçücük bir kozalağa gönlünü kaptırmanın, bir çiy tanesinde kendini seyretmenin ne demek olduğunu? Bir dağ hayali kurmanın, sonra yıkılan o dağın altında kalmanın ne demek olduğunu? Ürkek adımlarıyla sınır ihlali yaparken kendine, bilebilir mi insan elinden tutup kaldıranın yine o sınırların gerisine itecek el olduğunu? Bilemezdi, bilemedi, keşke bilmeseydi.

Şöyle mi demişti Corbett o güzel kitabının önsözünde:

"Yalnızlık, sadece etrafınızda genişleyen bir boşluktur. Belirsizliğe güvenin. Üzüntü, yaşamın sizi elleri arasına alması ve değiştirmesidir. Yalnızlığı yuvanız haline getirin."

Tam buraya sıkıca bir düğüm... İlmek ilmek dokunmuş, hak edilmiş kutsal yalnızlığına eğilirken ipliği meğer ne çok yorulmuş. Hiç durmamış, yola tekrar tekrar koyulmuş.

İliştirmeli şimdi dudağa bulanık bir ıslık. Çıkamaz sokağı yok ki bildik lokasyonların, oraya sığsın. Asfalta düşen tek damlanın hesabını kirpikten sorabilirsin. Denize çıkan tüm sokaklara şarkılardan barikatlar kurabilirsin. Kornalara, sirenlere, frenlere tıkalı kulakları. Güzide'ye kayar gider sıklaşan adımları. Yine o sevdiği şarkının nakaratı:

"Kızıl ormanlar mı dersin?
Eflatundan çöller mi?
Kâh karşıma mabedler çıkar,
Kâh kanatlı balıklar..."

Gecenin lacivert yorganından bir masal aksın kulağına. İçinin bozkır döngüsüne üç-beş damla yağmur ferahlığı. Şimdi buraya göğüs kafesinde çırpınan güvercinlerin özgür beyazından bir ilmek. Şehrin kaldırımlarında Güzide'yi düşünmek:

Boğazına kadar yalnızlığa battığını anlamaları için illa bir başına mı olmalıydı? Kim görecekti çevresini kuşatan kalabalıkların dilinden dökülen sözcüklerin duvarlarına çarpıp eridiğini? Güzide kaç teşirini daha kurutup duvarına asacaktı? Boynuna dolanan buhran akşamlarında kim fısıldayacaktı kulağına "ferahlıkla" diye?.. "Ferahlık!" Ne abes! Onun yaşam algısı tam da bu noktada kırılmıyor muydu? Karış karış ölçmemiş miydi oradaki boşluğu? İliştirmemiş miydi oraya arsız bir serinlik? Kışkırtmamış mıydı katıksız endişeleri? Anladığı neydi Güzide'nin ferahlıktan? Sorsalar ne söyledi?

-Sokağa sızan İlhan İrem şarkısını koluna takıp, sarsak adımlarla arşınladığı kaldırımların yankısı ruhunu enikonu sıvazlarken peyderpey büyüyen yalnızlığını selamlamak?
-Kuruntulu düşüncelere nispet mırıldanmak şarkının nakaratını?
-Solumak şehrin rutubetli havasından ürkek bir nefes?
-Süzmek ciğerlerinde yıllar yılı biriktirdiği kederin alazını?
-Yakışksız susmaları terütaze gitmelerle takas etmek?
-Geçmek karanlık dehlizleri bir çırpıda?
-Dağıtmak en sevimsiz gecelerin fiyatını? -Fokurdayan, belki taşan sabır kazanından aşırı tahammül kırıntılarını?
-Çıkmak en derininden tekinsiz balçık kuyularının?
-Dar zamanların pejmürde örtüsünü ansızın kaldırmak?

Güzide bilmez ferahlık nedir... Meşrebi kasvetle yoğrulmuş, ne bilsin?..

Gecenin ipi süzülürken iğne deliğinden, bir ilmekle düğümledi Güzide'nin yalnızlığını kendininkine. Biraz daha açtı müziğin sesini. Müsaade etti, kulağına çalınan melodinin ruhunun huzursuz çatlağından içeri sızmasına. İncecik bir sızı gibi fısıldadı: "Ah! Ne mutlu, mutlulara..."

DÖNÜŞ Güler Kalem

Evler, içimeilmekler atan iğnesi kırılmış yerlerim
Çözdükçe düğümlenen
Sardıkça eksilen
İpliğin mor oyasına al bir gül işleyen dilsiz annem

Evler
Kaçtıkça karşılaştığım birinci tekil
Aynamı kıramadım, kapıdayım
Onca yolun teğellenmiş acısıyla
Dün gibi, bakkala ekmek almaya giden çocukluk gibi

Biri, bekliyordu
İpliğim kaçmış, meğer geç fark ettim
O gündür ipimden tutan olmadı

Kimdi beni camlar ardında bekleyen
Akşam ağır mantosunu asarken portmantoya
Çizgisiz haritalardan yer beğendim
Çizgisiz ve noktasız
İnceldiği yerden kopmuş
Dolaşığım saklanmış, belki unutulmuş, belki biraz kırıktım

Bekleyişin grisi mi olurmuş deme!
Penceresiz evlerde büyürmüş
İlmeği boynunda olanlar

Tüm yollar kapalı
Çatılarda sarkıt, hava zengin beyazı, kar çirkin
Her kış aynı kaderi mi yaşar?
Gözlerimden çekin alın, çekin akın uzakları

Dönüş yolu hep evlere mi çıkar?
Dikemediğim her yaranın hesabını Yaradan mı sorar?

DÜĞÜM

Z. Seven Razgırat

“Anne, botumun bağcığı yine düğüm olmuş. Boğuşup duruyorum. Çözemiyorum. Ne olur yardım et...”

“Yine mi çocuğum ya... Bağcıklarını çözmeden çıkarıp giyiyorsun. Sırf ondan oluyor. Ver bakayım bir uğraşayım, bakalım çözebilecek miyiz...”

Defalarca yaşamışlardı bu diyalogu ve anı. Her seferinde yorulmadan bıkmadan bağcıkla boğuşuyordu. Ama bu sefer botu eline aldığı anda canı çok daha fazla sıkıldı. Daha botu alalı bir ay bile olmamıştı ama canı çıkmıştı bile. Aynı yollardan, aynı şekilde yürüyor olmalarına rağmen nasıl oluyordu da bu kadar çabuk yıpranabiliyordu bu kızın ayakkabıları. Üzerindeki kirleri ve çamuru temizlemek için lavaboya doğru giderken bir yandan da mırıl mırıl söylendiğini fark etti. Bunu düşünmeden yapıyordu. “Giderek anneme daha fazla benziyorum” dedi kendi kendine. Annesi de hep içine söylenirdi. Sürekli dua okur gibi dudakları hiç durmazdı ama çoğu söylendiği konuyu hiçbiri bilmezdi. Söylentileri kendine ait hayat sırları gibiydi. Sonunda da sırlarıyla göçüp gitti...

“Muhtemelen ben de öyle gideceğim.”

“Bir şey mi söyledin anne?”

“Bir de kız çocuğu olacaksın diyorum. Hiç tertip düzenin yok.”

Daha cümlesini bitirmeden yabancı geldi sesi kendine. Aslında ne alakası vardı kız çocuğu olmasıyla kendisi de bilmiyordu. Bu nasıl bir hayat örgüsüydü. Dönüp dolaşıp hep aynı cümleleri tekrar tekrar söyleten...

“Annem haklısın. Ama ne olur sonra kızarsın. Şimdi okula çok geç kalıyorum.”

Kızılmıyordu aslında. Ama kızması gerektiğini düşünüyordu.

Çamurunu ve pisliğini iyice temizlediği botu kucağına alıp yakın gözlüklerini taktı.

Burnunun ucuna kadar indirip dilini de hafif dışarı çıkararak ince işlem pozisyonunu aldı.

Ameliyata giren bir cerrah titizliği vardı üzerinde. Bağcığı analize başladı.

“Bak. En düğüm olmuş kızım burası. Buradan başlamak yanlış olur. En basit noktadan başlayıp adım adım çözeceğiz tüm düğümü.”

Bağcığın boştaki ucunu parmaklarıyla iyice kavrayıp nazik bir hareketle ilk yuvarlağın arasından geçirdi. Bir yandan da diğer eliyle düğümün en zorlu kısmını oynatarak gerginliği azaltmaya, yeni geçişler için boşluk yaratmaya çalışıyordu. Yaptığı hareketten memnun boştaki ucu yeniden aldığı anda şaşkınlıkla bakakaldı. Boşa çıkardığını düşündüğü yerde yepyeni bir düğüm yaratmıştı.

“Kendimce iyilik olarak yaptığım her şeyi de çözümsüz bir hale getirdiğim gibi bir bot bağcığını çözerken bile aynı rutini tekrarlıyorum. Bunu sürekli yapıyorum.” diye düşündü. Kızına çaktırmadan son eklediği düğümünden kurtuldu.

Belki de hep gereğinden fazla düşünmüş ve çabalamıştı. İyi niyet olarak gördüğü tüm davranışları sadece kendi gözünde iyi niyetti sonuçta.

Sağ, sol... Yuvarlaktan geçir. Biraz dişlerinle gevşetmeye çalış ama ipleri çok ıslatma. İslamınca daha da kördüğüm oluyor çünkü. Tecrübeyle sabit. Ucundan çek. Yepyeni bir düğüm daha mı... Bugün ne oluyordu acaba, hiç bu kadar uğraşmamıştı.

İyi anne, iyi eş, iyi bir kadın olmanın yolu hep iyi niyetli çabadan geçiyordu. Çok söylenirse sıkıcı olurdu, çok fazla istekte bulunursa anlayışsız... O yüzden değil mi o da annesi gibi hep içine söylenir olmuştu. O sürekli dır dır eden çirkin kadınlardan olmamalıydı. Ne de olsa kadının yumuşak başlısı makbuldü.

“Ay anne... Daha da düğüm ettin ama. Benim sana verdiğim hali daha iyiydi.”

“Sana iyilik hiç yaramıyor. Hem anneyle öyle çemkiremez çocuklar. Ah sen kime çektin ben hiç anlamıyorum ki. Benim ağzım var dilim yoktu. Bu halinle herkesi kaçırıcaksın çevrenden.”

Bir şey söylemedi kız. Ama gözleri konuştu, kadın gözleri duydu. O yüzden mi “sıkıldım sizden” deyip çekip gitmişti babası öylece. Sanki hayatlarında hiç var olmamış gibi... Hırslandı gözlerin sözlerini duyunca. Sanki ayakkabının bağcığını değil de hayatının düğüm olmuş geçmişini çözmek ister gibi yeni baştan aldı eline botu. İlk hamlesine geri döndü. Her şeyi baştan alıp tüm hataları, pardon tüm düğümleri çözecekti.

“Anne ben çok geç kaldım. Spor ayakkabılarımı giyip çıkıyorum. Çok uzun sürecek bağcık işi çok belli. Delirme o bağcıkla olur mu? Haydi öptüm seni...”

Dış kapının kapanış sesini duydu. Şimdi baş başa kalmışlardı işte. Kendisi ve düğümleri. Mutlaka çözecekti...

Bir ters, bir düz, hop yuvarlaktan geçir. İşe yaramıyordu. Çözülme şöyle dursun, saç örgüsüne benzer şekilde uzuyordu düğüm. Şekli pek güzeldi ama hiçbir şekilde kullanılacak halde değildi. Üstelik dişleriyle zorladığı bölümler ıslanmaktan dolayı daha da kenetlenmiş gibiydiler. Sabrının tükendiğini ve artık çözümsüzlüğüne doğru koşarak gittiğini fark etti. Bir düğümlerle ne kadar çok zaman kaybetmişti. Daha yemek yapacaktı. Dağ gibi çamaşırı vardı ütülenmesi gereken. Üstelik hazır evde kimse yokken ortalığı da bir silip süpürmek istiyordu. Aptal bir düğümlerle bir saatini harcamıştı. Ve üstelik o kadar uğraşmasına rağmen elinde somut hiçbir şey yoktu. “Tıpkı hayatım gibi...” diye düşündü.

Çözemediği düğümler aslında hep boğazındaydı sanki. Gözleri doldu. Çok uzun süredir ağlamamıştı. Vakit boğazındaki düğümleri yaşlarla gözlerden akıtıp çözme vaktiydi. Hem de zorlamadan, doğal ve istemsizce... Çözülen her düğümlerle nefesi rahatlarlarken çoktan mutfaktan aldığı makasla bağcığa doğru yürümeye başlamıştı bile.

Büyük zaferi sonucu esir aldığı bağcığa baktı. Gözlerini silip kendi kendine güldü. “En kötü peynir çıkarırım, ekmele bir güzel kahvaltı ederiz. Açtıktan ölmeyiz ya” diye düşündü. Her şeyi olduğu gibi bıraktı. Kitapçıda yorumlarını okuyup merakla satın aldığı ama bir sayfasını bile okumaya fırsat bulamadığı, yemek masasının üzerinde zamanın kendisine gelmesini bekleyen romana uzandı. Kendisini salondaki en rahat bulduğu koltuğa gömerken bir yandan da romanın ilk cümlesini okumaya başladı.

“Anne, botumun bağcığı yine düğüm olmuş. Boğuşup duruyorum. Çözemiyorum. Ne olur yardım et...”

SESSİZE AL Feyza Keşan

Sizi bekliyor zamanın aşırısı kullanılmış denizleri!
Bir bakış hapsi istenebilir,
dünya çapında bir teftiş bu.
Neticede Halkbilimciyim,
ve bir iplikle bir ilmek etkisindeyim.
Rotası kültür olan renkli resimli bir yılda,
belli belirsiz yargı zammıyla.
Acaba bekleyebilir mi insan,
bir çaresiz gecenin merkezinde?
Boğazımızda asılı bir iplik;
Yiyor, içiyor, gülüyor ve ağlıyordu.
Dünya çok başka olurdu bir ilmek kıyamet kopsa,
ve ölmesi bu kadar kolay mı olurdu, insan,
kitaplara bu denli sadık olsa?
Yavrum:
Güneşin al rengine boyadığı doğmuş güven!
İnsan en çok ruhu için yaşamalı.
Kim asıl dikkati susanlara verirse,
belki ancak o zaman ölmez başlangıç.
Yine yırtık cebinde bir yumak hevesinle dolaş sen çocuğum.
Kimseye var olmak ve onun olmak konusu,
açma yarına çıkmayacak pencereleri.
İlkini sessiz bir kadın ruhunda duyacağın,
ilmektir işleniyor işte, öldürüyor işte iyilik.
Daha ne kadar kalacağım?
Bu kalbim taşıyor.
Eyvah! Ben ne yapacağım?
Eğer vaktim varsa öğrenecek son bir kelime,
başlamak isterim ben köprüler yıkıldı diye.
Bir gökyüzü, suskun bir düşünce.
Öyle uzak insanlarda hissediyorum ki kendimi...

ÇİLE

Beyhan Keçeli

“Babaanne yarın okul beslenmeme patates kızartması yapar mısın?”

“Yavrum bilmez misin yoruluyorum, yapamıyorum öyle işleri. Pastaneden ayçöreği alsak olmaz mı?”

Annem gibiydi babaannem. Yorgun, hasta, yaşlı bir anne. Maviş derdi herkes ona, ben de Maviş'im. Kırmak istemezdim onu. Susar, kabul ederdim ne derse. Yine kabul ettim. Kırgınlığımı fark etmiş olmalı ki “Kalk şu somyanın altındaki sepetten yün çilesini ver de saralım. Bana yardım edersen patates kızartması yaparım sana.”

Yün çilesi mi? Nasıl bir şeymiş acaba? Uzandım somyanın altına, sepetin içindeki ip sarmalını aldım. Pamuk şekeri gibiydi. Yumuşak ve toz pembe. İki kolumun arasını açtırdı Maviş'im. Yün çilesini taktı ikisinin arasına, başladı usul usul yumağı sarmaya. “Sana güzel bir kazak öreyim. Havalar soğudu.” Kendimi pamuk şekeri gibi hayal ederken yüzümde oluşan gülümseme dikkatini çekti. “N'oldu, keyfin yerine geldi değil mi?” Gelmez mi? Gülümsedim. Kendiliğinden oluşan ritimle benim ona doğru eğdiğim bileğimden ayrılan ip, onun elindeki yumağı dolduruyordu. “Bileklerin ağrırken söyle.” dediği hâlde bir an evvel pamuk şekeri kazağıma kavuşmak için “İı ııh” dedim. “Ağrımıyor.”

Ne çileli işmiş bu! Çilem'in adı da mı buradan geliyor? Evin beşinci ve sonuncu kızımıymış Çilem. Biraz erkek gibi sanki davranışları. Neden Çilem vermişlerdir adını acaba? Bu çileyi sarmak gibi zor muymuş Çilem acaba. Ama ne bilsin annesi daha minicik bebeğin zor olacağını.

Tam sonuna gelmiştik ki çilenin göbeğinden kocaman bir düğüm çıktı. “Keselim mi Maviş'im?” “Olmaz kuzum. Sen çözüver.” İyi de nasıl? Yapamam ki. “Düğümleri çözenler geçimli insan olurlar. Öyle pes edip kesmek, koparmak olmaz. Çözeceksin, sabrın ve azmin hayatın boyunca lazım olacak sana. Geçimli ol ki yalnız kalmayasın.” Maviş'im sözleri kulaklarımda, geçimli olmazsam yalnız mı kalırım, geçimli olmak ne demek, küsmemek mi, bir şey istememek mi? Çözdüğüm her düğümün altından bir başkası çıkıyordu. Maviş'im odadan çıkırsa hemen makasa yapışacaktım. Ama sonra ben de düğümlerle boğuşmaktan, onları yenmekten zevk almaya başladım.

Maviş'im pamuk şekeri kazağını o gün örmeye başladı. İlk defa bana bir şey öriyordu. İnce ince arkadan gelen radyo sesi, mutfaktan yükselen tarhana kokusu, sobanın üstüne çamaşırlardan damlayan su sesi, tahta kapının altından sinsi sinsi ilerleyen soğuk. Maviş'im konuşuyor tane tane ben yerde yüzükoyun ödevimi yaparken: "O düğümlerden kurtardığın ipleri işte böyle ilmek ilmek öreceksin." Şişlerin ipin üzerinde oynayışını izledim günlerce. Kazağını giydiğim gün pamuk şekeri gibiydim. İçim içime sığmadı. Öksüzlüğüm de yetimliğim de uçup gitti çocuk ruhumun penceresinden. Evet, sanırım o an en mutlusu bendim dünyanın. Demek ki dedim, düğümleri çözersen, ilmek ilmek öfersen böyle pespembe olur dünya.

Yıllar geçti, fakülteyi bitirip bir bankada çalışmaya başladım. Hakan'la da orada tanışıp evlendik. Ruhu ruhuma denk değilmiş, sonradan anladım. Yaşadığım hüsrana şimdi hangi cümlelerle anlatsam bayağılaşır. Pes etmedim, Maviş'im dediği gibi ilmek ilmek ördüm hayatı. Sabırlı, geçimli ve kusursuz oluşum öyle memnun ediyordu ki evliliğimde karşılaştığım düğümlerden hiç söz etmedim ona. Çözecektim. Ama gözünden kaçmazdı hiçbir şey, hüznümü fark etmeye başladı. "Gözlerinin altı çöktü. Neşen de yok." der dururdu. "Çok çalışıyorum, yine mesaiye kaldım." desem de inanmıyordu bana, biliyordum. Maviş'ime uğradığım bir gün sözü döndürüp dolaştırıp bana getirdi. Atlayıp boynuna öptüm sakız yanaklarını. Savuşturdum yine. "İçim hiç rahat değil kızım." Meğer duymuş Hakan'ın yapıp ettiklerini, arkandan çevrilen işleri. "Güzel kızım, gönlünün sığmadığı yere bedeninin sığmaz. Kaderde olmayanı olduramazsın." Sessizce dinlendim. "Sen merak etme düzelir Maviş'im." dedi dilim, yüreğim umut etti. Düğüm çözmek düşmüştü kaderime. Sanki pes etsem yenilmiş sayacaktım kendimi.

Birkaç gün sonra gelen telefonla aldım soluğu Maviş'im yanına. Tansiyon ilaçlarını almayı unutunca fenalaşmış, konu komşu yakındaki hastaneye götürmüşler, dil altı ilacıyla kendine gelmişti. "Korkuttun beni." deyince "Kızım yaşlılıktan hep bunlar, korkma." "Sen de ilaçlarını aksatma." Biraz durup düşündü inceden. Önemli bir şey söyleyeceği zaman böyle derin düşünür sağ elinin işaret parmağı, baş parmağını kaşır hafiften. Yine öyle yaptı. "Tamam da şu somyanın altındaki sepetten sana ördüğüm kazağını ver sen bir bakayım." "Aa duruyor mu o kazak hâlâ?" Ah çocukluğum. Pamuk şekerim. Eline alınca bana şöyle bir baktı uzun uzun. "Ben sana düğüm çözmeyi, ilmek ilmek örmeyi öğrettim de kızım, sökmeyi öğretmedim." "Bu da nerden çıktı şimdi Maviş'im. Uğraşma bunlarla bir çorba yapayım mı sana?" "Dur hele, bir otur sen. Yaparsın. Bak kızım geçim iyidir, emek vermek, ilmek ilmek örmektir insanoğluna düşen. Amaaa sökmek, söküp atmak sırası gelince de korkak olmayacaksın. Tıpkı kangren gibi kurtulacaksın bir an evvel." Ah Maviş'im sen benim yüreğimin her kıyısını mı bilirsin? Sükutunun sesini mi duyarsın? Kazağın sökükle bir yerinden ipliğin ucunu tuttuğu gibi başladı sökmeye. Nedense hiç üzülmüdim kazağımın sökülmesine. Artık ne giyilebilirdi ne de o günlere dönülebilirdi. Çileden sıyrılan ipler şimdi kazaktan sıyrılıyordu kıvrır kıvrır.

GÖZLERİMDEKİ YAS

Erman Şahin

Ben sana bakar gibi
Uzun uzun baktım bir taşa
Toprağın incinmesin diye
Kırpıklarımde tuttum kırkikindi yağmurlarını

Taşları ardında bırakıp
Evlerine dönen kadınlar
Günleri saya saya
Hüzünlerini işledi tülbentlerine
Ben sana bakar gibi
Uzun uzun baktım hüznünü işleyen bir anneye
Üçünde
Yedisinde
Kırkında

İnsan geride bıraktıkları kadar büyür
Ben soğuk bir taş
Adımı en çok anmanı istediğim
Bu toprak yolu
Ardımda bıraktığımda büyüdüm

Kırpıklarım yorgun
Otogarlar soğuk
Beni sessizce uğurla isterdim
Benim seni uğurladığım gibi

Şimdi ise yalnızlığımı otogarlardan
Şehir merkezine taşıyorum
Sesin ve yüzün
Eski bir şehrin anısı artık

Yüzümde bir düş kırıklığı
Kışın aralıklı kapısında beliren

Yokluğunun ve kışın kesiştiği nokta
Ayrılıkların miladı oluyor
O vakit anlıyorum
Ne zaman seni ansam
İçimde kimsesiz bir cümle kanıyor
Ve ben sana bakar gibi
Uzun uzun bakıyorum içimdeki kimsesiz cümleye.

İP KISA, HAYAT UZUN

Ahmet Mentek

Not: İp ile iplik arasındaki farkı çözememiş ve aynı zamanda bütün ip-liklerin siyaha dönüşeceği anın oldukça yakın oluşunun farkında olan biri tarafından yazılmıştır.

Gelin şimdi birlikte ipin ipliğini pazara çıkaralım.

İpek, düşünceli ve biraz da öfkeli: Neden yıllardır sadece ben ip atlıyorum? Zıplayıp durmaktan tabanlarım şişti. Bir sigorta dahi bağlanmadı onca yıllık çalışmama karşın. Emeğimin karşılığını alacağım günü iple çekiyorum. Ali oradan atılıyor hemen: Ya ben ne yapayım, atların soyu tükendi neredeyse, ben hâlâ bakıyorum. Gözlerimde fer kalmadı. Öğretmenleri: Kızmayın çocuklar; hepimiz pamuk ipliğiyle bağlıyız hayata. İyi kötü uğraşacak bir şeyler bulmuşsunuz kendinize. Hem bakın herkes çok faydasını görüyor bunun. Millet olarak size çok şey borçluyuz. Siz olmasanız ülkemiz muasır meden...

Çölde rahat yolculuk yapmanın ilk kuralı, yanında olabildiğince az şey taşımakmış. Sanırım (hayır hayır sanmam, eminim) bu ülkede rahat yaşamanın ilk kuralı da beyinde olabildiğince az şey taşımaktır. Düşüyoruz, balonumuzun değerli yolcuları! Hayır hayır düşmüyoruz, yanlış alarm! Aksine yukarı doğru sürükleniyoruz. Allah hafifliğimize zeval vermesin, sayenizde ben de tanışacağım uzaylılarla. İşte iplik tam da bunun için gerekli bizlere. Şöyle bizi yerküreye tutturuvarecek kadar sağlam olsa yeter. Yani en ucuzlarından ve en kalitesizlerinden. Görüyorsunuz ki iplik hayati bir meseledir ülkemizde. Yine de biz her şeye rağmen, gururla sergilemeye devam ederiz omuzlarımızın üstünde kafamızı. Hafif olması iyi bir şey, aksi halde boyun fıtığı kaçınılmaz olurdu. Boş olması da iyi bir şey; sadece yanlışlıkla bir yere çarptığımızda, millet davulcu başladı deyip halaya duruyor o kadar.

Şair çaresiz ve sayıklarcasına: Cahit Sıtkı ne çekmişse aynalardan, benim de ip-liklerle başım derte. İpe un değil kelimelerimi seriyorum, kelimelerimi taşıyamıyor ne yazık ki iplerim. Sonra, tonlarca kelime saldırıyor hunharca. Size bir sır daha vereyim: Prometheus aslında zincirle falan değil incecik bir iple bağlıydı kayaya. Ve bir sır daha: Sisifos hiç de kaya falan taşıyamıyordu dağın tepesine, devasa bir iplik makarasıydı başına bela olan şey.

Yandaki masada oturan falcı ile meraklı M., rüyada ip görmenin insanı nasıl etkileyebileceğine dair fikir yürütüyorlar. Rüyalarım da peşimi bırakmıyor karmakarışık ve dolaşık iplik yumakları. Bazen öyle sarıyorlar ki bedenimi, sanki binlerce yılanın arasında kalmışım gibi korkuyla uyanıyorum. Takma bunları kafana diyor falcı, bu zamanda sırf rüya görebiliyor olmak bile başlı başına bir şanstır. Sesini çıkarma, tadını çıkar. Rüya bile görmeyeceğimiz günler yakın. Yaşamıyor gibi yaşayacağımız günlerin çok uzak olmayışı gibi. Hayat hiçbir zaman bayram olmayacak artık. Güz gelecek ve dökemeyecek ağaçlar gazeli. Ele geçirilmiş sevgi ormanının en küçük ağacı dahi. Zapt edilmiş salyangozların kabuklarının içi bile.

Unutkanın biri de vefakârca: Sen yeri geldi hayatımızı kurtardın. Parmağımıza bağlamasak seni, nasıl hatırlardık unuttuğumuz şeyleri. Bir adam varmış ki devamlı parmağına doladığı bir iplikle gezermiş. Meğer yaşamayı unutturmuş sık sık. Bir gün tıpkı yaşamayı unuttuğu gibi parmağında bağlı olan şeyin ne işe yaradığını da unutmuş ve o günden sonra adamı bir daha hiç gören olmamış.

Ve sunucunun bitim dolu sesi: Bir örgünün daha sonuna geliyoruz sevgili seyirciler, birazdan çözü başlayacak.

Geliniz, iplikle birlikte ilmekle çıkalım yola bu sefer de... Ve o iplikle ilmeklenmiş birtakım yollardan... Ve yolların gitgide iyice birbirine dolanıp bizi hiçbir yere ulaştırmaz oluşundan... Kayboluşumuzdan. Var-ama-yok oluşumuzdan. Doluşumuzdan, ne kadar olumsuz-kötü-aşağılık şey varsa onlarla.

İnsan muhakkak iplikten yapılmadır. Evet evet kesinlikle dolaşık bir iplik yumağıdır yaşam. Çok hafif, çok üstünkörü ilmeklerle bağlanıp durursuz bir yerlere, bir şeylere. Nerde o eski gemici düğümleri? Bin bir çeşit ve estetik. Anladım, bu yüzden boş bütün limanlar. Gönül limanları bu yüzden kilit vurmuş kapılarına. “Sarı saçlarına deli gönlümü bağlamışım çözülmüyor Mihriban”lar yok artık. “Sevmek” bizim neyiz olur? Kimsenin böyle bir tanıdığı yok artık.

Durmadan başımıza çorap örüyor hayat. Ortada ters giden bir şeyler var. Hayat kardeş, tersten mi görüyorsun bizi? Yoksa dünya tersine döndü de bir sen mi düz kaldın? Ve hayat fısıltıyla: Size ipliği verdim, kazağınızı kendiniz örün! Hayır, sen bize iplik değil, eskimiş bir kazak verdin. Sök bakalım dedin. Sök ve gör, sök ve öl... Bunda anlaşılacak bir şey yok. Dünya iplikhanesinde, hayat denen patronun gönüllü köleleriyiz. Yaşayalım bakalım, ip incelendiği yerden kopana kadar.

Biliyor musunuz bu ilmek, Raskolnikov’un da çok işine yaramıştı zamanında. Balta sorununu ilmekle çözülemeyi iki hafta kadar önce akıl etmişti. Baltayı asmaya yarayacaktı ilmek. Olmasa ilmek, belki de işlenmeyecekti Suç ve çekilmeyecekti Ceza. İpin ucunu kaçırdım galiba. Az kaldı, ipe çekileceğim bu ip mevzusundan. Bu ne saçmıyor deyip imza toplayarak beni ipe götürmeden okuyucu, kaçmalı en iyisi. Ne kadar iplik o kadar ilmek-Çözülmez artık bu düğüm. Urgan yere düşmekle iplik olmamalı. Bir ipucu ver ey ip! Ne yapmalı?

Tema Dışı

HESAP

Güven Fatsa

Emine Gündüz Mentеш'e

ellerimden kar tuttu, kaldırımdaki bir ağaç.
kırbaçlanırken ve çekerken fayton atları yokuşu
çöpten ekmek artığı karın tokluğuna el açarken sokağın sahipsizleri
ulurken koltuğunda para babaları “bir kadeh viski”
bir tozu ıltırken damarları keşlerin
adından anlaşılamayacağı üzere bu “yaşamak”
ben ülkemi seviyorken hâlâ her şeye karşın
bayrağın dalgasını, denizin balığını
ve hâlâ seviyorken seni Anna
bileklerimde intihar izleri.

yüzüm kaçınıcı yüzyıldan kalma buluntu?
hayatı uzayın derinliğinde ararken
ve bir hesap, bütün her şeyin ötesinden düşer masaya
evde çocuk, ayakkabısı yok,
üstünde hırkası, montu,
karnında lokma...

bizi böyle büyüttüler
yediği dayakla çocuk, adam oldu
sokakta kan döken, kan alan
ey çocukluğumuz ve çocuklar
alacağımız kabardı
vereğimiz tek bir can.
yaşamak için
ülkemde!

Çizim: Emine Gündüz Mentеш

İZ

KORKUNÇ BEYAZ: “BU GRİ GÖKYÜZÜNÜN ALTINDA HİNDİBALAR BİRER İSYAN ÇİÇEĞİYDİ”

Ersin Kartal

*“İnsanlar galip Yunanlarla değil, mağlup Truvalılarla akrabalık aradular.”
Borges, Şu Şiir İşçiliği*

Mağlubiyetin her zaman bize çekici gelen asaletli bir yanı vardır. Eksişin, lanetlinin, mağlup olanın her zaman galip olandan daha çok anıldığı ve yazıldığı aşikardır. İbrahim Halil Çelik de öykülerinde bizi; mağlup olanların, hayatın öbür yanına atılanların, eksik ve yalnız kalanların hâkimi olduğu “Beyaz” ama “Korkunç” bir sonsuzluğa kilitliyor.

İlk baskısını Eylül 2020’de İz Yayınlarından yapan “Korkunç Beyaz” 17 öyküden oluşuyor. Geçtiğimiz aylarda 2. baskısını yapan kitap, çağdaş öykü severlerin yakından takip ettiği bir eser halini almış görünüyor.

2012 yılından bu yana Türkçe öğretmenliği yapan Çelik, kitapta yer alan biyografisinde “Türkçeyi okulda öğrendiği”ni vurguluyor. Ana dili Türkçe olmayıp da okulda incelikleriyle öğrendiği bir dil ile bizlere bugün acının, kederin, zulmün ve yalnızlığın o kalemle çizilmiş keskin sınırlarını nasıl ustalıklarla aktardığını gördükçe bazı şeylerin ne kadar da güzelliklere gebe olduğunu düşünmeden edemiyor insan.

“Öyle böyle yedi sekiz sene geçmiş. Ömer evlendi. Çoluk çocuğa karıştı. Ben evlenip boşandım. Boğazım sıkıldı, kocamdan dayak yedim, katran geceler yaşadım; metruk, yıkık bir manzara oldum da kimse görmedi beni. Öyle zamanlarda ömeri andı gönülüm.”

Kitabın ilk öyküsü olan “Araba İlanı” okuru kitaba öyle bağlıyor ki; bir araba ilanından çok Behice’nin eski hayatını ilana verip kurtulmak isteşinin vehmini kuruyoruz kafamızda. Hayatımızın verilmiş doğru ve yanlış kararlardan örölmüş bir duvar olduğunu; duvarımızın ne kadar yanlış taşlarıyla yükselmesini engellemeye çalışsak da aslında yanlışın duvarda değil de zamanın kendisinde olduğunu farkına vardığımızda Behice kulağıma eğilip şöyle diyor: *“Zaman ne de çabuk geçiyor, ölümlere sorun.”*

Beni en çok etkileyen bir diğer öykü ise “Yarım Bir Tümce” oldu. Bir ters köşe öyküsü olduğundan hakkında fazla bir malumat vermeyeceğim. Yalnız, öykülerin genelinde hâkim olan şiirsel dil bu öyküde nirengi noktasına ulaşmış görünüyor. En azından bir şair olarak beni birkaç kez kendisini okumaya iten bu öyküyü her okuduğumda kafamda sayısız imgelem yankılandı. Öyküden rastgele cümleler alıp alt alta koysak “şiir” denilebilecek kıvamda metinler elde edebiliriz. Misal aşağıdaki “şiir” bahsi geçen öykünün muhtelif yerlerinden alıntılanmış ve bütünlüğü korunup sadece alt alta yazılmış cümlelerden oluşmakta:

Kızma bana

Hiçbir tahammülsüzlüğü kaldıramıyorum artık

Kirazlı metrosunda o sabah kimse bilmiyordu bizi

Dünya İstanbul’a

İstanbul metroya dolmuştu sanki

Bazen düşünüyorum neden her şeyi abartıyorum diye

Kimse bilmiyordu bizi

Bakışlar, yüzler, maskeler bize çarpıp...

Zaten ben her şeyi abartırım

Zihin, fotoğrafını çeker o anın

Anne sen Borges’i tanıyor musun?

Şımarık mı büyüttün anne sen beni?

Kızma bana

Hiçbir tahammülsüzlüğü kaldıramıyorum artık

Kitabın bir diğer öyküsü olan “İlginç Davetiye” de bir hayli merak uyandırıyor. Bu öyküde de diğer çoğu öyküsünde olduğu gibi yazar ters köşe yapıyor bizlere. Bir davetiye, davetiye olmak dışında başka ne olabilir ki?

*“Hepsi geride kaldı, ilk aşklar, ilkyazlar, mevsimler
12 treninde büyük aşığın seni bekler.”*

“Dirgen Ali” tek başına bir novel neden olmasın diye düşündüm okurken. Metnin genelinde hâkim olan o bulanık atmosfer ve her an bir şeye gebemiş gibi duran o tutuk seyir; öykünün sınırlarını kanırtmış gibi geldi bana.

“Sabahın beşinde kapı çalındı

‘Ali, Ali uyan. Dumanı görüp de uyur musun sen Dirgen Ali. Kocadın mı yoksa?’

İçeriden ses yok.

‘Ali, Ali, hadi be Dirgen, oyun mu oynarsın bizle, ilk duman göğe kavuştu mu senin şalvarla, başında puşuyla yattığını cümle alem bilir. Ali, Ali hey koca Dirgen, eyleme bizi.’

Çıt yok içeriden.”

Bunların dışında, öykünün sonunda Ali’nin sayfadan kafasını dünyaya çıkartıp da İbrahim Halil Çelik’e “Sana da küstüm gözlüklü” diyerek sitem etmesi ve aralarında tartışmaya başlamaları; öykünün kanıran sınırlarından, bu olanlara bizim de şahit olmamızı sağlıyor.

“Bir Çürük Elma”da Yüksel’in içimizdeki ezilen işçi sınıfının sesi oluşunu okuyoruz bir bakıma. Hınçla dolarak okudum yer yer.

*“Yüksel, baban sanırım düşüp kalkmış. Sandalyede oturuyor şimdi, biriyle konuşuyor gibi.’
Hacer’e, tamam, dedim. Müdür beyden izin istedim. Bu bunaktan bıktım be, deyip yüzünü
ekşitti. Gözlerindeki tiksinti içime işledi. Kısa bir kararsızlık anından sonra izin isteşişime
olumlu yanıt verdi. ‘Tamam, hadi git ama erken dön.’ dedi. Sonra, geçmiş olsun diye ekledi
merhamet gösterir gibi. Yüzüne tükürmek istedim. Yapamadım. İşsizlik korkusu, iliklerimde.”*

Nelere katlanıyor oluşumuzu düşündüm bu öyküden sonra. Onurumuzdan, kendimize ve çevremize olan saygımızdan nasıl yerine konulmaz ödünler verdiğimizizi.

“Tabancayı çantama koydum. İşyerinde lazım olurdu belki.”

Daha üzerine yazılacak birçok nokta olmasına rağmen biraz kısa kesmek en güzeli. Çünkü uzaktan dedikodusunu dinlemektense elinize alıp bu “Korkunç” ve “Beyaz” dünyaya gözlerinizi kapamanızı tavsiye ederim.

YALINAŞK

Ercan Sağlam

portakal çiçeği toplanan bahçelerde
ikinci güneşinin altına sofralar kuran
elinde çiçek demetiyle göz kırpan kızlar
çekilen bir kura gibi çıkarlar karşınıza

etekleri karşı köyün rüzgarına sevdalı
birikmiş alaturka kahkahalarını salar
büyücek bir göletin kenarında yalınışk
hepsi doğuştan şerbetlidir güne karşı

ama işte o adamlar yok mu o adamlar
ruh kesen baş eğdiren o içten pazarlıklı
gelip sonra bahçenin orta yerinde durdular
değdiler yaprağına küstüm çiçeklerinin

İNCİLİ ŞİİR

Mehmet Çağan Azizoğlu

Nazarlardan süzülen şehla alevidir
kavurur inciyi
ateşe sokulan mum gibi
düşer kalbine aşk incinin
senden benden önce incinin

bakışın ağırlığından
hicabın yakışında mı
eriyip iki harf bir hece olur inci
gece kumaşında yıldız olur inci

beyaz bir kitaptır sayfalar satırlar incinin
alemi tutan çınardır dallar yapraklar incinin
her sazda nağme nağme açılır
nefes ve teller incinin
inci çöllerde suyu unutan Mecnun
Leyla incinin

İnci nerededir?
önce Nisan yağmurunda
sonra istiridye içindedir
sevgilinin ak gerdanındaak kolyedir

inci nerededir?
alem denen incirin bütün çekirdeğindedir

inci nerededir?
cibrilin kanat sesinde
Sina dağı ateşindedir
İnci biraz sende biraz bendedir.

HANI Ali Güney

Babaannem Gıgının Durdu için

Araçta sesler azalıyor. Sarioba'ya kadar daha yolumuz uzun. Başlar yana doğru düşüyor. Radyodan, taşrada geçen sanat filmlerine özgü bir cızırtı gelmiyor. Şoför biraz aksi. Bir hikâyede olsaydık, yazar, araçtaki detaylar ve yolcular hakkında bir bilgiseli hazırlayabilirdi. Yahut bu yolculuğun sebebi üzerine hikâye, okurda merak uyandırıcı öğeler ekleyerek metni cazibeli hale getirebilirdi. Bu yolculuk bir hikâyede geçseydi hatta kar yağışı ve türküler eşliğinde Antik Yunan'dan bugüne anlatılan duygulara yer vererek yazar yüzümüze kelimeleri çarpabilirdi. Oysa öyle olmadı.

Sabah namazından önce. Uykunun en tatlı saatleri. Telefon. Babaanneni uğurladık. Annemin sesinde bir dirilik. Takdirle yaşamın getirdiği bir dirilik. Bir hikâyede olsaydık yazar babaannesini ile anılarını anımsayarak okuru gündelik yaşamın telaşından edebiyatın sağaltıcı yanına çekebilirdi. Babaannesinin “metel” döktüğü zamanları okura anlatıp dağ köylerinde devam eden bir geleneğin bitmesi üzerinden taşra duyarlılığıyla bazı kelimeleri yan yana da getirebilirdi. Hatta bir öyküde olsaydık babaanneninin ölümü ile post-zamanlar arasında bir ilinti yakalayarak alt metinde gençken arkadaşlarıyla çıkarmayı hayal ettiği, “Metel Öykü” dergisini anlatabilirdi. Bu derginin edebiyat dünyamızı yeşerttiğini hayal ederek bilgi fabrikaları çağının yasını tutan bu metaforik altyapısı güçlü çalışmaya hayıflanabilirdi. Oysa öyle olmadı.

Soğuk bir mezar taşına yaslanıp hocanın sesini dinlemeye koyulunca bir hikâyede olsaydık yazar çocukluğu ile bu köy yolları arasında bir bağ kurabilirdi. Çocukluğunda yaşadığı bir an ile metinde anlatmak istediği bir duygu arasında geçişler yaparak vurucu bir final için okuru hazırlayabilirdi. Yazar, atölyelerde ve son çeviri kitaplardan öğrendiği Türkçeyle, okura etkilenmesi ve fethedilmesi gereken biri gibi bakabilirdi. Kışın getirdiği zorlukları ve dağ köylerinde çekişen çileyi anımsatarak okuru hüznü boğabilirdi. Yaşam denen bu çelişkili oyunun bir yüzünü görerek büyümek üzerine düşündürtebilirdi. Rahmetli dedesinin pamuk tarlalarında çalışıp dört evlat büyüttüğünü hatırlayabilirdi. Babaannesinin kahverengi baş yazması ile dedesinin alın terini birbirine benzettiğini fark edebilirdi. Oysa öyle olmadı.

Sarioba köyünün kahvesine girince çekirdek kabuğu dökülerek yanan sobanın etrafında fotoğraflar çekiliyor. Hayret ve ilginç tepkileri, sosyal medyaya uygun şekilde revize edilip sesler birbirine karışırken, BAĞKUR emeklisi Şükrü Abi'nin onlara uylamasıyla bir masaya yöneliyorlar. Çuha bezli masaya dirseklerini dayayarak sanki bir masalın içindeymiş gibi, soğuk etkisinden olsa gerek, dünyanın en güzel çayını içiyorlar. Bir an Şükrü abi, teyzeniz de diyor, emekli. Şükür Allah'a, değilse bu pahalılıkta halimiz yamandı. Nedendir bilinmez. Tam o an. İçinden bir yerlerden, hani, diyor. Hani. Bir sesin gittiğini, metelin artık dökülmeyeceğini, Bozkır yolunun artık çok uzaklaştığını,ilmek ilmek mücadele ile süren bir yaşamın, bir hikâyenin bittiğini anlıyor.

KÜÇÜREK ROMAN

Hande İkbal Türedi

serim

Damağına kılçık kaçmış da sancır gibi görkemli hissizliğim gecede.
sokakta ahmak ıslatan bir yağmur,
köpekler hayli sakin bir kabullenişle sarılmış ölümün eteğine
göğün soluk borusundan kopan damlalar soluksuz düşüyor toprağa
eşlik ediyor köpek leşlerine,
ölümle yıkanan ten kokusu her yan
içimse bir dünya kimsesizler mezarı
umutlarını aya asmış düşünmekte bedenim
hangi çığlığın gül yağını damıtıyor ellerin
yukardan bakan gözlerin mi daha gerçek,
uzaktan ten dağılayan sözlerin mi?

düğüm

Kederliyim desem yalan olur, gök yırtan sessizliğinde
ırmağın ruhuna şarkı söylerim mesafeli buyurganlığın üzerine
kurur tüm heveslerim, ruhunun gölgesi düşer, çölleşir içimin vadileri
kumdan kalemizde salınan kurşun askerler
soykırım anıtları gibi esas duruşta bitişlerin ve gidişlerine

senden sonra kime baksam yok olur melekelerim
ve planlanmış cinayetlerdir
sözünü kınından çekip bıçaklayan ağzından işittiklerim
vehmini rahminde saklayan her insan, keder doğurur elbet
bense bir ecinni duası doğurup emer gibi dudaklarından gecenin
adanmış bir yokluğu çekiyorum duy beni

ölüm

şairi son sözlerini sarf ettiği bu ucube dekorda
cümlelerim nihil bir gizemin koynuna masal
gökten elmaların yağdığı sonda
Kulakların bir Şehrazat arıyorsa sevgilim
masallarım bitti, bitti hazinemde kelimelerim.

ÇÖP Veli Ay

Herkesin birbirini tanıdığı ama işi düşmedikçe tanımazdan geldiği insanlarla dolu koridora bir şimşek gibi girdi. Öfkeli bir o kadar da ağlak bir ses tonuyla saydırmaya başladı:

- Kim oynuyor bu “drive”daki dosyalarla?

- ...

- Kaç aylık emeğimiz var burada? İki aylık emek çöp oldu, çöp! Gecemiz gündüzümüz çöp!.. Bir anda kuru kalabalığın merkezi oluverdi. Samimiyetten yoksun, yapmacık tonda cevaplar hücumu geçti:

Sakin olun bi.

Halledilir...

Bilişimciler çözer.

Ve tabii ki,

Hayırlısı olsun, tesellisi geldi.

Cevaplardan olmasa da biraz olsun rahatladı zira

duyurmuştu mağduriyetini.

Koridorun ışıklı kuytularında fısıltılar devam ediyordu:

Biz yırttık gençler. Patlayan ekip belli oldu.

Ben bir haftada halletmişim.

Hepimiz çöpüz, çöp!..

İKİ DAKİKA

Daha iki dakikam var...

İlk nefesi içime çekerken boynumdaki damarların belirginleştiğini hissettim. Bunun anlatılmaz ve yaşanılabilir hazzı dudaklarımda. Dudaklarımdan çıkan ses kulaklarım için de bir zevk. Oh ne âlâ...

Herkesler işinde gücünde zaten. İki dakika sonra floresanları seyreltilmiş o karanlık koridorun başındaki köşeyi dönüversem kameralar bile yakalayamaz beni.

Dönüversem bir köşeyi -çıkırsa bi karşıma-

Alın sizin olsun hepsi!

Hık mık...

İşim olmaz bi daha senle!

Hık mık...

Devletin bostanında biraz daha eşin!

!..

Yine aynı nağme!.. Pavlov nasıl da çözmüş işi.

Ve iki dakika yok. Telef de edilmez ki canım Adıyaman tütünü...

LÂ MEKÂN

Zeynep Seyyah Ak

Sonsuzluğun kapısında, senli bir tesellidir varlığım

Suya yaz kalbinin sessizliğini, bir orman sisi gibi dağılsın kök salan hücrelerine. Olsun, korkularını besle vicdanına sığın, ulu makamların mabedine sür atlarını.

Olmayacak bir hayal peşine düşüp, zamanı aleyhine çevir, çevirebilersen...

Koparma sana bahçe olan çiçeklerimi... O yalnızca sende güzel duran yegânedir. Öyle ki, insan ifade edilmeyen bir hiçlik sesi değil mi?

O sesin bütünüyle duruyorum karşında.

Bütün cümleler zehirlerse de ruhunu, benimle söze oturtur musun?

Bilirim inceliğini, kırık simanı ve ruh kırıntılarını çok eski yaralardan karanfiller büyüttüğünü göğsünün bıçak izinde. Anlayabilirim seni hiçbir cümle kurmadan.

Seni eskimez bir çağrıya götüreceğim gel benimle, gel, ellerimdeki gök çığlıklarına...

Beni hoş gör, zorluklara meylediyorum. Her gün aynı melodiyle davetler düzenliyorum.

İnsan diyorum; zaman, mekân ve şehirler diyorum, bütün anlamsızlıkların peşine düşüp, bu çılgın kandırmacayla kendimi avutuyorum.

Sen de avutuyor musun?

Avut!

Marifeti mi bu yaşamın, yoksa altın taslarda sunulmuş bir hayatın beceriksizliği mi, anlam veremediğim boyutlar arası bir geçişte miyim? Sana anlamsız gelebilir belki, tüm soruların cevabı olduğumu fakat bu çağa yakışmadığımı bilmeni isterdim.

En iyi becerebildiğim ve sahip çıktığım şey gölgem, bir de her şeye rağmen kalbimde güzel duruşun. Kalemle imtihanadayım, bir kalem ve masamda boş bir kâğıt, ne çok şeye sahibim değil mi?

Penceremden seyredeceğim şehrin sensiz dinginliğini. Hangi pencere diye sorma...

Bir sebebim olmayacak kuşlar sesime tünmese. Hani kırgınlığımı onaracak bir cümleyle karşılasan beni, bütün ayetlerin diliyle konuşsan benimle ve inşiraha çevirsen yönümü... Çok fazla bir şeye ihtiyacım olmayan bir yer burası. Ama senin cümlelerinin yerini dolduracak henüz bir şey yok, karanlığın renginden başka. Kitaplarının arasına saydam yaprakları yerleştiriyor musun sen de?

Zaman ne denli geçiyor, yabancı bir yol musun meskensiz duraklarda. Dünyaya küskün müsün, kalabalıklarla senin de başın dertte mi? Buzdan kaleler mi inşa ettin... Kuraklaşır silikleşiyor mu, seninle yine her ton?

Benim de!

Bitip tükenmeyen bir şeyler var benimle şarkılar mırıldayan.

İnsan diyorum; ne çok vâkıfsız, yalnız bir kıta kendine.

Tutuluyor zihnim, dikişleri sökülüyor gözlerimin, sana yeniden yazmam için sebepler olmalı değil mi?

Şiir yazmasını pek beceremem diyordu bir şair, aslında yazmanın içi kan dolu oyuk bir çukurdan bahsediyordu, kimse anlamasa da!

Sahi, şiir dünyanın hangi savaşını durdurdu tankları oyun alanı ilan eden çocuklar diyorum...

Sen, yine de şiir oku, dünyanın karşısına dikilip.

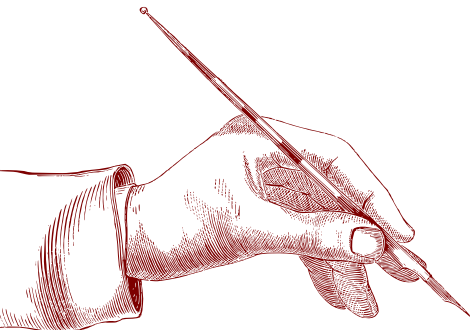
Bir kuyu buldum ruhuma, uyum sağlamaya çalışıyorum, beni incitecek şeyler uzakta şimdi, kendimi kandırıyor muyum dersin, sıtmalî ânlarıma mı denk geldi. Titrek bir mum alevinde kendime bakıyorum. Duvarlar su sızdırıyor. Duvarlarım...

Yağmurdan korktuğumu anlatmış mıydım sana veya aynaları kırdığım günden beri sustuğumu anlatmamıştım değil mi?

Geldiğini duyuncaya dek, prangalarımı eskitmeye söz verdim ben. Burası senden kalan bir koğuş odası, penceresi bile yok. Az evvel söylediğim sözleri unut, bir iç bulantısı diye başladığım her şeye, kendimin seyrine varmadan, senli bir seyir tuttum affına sığınarak. Prangalarım eskiyor, bir sen eskimiyorsun kalbimdeki her şey gibi. Bir senin dalların baharları tutuyor mevsimimde, bir seninle nefesimi mühürlüyorum karanlığın 40. odasında. Bütün güneşleri, ay ve baharları kalbine emanet ediyorum

Emanet dedim!

Kapımı tıklat...

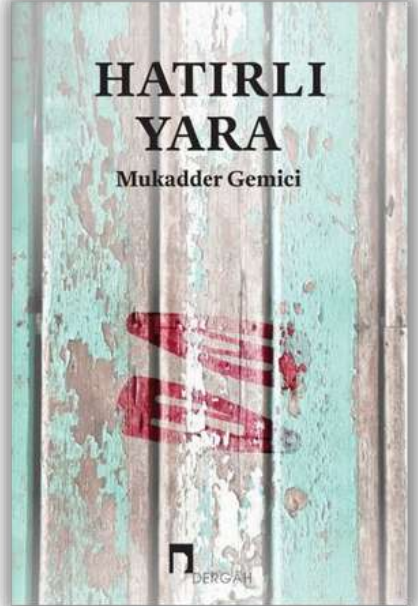
KABUKLAŞAN YARALARI İLE HAYATA TUTUNANLARIN HİKÂYELERİ : “HATIRLI YARA”

Çağlar Sarıtaş

“Unutmak olmasa insanoğlu nasıl yaşardı bunca acı ortasında”
Mustafa Kutlu

2021 yılı Necip Fazıl Kısakürek Hikâye-Roman Ödülü’ne layık görülen Mukadder Gemici hikâyelerinde toplumsal meseleleri ele alan, toplumun yaraları ile hemhâl olan bir yazar. Gemici yazın hayatına Dergâh dergisinde yayımlanan hikâyeleri ile başlıyor. Dergâh dergisine yolladığı daha ilk hikâyelerde yolları Mustafa Kutlu ile kesişiyor. Gemici de Kutlu gibi toplumsal meseleleri kendine dert edinen iyiliği, yardımseverliği, merhameti kısacası insan kalabilmeyi sade, akıcı ve zaman zaman da şiirsel bir dille hikâyelerine aktaran bir yazar. Gemiciye göre hikâye, sosyal meseleleri estetik zeminde anlatarak toplumdaki ıstırapların tekrarlanmasına engel olan bir tür. Bu yönüyle Gemici’nin hikâyelerine bakacak olursak, hikâyelerdeki olaylar ve kişiler oldukça hayatın içinden oldukça canlı ve bizden.

Edebiyat dünyasında sağlam bir yere sahip olan Gemici’nin bugüne kadar yayımlanmış dört hikâye kitabı bulunuyor. 2011 yılında yayımlanan ‘Asla Pes Etme’ adlı ilk hikâye kitabı Türkiye Yazarlar Birliği Hikâye Ödülü’ne layık görüldü ve bu kitabından sonra ESKADER tarafından yılın hikâyecisi seçildi. 2016 yılında “Kar Makamı” , 2017 yılında “Nuh’un Kızı” hikâye kitapları yayımlanan Gemici’nin son hikâye kitabı “Hatırlı Yara” 2020 yılında yayımlandı. Bu hikâye kitaplarının yanında “Kadınların Şehirleri”, “Yazmak ve Yaşamak”, “Sessiz Harfler”, “Korkut Ata Ne Söyledi”, “28 Şubat'a 28 Öykü” gibi kolektif kitaplarda yazı ve hikâyeleriyle de yer aldı. Dergâh dergisi ile yazın hayatına başlayan Gemici’nin hikâye ve yazıları Hece, İtibar, Dil ve Edebiyat dergilerinde de yayımlandı.

Gemici Necip Fazıl Kısakürek Hikâye-Roman Ödülü alması üzerine “Benim için bu menzil/ ödül, pek gönendirici... Şimdi burada gölgelenirken, uzaktan bakanlar bilmiyor ama ben biliyorum; bu menzilde mesuliyet artar, her şey bittikten, klavyenin başına oturduktan sonra zaten çetin olan yazının yolları ve iklimi, daha çetin olur.” diyerek aldığı ödülün üzerine yüklediği sorumluluğun bilincinde olduğunu ve bu ödülün sonra yazma serüveninin kendisi için daha zorlayıcı olacağını dile getiriyor.

Mukadder Gemici'nin “Hatırlı Yara” adlı hikâye kitabı 11 hikâyeden oluşuyor. Gemici'nin hikâyeleri hayatın içinden insan manzaraları sunmasının yanında, yanı başımızda yaşanan savaşın getirdiği insanlık dramlarına, dijitalleşen dünya ile insanın dönüşümüne, duygusuzlaşan robotik yaşamlara, kadim medeniyetimizin köklü geçmişine de yer veriyor. İnsanın yalnızlığını ve bu yalnızlığın getirdiği sıkışmışlığı çarpıcı bir biçimde sunuyor okura.

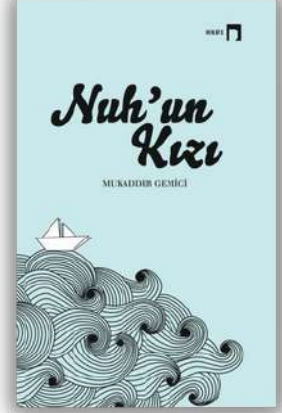
Gemici'nin hikâyelerde anlattığı yara hep aynı yara; kanayan, kabuklanan, iyileşen ama hiç geçmeyen bir yara. Hikâye kitabını adını veren Hatırlı Yara adlı hikâyede şehit olan oğlunun acısı yüreğini dağlayan, oğlunun hatıraları ile adeta dipsiz bir kuyuya inen bu kuyuda zaman zaman geçmişin hüznünlü yaşamışlıkları ile karşılaşan bir ananın evladına duyduğu hasret anlatılıyor. Hikâyede Gemici yerel söyleyişlere de sıkça yer vererek Ege ağzının lezzeti ile buluşturuyor okuru.

Hırsız adlı hikâyesinde kalabalığın içinde yalnızlaşan, yoldan sapmış bir hırsızın soyguna girdiği evde geçmişin girdabında kaybolup hayatı sorgulaması çarpıcı bir kurguyla sunuluyor okura. Soyguna girdiği evde yaşlı adam ve hasta yatağındaki eşi ile aralarında geçen diyaloglar hırsıza çocukluğunu hatırlatır. Çocukluğunda yaşadığı iyi olan ne varsa bugün tüm iyilerin artık olmadığını düşünen hırsız kendi ile iç hesaplaşmaya girer.

Su Köpüğü ve Yeni Komşular adlı hikâyelerde yanı başımızda yaşanan savaşla ülkelerini terk etmek zorunda kalmış mültecilerin ülkemizde yaşadıkları hayatın panoramasını sunuyor okura Gemici. Su Köpüğü hikâyesinde savaşın merhamet duygularını köreltip acımasız bir hal aldığı, saldırılarla insan hayatını hiçe sayan, sivilleri öldürmekten çekinmeyen hatta okul, hastane gibi yerleri bombalayanlar yüzünden oğullarını okula atılan bombanın enkazında kaybeden bir ailenin ülkemize iltica etmek zorunda kalması anlatılıyor. Savaşın acımasızlığından kaçıp ülkemize sığınan mülteciler hem savaşın acısını yüreklerinde taşıırken hem de insanların anlam veremedikleri bakışlarına maruz kalmaları ile yok sayılmış ve ezilmiş hissediyorlar. Dünyanın kalanı gibi bizim insanımızın da onların ortadan yok olmasını istediklerini düşünüyorlar. Yeni Komşular adlı hikâyede ise virane gibi bir eve taşınan ve insanların ellerinden geldiğince yardım etmeye çalıştığı mülteci bir aileye karşı binada oturan bir komşunun acımasızca sözler etmesi ve sonradan ülkemize dedesinin de uzun yıllar önce göç etmek zorunda kaldığını hatırlayınca söylediklerinden belli belirsiz bir rahatsızlık duyup mültecilerin dedesini görüp yardım elini uzatması anlatılıyor. Gemici bu hikâyeler ile okura ülkemizdeki mültecilere karşı tutumları sorguluyor. En nihayetinde insani olarak duruşumuzun nasıl olması gerektiğini mültecilerin hisleri üzerinden etkileyici bir biçimde yansıtıyor.

“Hatırlı Yara” kitabının son hikâyesi Esir Şehrin Annesi kadim medeniyetimizin duruşunu, İslamiyet’e olan bağlılığını ve kutsal mekânlara olan bakışını ele alan bir hikâye. Müslümanların ilk kiblegâhi Kudüs’te geçen hikâyede annesi Frenkler tarafından esir alınan ve annesinin Kudüs’te olduğunu tahmin eden cengâverin bir ticaret kervanı ile Kudüs’e gidişini anlatıyor. Bu kervan bir ticaret kervanı olmasının yanında adaklarını ve sadakalarını da Kudüs’teki esirleri kurtarmak için veren zenginlerden aldığı para ile Müslüman esirleri satın alan bir kervan. Allah’ın İsra suresinde etrafını mübarek kıldıığımız dediği Peygamber Efendimiz’in göğe yükselmeden önce bastığı son yer, İsa’nın, Davud’un, Süleyman’ın, İbrahim’in şehridir Kudüs. Cengâver, Kudüs’ün zenginlerinden köle ticareti yapan adama cesurca evvela Kudüs’ü alalım sonra da Konstantinapol’e yüreyeceğiz der. Cengâver annesini bulamaz lakin kervan ayrılırken karanlıkta onu çağırınların annesine götürüleceğini sanarken ölüme oldukça yaklaşır, kendinde değilken bir el onun yaralarını onarır fakat Cengâver’in iyileşmesini beklemeden şehre geri döner. Annesine kavuşmasa da Kudüs’ün ve Konstantinapol’ün özlemi içinde ayrılır Kudüs’ten. Bu hikâye ile Gemici Müslümanların cihat anlayışı ile mukaddes beldeleri fethetme arzusunu canlı bir şekilde aktarıyor okura. Bugüne kadar yazılmış hikâyelerde pek de rastlamıyoruz Kudüs’e yer verilen hikâyelere. Gemici ilk olanı deniyor ve bunu da başarıyla gerçekleştiriyor.

Yaşadığımız çağ zor bir çağ, dertler ve yaralar farklı farklı. Herkesin ayrı bir derdi var bu hayatla. Gemici’nin hikâyelerinde karakterlerin kimi uzak bir ülkede okuma derdinde, kimi acı hatıraların derdi ile dertlenmekte kimi ülkesini terk etmiş yeni bir hayat kurmanın derdinde kimi de haz ve hızın girdabında beğenilme derdinde. Gemici de dünyanın ve insanların sıkışmış halini yazmayı dert edinmiş kendine. Her hikâyede kendinizi sıcak ve samimi bir yaşanmışlığın içinde buluyorsunuz. Gemici akıcı dili ve imgesel kelimeleri ile yaşama farklı açılardan tutunan insan hallerini çarpıcı bir biçimde dile getiriyor. İnsanı hayalden ve fantastik öğelerden sıyrıp tüm gerçekliği ile okura sunan Gemici’nin hikâyeleri kimi zaman acı verse de durup düşünmemize vesile oluyor hayatın gerçekliği karşısında. Özde olanı gösterme çabası ile insanın anlam arayışına katkı sunuyor Gemici’nin hikâyeleri.

Kanmak ve Masallardaki Kız hikâyeleri gençler ile ebeveynleri arasında yaşanan çatışmanın ele alındığı hikâyeler. Kanmak adlı hikâyede yurtdışında okuyan aynı zamanda da bir otelde çalışan gencin babası ile yaşadığı iletişim problemi anlatılıyor. Babası gencin yurtdışında okumasına razı olmuyor fakat genç her şeye rağmen babasını dinlemiyor ve babasıyla vedalaşmadan gidiyor yurtdışına. Ne kadar uzağa giderse gitsin kaçmak çözüm olmuyor ve aile özlemi ile ailenin şefkat ve sıcaklığını arıyor. Masallardaki Kız adlı hikâyede ise ilahiyat hocasının telefon bağımlısı, haz ve hız peşinde koşan kızını ucu bucağı olmayan dijital dünyanın girdabından çekip kurtarmak istese de kızı görme-gösterme arzusu ile bolca fotoğraf çekiyor. Kar, kendisi ve Instagram sayfasından ibaret dünyasında yaşıyor kızı. Derin bir çatlak oluşuyor aralarında, bu çatlak baba-kız ilişkisini de sarsan uçurumun kenarında gezdiren bir hâl alıyor. Çatlak büyüdükçe, uçurum genişledikçe geri dönülmez bir hal alıyor baba-kız ilişkisi. Ne olursa olsun yine de yanaşılıyor babası kızına ve elini kızının omzuna atıyor kendisine doğru çekiyor kızını, her şartta yanında olacağını hissettiriyor kızına. Gemici aile içi iletişimsizliğin yoğun olarak yaşandığı günümüzde farklı bir bakış açısı kazandırıyor bu hikâye ile okura.

Yepyeni Bir İnsan ve Kalple Bilmek ütopyik bir dünyada geçen hikâyeler. Yepyeni Bir İnsan adlı hikâyede kendini sevdiği kadına beğendirme arzusu ile değişim uzmanına yepyeni bir insan olmak için giden adam birkaç hafta içinde olmak istediği insan formuna giriyor. Gelişen teknoloji ile saçlarını uzatan, saçlarının rengini değiştiren, kilosunu azaltan, boyunu uzatan adam sevdiği kadının yanına gidince onun başka birini bulduğunu görüp kahroluyor. Gemici günümüz insanının kendini beğendirme arzusunu trajikomik bir hikâye ile okura sunuyor. Kalple Bilmek adlı hikâyede oğlu yaşlı babasına her işi yapan ve insanın sağlık durumunu da kontrol edebilen bir son teknoloji bir robot almıştır. İnsan ömrünün yaklaşık 120 yıl olduğu ütopyik dünyada babası 90 yaşındadır. İnsanlardan uzak, sakin bir yerde yaşayan babası sabah yürüyüşünde bir adamla tanışır ve uzun zaman sonra bir insanla sohbet etmenin sevinci ile eve kahve içmeye davet eder. Adam doğayı hayretler içinde seyreden yaşlı adamın hisleri olan biri olduğunu görünce bu daveti kırmaz. Evde kahve içeceklerken adamın robotu görmesi ile insan görünümü bu robotun ruhu olmadığını ve bir baltayla bu putların kırılması gerektiğini söylenerek evden çıkması bir olur. Bu olanlar üzerine adam derin düşüncelere dalar, robot Âdem ona her konuda yardımcı olmaktadır; yemek, bulaşık, temizliğin yanında robotun ezanı okuması ile arkasında namaza durmakta onun mükemmel sesi ile mest olmaktadır. Bunlara rağmen yaşlı adam putları yıkmaya karar verir. Gemici iki hikâyede de bilimkurgu tarzı olaylarla günümüz insanının gelecekte yaşayacağı dünyaya mesaj veriyor ve dünya böyle olmamalı diyor bir bakıma. Ruhsuzluk içinde ruh arayışına giriyor Gemici.

ŞEHİRLERİN RUHU

Hamza Yaşar Ocak

Şehirlerin ruhu yaşam şekillerinde ve yerleşik düzenlerinde kendini belli eder. O ruh, esasta bir medeniyet, bir kültür ve algılardan başka bir şey değildir. Şehirlerin ruhu, toplumun yaşamını, bakışını, tavrını dolaylı veya doğrudan ama inkâr edilemez bir şekilde etkiler. Bu nasıl olur çok bilinmez ama tartışılmaz bir gerçek gibi o ruh, insanların hayatına egemen olur. Onu biçimlendirir, ona doğrultu ve yön vererek yönetir. İnsan dönemsel olarak bu ruha kâh tepki göstererek, kâh kabul ederek, hem bedeninde hem de ruhunda şehrin ağırlığını taşır. O ruh zamanla insanı inceltebilirken, deformasyona da uğratabilir ve sonuçta insanı kendi boyasıyla boyayabilir. Şehrin ruhunun insanlar tarafından oluşturularak onlar tarafından var kılınan, o mekâna kimlik ve kişilik kazandıran değerler olduğu tartışılmaz gerçeklerdendir. Dolayısıyla bir şehrin gizemleri, tarihi, kültürü, mimarisi, musikisi, edebiyatı, sanatı, folkloru, maddi ve manevi zenginliği, kişilerin kulağına fısıldadığı destanları, kendine ait tınısı ve yetiştirdiği seçkin insanlar incelenerek ancak anlaşılabilir. Bunların şehirlerin ruhu olduğuna inanılmasının asıl nedeni ise o değerleri şehrin içerisinden söküldüğümüzde karşımızda kocaman bir taş yığımından başka bir şeyin kalmayacağı gerçeğidir.

Şehirlerin ruhu, insani ve toplumsal düzlemlerde birçok boyutlarda izlenir, yansıtılır ve ayan olur. Bu manada şehrin dili ve dokusu başlıca unsurlardandır. Bir bakıma şehrin ruhu aslında dildir de denebilir; yani şehir bir dünyadır. Şehre ruh katan bütün bu özelliklerde insan her türlü katkısının olduğu da aşikârdır. Öyleyse şehre ruh veren, orada meskûn bulunan veya oranın bağrında yatan insanın bizzat kendisidir. Şehir ile insan arasındaki ilişki iki sevgilinin münasebeti gibidir. Şehri var eden insandır, insanı hayatta tutan da şehirdir. Nasıl ki insandan yoksun olan şehirler adeta ölü mekânlar ise şehrin ruhundan yoksun olan insanlar da eksiktir. Şehrin kendi kültüründe var olan ve yaşatılan yaşayan dili, bir dönemi var eden en önemli niteliktir. Ve dil, insanla anlamlıdır. Dil bu minval üzere değil de değişikliğe uğrayarak devam ederse ister istemez o şehrin ruhu değişir ve bu değişim, olumlu veya olumsuz farklı sonuçları da beraberinde getirir. Bir başka ifadeyle insan kendisi tarafından kurulan ve kendisini üreten şehirle kurduğu ilişkiye bağlı olarak bir ruh üretir. Bu ruh, şehre verilen candır, onu ölümlülükten çıkarıp hayata döndüren nefestir. Bu nedenle şehirler de aynen insanlar gibi canlıdır ve hayattadır. Şehirler de teneffüs eder, yaşar ve günü geldiğinde milatlarını doldururlar.

Bir şehri şehir yapan temel unsurlardan biri de manevi ve milli harsıdır. Şehirlerin ruhu bu değerler üzerinde yükselerek, bir hale gibi insanı sarıp sarmalar. İnsanın düşünme biçimine, duygu dünyasına egemen olur. Onun ruhuna o ruh öyle bir sızar ki adeta onu güçlü bir manyetik alan gibi çevreler. Dolayısıyla insan yaşadığı ve soluduğu şehrin hal, tevazu, zarafet hapishanelerinde mahkûmdur. Ruhu o ruhun sevdalısı olmuştur artık. Bu hal, yaşam kültürünün kazandırdığı kaçınılmaz ve de güzel bir gönül birliğidir. Ve bu, ödenebilecek en güzel bedeldir. Ancak insan mizacı itibariyle o dili, o ruhu, o haleyi, emarelerini, etkilerini ve kültürünü her ne kadar üzerinde taşısa da yırtmaya, dağıtmaya, onları ters yüzlemeye eylimlidir. İnsan, zaman zaman yaşadığı şehrin ruhuyla didişip durur. Ruhunu tam olarak şehrin ruhuna teslim edemeyen insanlar da o şehirlerde yaşamlarını bir şekilde sürdürürler. Bu tür didişmeler olumlu veya olumsuz kahramanlar doğurur, ya da iyi bir derviş gibi şehrin ruhunun münadisi ve ulaşı olurlar.

Şehirlerin ruhu, bir âlem ve o âlemde bir yaşam ve bu yaşama bağlı olarak geliştirilen bir kültür olup, dönemsel olarak o şehrin insanında farklı karşılıklar bulur. Aslında insan neyi nasıl yaşıyorsa yaşasın mutlaka o şehrin ruhundan yansımalar yapar. İnsanın ruhunun öncelikleri neyse ruhunun dili de ona evrilir. Çünkü insan ne kadar kontrol altına almaya çalışırsa çalışsın gönlüne sinmiş olan şehrin ruhu onun dilindedir. İnsan yaşıyla ters orantılı olarak yaşadığı şehrin ruhuna döner ki bu geleneksel kültüre farklı bir dalıştır. Bu durum, çoğu insanda daha güçlü bir yaşam modeli olarak karşımıza çıkar. Bunlar bir ruh halidir; niyettir neticede yaşamı şekillendiren maksatlardır. Bunun için şehrin ruhunu güçlü bir manyetik alan çemberine benzetmekte sakınca yoktur. Bu manyetik alanın yarıçapı bazen küçük bazen de büyüktür. Bu nedenle şehrin ruhundan çıkış bazen çok kolay olurken bazen de çok zor olmaktadır.

İnsanın içinde yaşadığı, yana yakıla aradığı ve hayatını etkileyen o şehrin ruhunun kökleri, o şehre ilk kazmayı vuran insanların niyetlerinde saklıdır; Kâbe'ye ruh veren İbrahim'in ruhu gibi... O niyetlerin kronolojik bir akışı, bir el değiştirmesi, yakılıp yıkılışı ve de yeniden inşası vardır. Belki içinde yaşayanı olmasa da yüzyıllar sonraya tesir eden mahzun bir Endülüs ruhu vardır. İnsan o ruhu yaşamasa da ona saygıda kusur etmez asla. O ruhun notaları dilinde bir hüzzam şarkı olur. O ruh, zaman zaman bakışlarda, zaman zaman yazılarda, zaman zaman da susularak yansıtılır. İnsan ayan ile de mükelleftir ve ideolojisi ne olursa olsun bunu çok da saklayamaz. Zira şehirlerin ruhu ideolojilerden çok üstündür. Bundan dolayı şehirlerin ruhu yüzlerden, dillerden ve bedenlerden yansır. Öyle ki dil o şehrin şivesine kayar, yüz hatları o şehirden izler taşır, bakışlar o coğrafyanın ufuklarında doğan birer güneştir. Ayrıca beden dili, giyisiler, renkler, halk oyunları, işaretler, espriler, armalar şehirlerin ruhlarının ifşasıdır daima.

O ruhlara eşlik eden, onları kalıcı kılan, onları kuşaktan kuşağa aktarılmasında tartışmasız katkısı olan şehirlerin ruhunu renklendiren faktörlerden biri de mimarı düzenlerdir. Zira mimari, hayatı kısmen şekillendiren o şehrin binalarında saklanan ve şekillenen ruhların gökkuşaklarıdır. Her şeyin oluşumu o ruhlarla başlar. O ruh, bakir bir vadiye çiçeklere dokunarak akan sabah suyu gibidir. Her hangi bir şey, bir nesne ancak o şehrin ruhuyla buluşunca kendi iç bütünlüğüne ulaşmış olur. Ve daha sonra kendi momentumunu kazanır ancak. Şehrin ruhunun değişimi insanın ruhunun değişimini hızlandırır. Öyle ki o güzel ruh zamanla değişerek yok olabilir de... Hatta o ruhu kaybeden şehirler yıkılabilir ve yersiz yurtsuz yaşayan insanların mekânsızlığına dönüşebilirler de... Sanki gece ayazındaki çıplak hayatlar gibi... Yersiz yurtsuz bir nesne gibi bir antikacıda, bitpazarında, bir dağın ininde ama kesinlikle ait olmadığı bir yerde sürgünde yaşamış gibi olur; o ruhu kaybeden insan. Bu ise insanın kendi içinden sürgününe benzer. Ne yaparsa yapsın yok olan o ruhu yakalamak o kadar kolay olmaz artık. Bundan sonra onun yaşadığı yaşamak mıdır ve o, gerçekten yaşamış mı olur? Yani akıp giden manzumluga kafiye katamadan, ona renk vermeden var olmak yaşamak mıdır? Kocaman bir sarayda en kıyıda köşede kalmak gibi; bir sehpanın üstünde, bir tezgâhın altında tozlara bulanarak anlamsız bakışlara, hele de dokunuşlara mahkûm ve mecbur yaşamak nasıl bir yaşamaktır?

Şehirlerin ruhu, bazen de sembolik düzlemlerde kendi sınırları içinde kendi anlamına özgü mesajlar yayar. Bir dönem başı dört mamur olan bir şehir bir anlam deryasıdır ve adında saklar geçmişten taşıdıklarını. O şehirlerin “kadim şehir” gibi unvanları olur sonradan. Şehrin adı her zaman bir medeniyet esintisini, o medeniyette hayat bulan yaşamları simgeler. Şehrin ruhu kendisini bir resim gibi net çizgilerle yansıtır. O kendini saklamaz ve saklayamaz asla. O ruh veya anlam, pek çok hadiseyi, pek çok kültürü kendi içinde barındırır.

Sonuç olarak şehirlerin ruhu, bir medeniyet, bir kültür, velhasıl bir zaman meselesidir. İnsanın uzun ve derin dalgalı hayatının tüm gelgitlerinde bir sonuç çıktısı olarak zaman, yıllar, dönemler, devirler, çağlar, evreler gibi eylemsizlik kaplarına dökülerek kendi gerçekliğini bulur. Zira zaman başı ve sonu belli, yekpare bir yaşamışlığa şahit olarak vardır elbette, ancak onun fasılları, katmanları, şubeleri, yani onun tüm kapıları insanın yaşamı için daha öncelikli argümanlardır. Çünkü insan kendinin yetiştiği dönemlerdeki şehre hâkim bir ruh ile çağa bağlanmaktadır. Kendi avuçlarından bir kaderle akıp giden zaman, insanın elini dönemsel ruhlarla tutar. Ve insan şehrin ruhuna zamanla böyle katılır. Katar, karışır ve şehrin dönemsel ruhunu, dönemlerin eserlerini kendini merkeze koyarak izah eder.

TEKİNSİZ SEVDA

Jale Önder Darıcı

sevmişti -çok-
sevilmişti -kim bilir-
bir yılan güneşlenirdi ona her baktığında
çekici ve ürkütücü
gözlerine dalardı
yer kayardı ayağının altından
ağulanırdı çatal dilinin temasıyla
ürkek bir sincabın ömrü
yılanın elinde ne kadardı
bir gelincik sarılsa bir yılanı
bu fırtınadan kim sağ çıkardı

sevmişti -delicesine-
sevilmişti -belki de-
ahlatın altı şahitti kenetlenen ellerine
peki ya gözleri
kimi şahit tutacaktı
o gözlerin tekinsizliğine

sevmişti -ölümüne-
sevilmişti -ihtimal-
uzun uzun baktı önündeki kilime
döküldü ahlat ağacının yaprakları
titreyen davetiyenin kelimelerine
bir ilmek daha atarsam bu kilime
o ahlatın dalları şahidim olsun
o ilmek ecelim olsun, dedi
sarıldı gençliğine

sevmişti -ölürcesine dedim ya-
sevilmişti -hiç-
bir kabrin başına döktü yıllarını
gözlerinden taş indi toprağa
boncuk boncuk
oyuklarından bir yılan çıktı taşın
sıyrıldı gömleğinden
baktı gözlerine uzun uzun
tanıdık bir bakış
tanıdık bir ağız

şimdi
ahlatın dalında bir kilim sallanır
yarısı var yarısı yok
ahlatın dalında bir ömür sallanır
ha var ha yok

DOĞRU SAVAŞ, YANLIŞ MARŞ Oğuz Ertürk

doğru savaş, yanlış marş
yanlış adım doğru ölüm

sinirlerime temas eden neşter gibi hayat
beni yüzümdeki çizgilerden de tanır mısın
ve hangi tanıyı koyarsın ellerime
ey göğüs hizama düşen yaprak
seninle aynı cennette komşuyuz

uzanmadım hiç ,gölgesiz bir çağrıya
şehre kurdele festivali düzenlemişler
yeri değişecek tüm anıların
bir slogan bulun megafonlara
-ağaçlar çarmıha, ağaçlar çarmıha-

uyandım, şimdi kabusların hesapları soruluyor
çarşafalara ilişmiş unutkanlığım
ey şifa ayetlerinin tanrısı
benim en güzel unutkanlığımı
cebimden çıkan küçük bir toka
bana sevmeyi hatırlatan göz
ağlamayı bana bir borç olarak bırakma.

KABUK

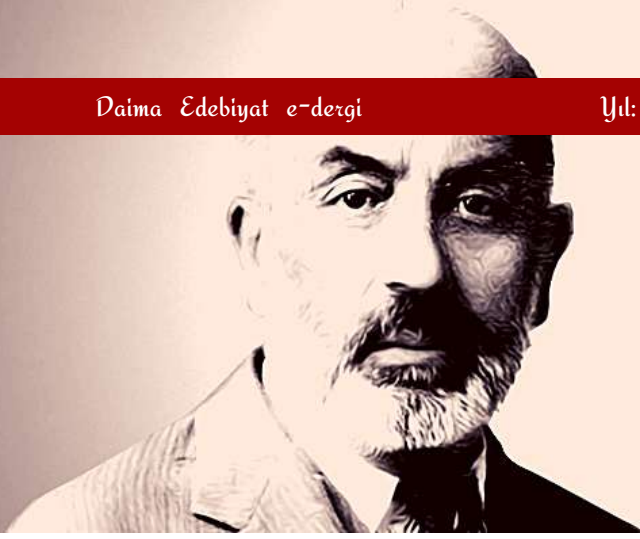
Yakup Diker

yolumdan çekil... çünkü acı kusacağım
çünkü bir çiçek olacağım kendi toprağımda
yüzüme benzeyen bir harita oluşturdum
su'dan ve Allah'tan yardım alarak.
biz burada Allah'tan yardım isteriz
birbirimize faydamız karşılıksız ve katıksız olmaz.
kanımız yutulur cinsten değil
sözler keskin, bazı kitaplara sığmıyor gözler.

yoluma seril... ben bir daha geleceğim
çünkü bir renk olacağım sesimin boşluğunda
sırlarımı diri tuttum bugün
kimselere anlatmadım açlığı ve açıklığı
gücümü bir ağaç kovuğuna terk ettim.
biz burada birbirimizi terk ederiz
birbirimize kıyı olmayız, taş olmak varken
kimliğimiz aynadaki kişiliğimize ait değil
vicdanlar yırtık, zamana sığmıyor anılar.

yoluma çömel... bir kuş geçecek üzerinden
çünkü bir kuş olacağım kendi yarımda
gözlük camları eski ve kırık
demirin pası parmaklarımda inliyor.
biz burada birbirimize bıçak oluruz
birbirimizin kabuğunu soyarız hep yeni baştan
taşımızı uzaklara yuvarlarız
böyle iyiyiz.

bir dağ değiliz çoktan
içimizdeki sinsî kar
yüksek rakımdan...

MEHMET AKİF ERSOY'UN ŞİİRLERİNDE TÜRK LÜK VE TÜRK DÜNYASI KAVRAMI

Abdulkadir ÜSTÜNDAĞ

GİRİŞ

Mehmet Akif Ersoy (1873-1936), yaşamı boyunca her ne kadar sağlam bir zeminde, ilkesel ve tutarlı bir hayat sürdürmüş ise de günümüzde maalesef bazı ideolojik saikler ile ifrat-tefrif noktasında konumlandırıldığına şahit oluyoruz. Ve yahut İstiklal şairi sıfatı ile cam bir fanusa yerleştirip sadece bundan ibaret bir şahsiyet olarak değerlendirmelere maruz bırakıyoruz. Hâl böyleyken Mehmet Akif Ersoy ile Türk dünyası kavramını değerlendirirken daha önce de yapılan ifrat-tefrif çizgisine kaymadan öncelikle ailesinden başlayarak daha sonra da millet-kavim kavramları çevresinde bir giriş yapmak faydalı olacaktır.

Mehmet Akif Ersoy'un ailesine baktığımızda belki de onun Türk imgesi içinde değerlendirilmesine defaatle karşı çıkanların temel argümanlarının başlangıç noktalarının dayanak noktasını oluşturmaktadır. Bu argümanda ilk dayanak noktası Mehmet Akif Ersoy'un Arnavut kökenli olan babası Mehmed Tahir Efendi'dir (1826-1888). Bu argümanı öne sürenler Akif'in annesi olan Türkistanlı Emine Şerif Hanım'ı (1836-1926) birkaç cümle geçiştirme gayretinde olduklarını görmekteyiz. Burada gayemiz Akif'i zorla Türk etmek ya da o kalıba yerleştirmek değildir. Akif ile Türklük kavramı arasında sürekli örölmek istenen duvarın anlamsızlığı ve duvarın öte yüzüne de dikkat çekmektir.

İkinci argümana değinecek olursak; Akif'in şiirinde kendini tanımlarken yaptığı Arnavutluk vurgusu:

*"Görmüyor gittiği yanlış yolu, zannım, çoğunuz...
Size rehberlik eden haydudu artık kovunuz!
Bunu benden duyunuz, ben ki, evet, Arnavudum..."*

Şiirlerinde ırk kavramını bir teraziye koyduğumuzda bu durumun çok hafif ve kayda değer olmadığını açıkça görmekteyiz:

*"Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl
Kahraman ırkına bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?" (İstikâl Marşı)*
(...)

*İhtiyar amcanı dinler misin, oğlum, Nevruz?
Ne büyük söyle, ne çok söyle; yiğit işde gerek.
Lâfi bol, karnı geniş soyları taklîd etme;
Sözü sağlam, özü sağlam adam ol, ırkına çek.(Nevruz Şiiri)*

Söz konusu dizelerde geçen “ırk” kelimesi Akif’teki milliyet bilincini ırka dayalı olarak değerlendiren anlayışın dayandığı temel dayanaklardan da biridir. Akif’teki milliyet bilincini “Türkçülük” düşüncesine yaklaştıran anlayışı destekleyen bazı ifadeler başka şiirlerinde de rastlamak mümkündür. Bu hususu aksettiren dizelerinden birkaçı da şöyledir (Akgün, 2017):

*“O birkaç hayme halkından cihangîrâne bir devlet
Çıkarmış, bir zaman dünyâyı lertzân eylemiş millet;
(...)”*

Ne âlî kavm idik; hayfa ki sen geldin sefîl ettin;

Bütün ümmîd-i istikbâli artık müstahîl ettin;”

Mehmet Akif Ersoy’un, “Zulmü Alkışlayamam” adlı şiirini Freudyen bir yaklaşımla ele alırsak Akif’te doğuştan gelen istiklal ve hürriyet kavramının olduğunu ve bunu da farkında bir eylem olarak sıklık dile getirdiğini görmekteyiz. Bu isyan bize hiç yabancı gelmeyen haklı bir serzeniştir. Orhun yazıtlarında dile gelen cumhuriyetle “ya istiklal ya ölüm” ile devam eden bir ruhun tezahürüdür. Bu durum coğrafyalar, iklimler ve çağlar değişse de Türk milletinin değişmeyen temel şiarı olan ruhtur. Bundan dolayı Mehmet Akif’i ideolojik bakış açıları ile tek bir yönünü öne çıkarmayı bırakıp bütüncül bir şekilde yeni nesillere aktarmak gerekmektedir.

Mehmet Akif Ersoy’un Şiirlerinde Türk Dünyası Kavramı

Mehmet Akif Ersoy, büyük şair olmasının yanında yazdığı şiirlerinde işlediği temalar itibari ile de dar bir kalıpla değerlendirildiğini görmekteyiz. Tanzimat dönemi ile birlikte Osmanlı mütefekkirleri devletin bekası için “Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük” gibi fikir akımlarıyla zihinlerindeki kurtuluş reçeteleri ile tekrardan cihangir olmayı gerçekleştirmeyi arzulamışlardır. Mehmet Akif Ersoy’u da bu İslamcılık dairesi içinde görmekteyiz. İşte tam burada onun şiirlerine yaklaşımımızın kırılma noktası başlamaktadır. Zira Akif’in şiirlerini sadece bulunduğu İslamcılık dairesi içerisinde ele almak gibi büyük bir talihsizliğe düşmekteyiz. Onun şiirlerinin ana omurgası bu fikriyat olsa da diğer şiirlerinin geçtiği coğrafyalar, bağlamı, şiirlerindeki arka plan ve şairin hayatı ekseninde ele aldığımızda objektif olmayan veriler ile tek yanlı bir inceleme ortaya koymaktadır. Oysa Mehmet Akif Ersoy, Safaha’tın içerisinde yer alan Süleymaniye Kürsüsü’nde kitabının birçok yerinde Asya Türklerinin yaşadığı zulümden bahseder. Bu durumu sadece İslamcılık dairesi içinde ele almak tek tipçi, vasat bir incelemenin ürünü olmaktan kurtulamayacaktır. Akif’in Türk dünyasını ele alışı ya da tanınması bu şiirlerden ibaret değildir.

Bu noktada Akif’in Türk Dünyası kavramına yakınlığını ve yazın hayatının bu hususta iç içe geçmiş ayrılmaz bir bütün olduğunu görmekteyiz. Sırat-ı Müstakim (1908-1912, değişen adıyla Sebilürreşad 1912-1925/1948-1966) Dergisi’nin bu noktada önemli örnekler içermektedir. Sırat-ı Müstakim’in birçok nüshasının Türk Dünyası’nda büyük ilgiyle karşılandığı bilinmektedir. Özellikle Balkan Savaşları öncesi Türkçü yazarların bir bölümünün, “İslamcı” camia içerisinde hareket ettiği dönemde “Sırat-ı Müstakim Dergisi” Türk Dünyası adına önemli görevler icra etmiş; derginin siyasi ve sosyal içerikli yazılarında Ahmet Ağaoğlu, Yusuf Akçura, Halil Halid, Halim Sabit, Abdürreşid İbrahim, Ayaz İshaki, M. E. Resulzâde gibi Türk Dünyası’nın öne çıkan isimleri yer almıştır.

Hatta o dönemde; “Türkçü ve milliyetçi” fikirleriyle ön plana çıkan Ahmed Ağaoğlu, Yusuf Akçura gibi yazarlar dahi Sırâtı Müstakîm mecmuasında yazmakta, Çarlık Rusya’sında yaşayan Müslüman-Türk aydınları Abdürreşid İbrahim, Ayaz İshaki gibi isimler seslerini Sırât-ı Müstakîm aracılığıyla duyurmakta idiler.” Akif’in dergide yer alan millî ve dinî içerikli yazıları ve özellikle de derginin içeriğinde Çarlık Rusyası’ndaki Türklüğe dair haber yazılarının önemli yer tutması nedeniyle derginin Rusya’ya girişinde bazı dönemler zorluk yaşandığı bilinmektedir. Sırât-ı Müstakîm’in birçok sayısı Türk Dünyası’nda büyük ilgiyle karşılanmış, Türk Dünyası’ndan bazı edebiyatçıların eserleri de dergide yayımlanmıştır. (Akgün, 2017)

Mehmet Akif Ersoy’un Türk Dünyası ele aldığı şiirlerinin çoğunlukla Rusların egemenliği altında olmalarından dolayı ana temasının Rus zulmünün etrafında şekillendiğini görmekteyiz:

*Biraz da geçmeyi ister misin bizim yakaya?
Al işte bir günü matemsiz olmayan Asya!
O eski ma"bed-i irfan, o mehd-i İbrahim;
O şimdi boynu bükülmüş zavallı hâk-i yetim!
Zaman-ı rüşdünü andıkça ağlasın dursun,
İkiz vesayeti altında İngiliz"le Rus"un.
Sülük benizli vâsiler ne emdiler kanını
Mecâli kalmadı artık çıkardılar canını!*

Rusların, Müslümanların köylerini basıp evlerini yaktığından, öksüz, yetim, dul demeden masum insanları kılıçtan geçirdiğinden ve Hazar havzasındaki sulha hasret insanları süngülerle harbe sürdüklerinden bahseder. Şair, Rus mezalimini tasvir edebilmek için Rusları, Roma’yı yakan ve annesini öldüren zalim kral “Neron Claudius Caesar”a benzeter hatta Rusların barbarlıkta onu bile gölgede bırakacaklarını söyler. (Çitçi, 2016)

*Şimâle doğru çıkarsan vasiyy-i sâninin,
Neron rezilini mahcûb eden, şenâ"atini
Görür de zaptedemezsin sâda-yı lâ"netini.
Ne dul bıraktı, ne öksüz o hânüman yıkıcı...
Nasıl da keskin ahâlîye karşı kör kılıcı!
Şu"ûn-ı câriyeden köy basıp,
Şehir yakmak...*

*Sefilîn ordusu katil, hükümetiyse yatak!
Hazarda sulhü tehassürle yâd eden teb"a,
Sürüldü süngüler altında harbe son defa;
Yıkıldı arkada milyonla bî-günahın evi.
Yetim iniltisidir şimdi inleyen cevvi!*

Akif’in şiirlerinde Rusların zulmünden bahsetse de daha ziyade Rusya’nın işgali altındaki Türkler vardır. Akif, şiirlerinde Rusya Türklerinin en önemli ismi olan Abdürreşid İbrahim’in faaliyetlerine büyük bir yer ayırır. Abdürreşid İbrahim buradaki Müslümanlar için önce gizlice bir matbaa kurarak gazete çıkarır. Gazete o kadar ilgi uyandırır ki altı ay sonra matbaanın adı her tarafta duyulur ve Müslüman halk uyanmaya başlar. Zenginler paralarını vererek mektep ve medrese yaptırırlar, bu sayede halkın çoğu okuma yazma öğrenir. (Çitçi, 2016)

Tatarlar arasında okuma yazma oranı %60 iken Ruslarda bu rakam daha düşüktür.
*Tatarların yüzde bugün altmışı hakkıyla okur;
 Rusların halbuki nisbetleri gayet dündür*

Mehmet Akif Ersoy'un Türk Dünyası kavramı çerçevesinde yazdığı şiirlerin tamamının Müslüman üst kimliği çatısı altında yazılmıştır. Bu ifade ile şu ana kadar ileri sürülen tez arasında tutarsızlık olduğu kanaati oluşabilir. Tam aksine burada Mehmet Akif'in Şiirlerine ifrat-tefrit çizgisindeki yaklaşımın tekdüze ve bağlamdan kopuk olduğunu, kendilerinin öne sürdüğü Müslüman kimliğinin Türk milleti kavramıyla girift olduğunu görmekteyiz. Çünkü burada masum ve teknik açıdan zayıf bir inceleme ile geçiştirilmeyecek kadar bilinçli büyük bir tuzağın olduğuna dikkat çekmek isterim. Zira Türklüğün ve Müslümanlığın bilinçaltımızda birbirinden ayrı iki unsurmuş gibi kendisini bu toplumun parçası hisseden herkesin ortak bir değeri olan Mehmet Akif'in şiirlerinin alt metninin çözümlemesi adı altında verilmek istenmektedir. İslam ve millet bilincinin Akif'te ayrılmaz bir bütün olduğunu en güzel cumhuriyet döneminde Türkçülük fikrinin önde gelen isimlerinden Hüseyin Nihal Atsız şu şekilde özetlemiştir:

İslamcı olmasını kusur diye öne sürüyorlar. İslamcılık dünün en kuvvetli seciyesi ve en yüksek ülküsü idi. Bugünkü Türkçülük ne ise dünkü İslamcılık da o idi. Esasen İslâmıcılık Osmanlı Türklerinin millî mefkûresiydi. On dördüncü asırdan beri, Türklerden başka hiçbir Müslüman millet, ne Araplar, ne Acemler, ne de Hintliler İslâmıcılık mefkûresi görmüş değillerdi. Bir Osmanlı şairi olan Âkif'te millî mefkûre kemaline ermiş, fakat yeni bir millî mefkûrenin doğuş zamanına rastladığı için geri ve aykırı görünmüştür. (...) Mazide yaşayanların fikir ve mefkûreleri bize aykırı gelse bile onları zaman ve mekân şartları içinde mütalaa ettiğimiz zaman haklarını teslim etmemek küçüklüğüne düşmemeliyiz. (...) Çanakkale şehitleri için yazdığı şiir kâfidir. Başka söz istemez... Akif inandı, dönmedi ve öyle öldü."

Mehmet Akif Ersoy'un şiirlerinde Türk Dünyası kavramı, üst kimlik İslam olacak şekilde yoğun bir şekilde işlenmiştir. Mehmet Akif'in hem şahsı hem de şiirleri ideolojik saiklere kurban edilmeyecek kadar büyük ve toplumumuzun en önemli tarihi değerleri arasındadır. Mehmet Akif'in şiirleri ve yaşamıyla bize ne vaat ettiğini aslında Nurettin Topçu'nun onun hakkında söylediği sözle özetlemek ve bitirmek yerinde olacaktır:

"Türk"ün Müslümanlık'tan, milliyetçiliğimizin İslâm'dan ayrılmayacağını bize öğreten Akif oldu."

Kaynakça

- Akgün, A. (2017). Mehmet Akif Ersoy'un Türk Dünyası Şairlerindeki Tesir Alanına. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi , 2391-2392.
- Çitçi, S. (2016). Mehmet Akif'in Eserlerin Rusya ve Ruslar. 4-11.
- Ersoy, M. A. (2018). Safahat. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Zavotçu, G. (2012). Mehmed Akif'in Şiirinde Hürriyet ve Vatan Kavramı. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi .

KALKHAS Yener Çetin

Artık angaryadır soluğu güneşin,
uzaklaşın. Uluyan şarapnel parçalarıdır
hayatım benim. O yön tayfaları kürek
çekerler bendeki başka bir kıyıya. Burnu
kanamadan kurtulamaz mutluluk,
sürdaim yumruğunu yer oraların.
Kaptanı yoktur benden giden gemilerin,
gemilerin tek yönetmeni gecelerdir ve
uğuldayan dalgalar onları öfkesinde
toplar ki oraya yaklaşan sözcüklerin
alayı barbardır, savunur padişahlığını
şatafatın.

Kendini yıkar beyaza, kendini yakabilir
kanayan yarasıyla. Dayak, tek
anayasasıdır oraların, ben, ayrılığın
padişahlık yıllarıym, der ve susar,
bahçeleri kırmızı kırmızı esir almış
acıların kanyım. Artık adını anmanıza
lüzum yoktur truvanın çünkü taht
kavgaları henüz başlamamıştır
düşüncelerin, çünkü hayat bu
karmaşaya ruhunu bağışlamıştır biraz,
artık sadece cansız nesnelere özgürdür,
yokluğu bile esir almış durumdadır
yalnızlık, dümeni bir parça sola da
kıvrırsa aydınlık, oraların rengi hiç
değişmez çünkü düşünmenin iki gözü
de kördür en başta!..

Ve sen ulu kâhin, şimdi geleceğin bahsini
açma, herkesin kalbi açıtır en başta, onu
doyurmak lazım serdümen bir savaşla,
ama hiç gücünü değişmiyor bu
bölgelerde karanlık bak, onların var mı
hazırlığı öldürmeye savurganlığı
söylesene artık, söyle bana kahin, ulu
çiçekleri koklaya koklaya ağarmış ellerin
ayaklarınla, ah, hiç uyumuyor orda
yalnızlık ve acı, söyle de yıkayalım
oralardan sancısını. Bize bir ipucu ver de
kırılınsın o düzenin tahtı. Kâhin, senden
haber bekliyorum inanmak için.

Yaklaşmak için o yakınlığa, padişah
olmaların bakışlarını bozmak istiyorum,
içinden doğacak olan inançla, sabahın
taze boynu ipten, yardım et bize kahin,
korkaklığımızı yasakla bize kesinlikle.
Artık her sabah özgürlüğün ellerini,
ayaklarını yıkamak istiyorum. Cesaret,
cesaret, ah, onlara biraz cesaret versen
keşke. Yorulmuş şarkıları ağzımda
dinlendirmek istiyorum, iyiliğin dilencisi
olmak, artık bize bahşet bu sadeliği ey
direnmek, ey yaşamak, kahin, bize
lutfetsinler artık aile olmayı mutlulukla,
bizden onlara ve onlardan bize selam
söyle!

AKDENİZ KESİTLERİ

Volkan Öten

I

h harfi ince bir hüznün
yel değer kalbe
aşkla arkadaşlık:
sanki bir Selim İleri cümlesi

II

deniz ve
gökyüzünü sarmış yaz neşesi
bir kıyı kasabası
öyle uzak ki bana
kent insanıyım
yapamam oralarda
aşklar aşklar aşklar

III

tırmanıyordum bedenini yaz aşkımdın
sen ki açmıştın yüreğini
yasak koylarda yasak koylarda

IV

kim ki vurulur sana benim gibi
açsın gözlerini
uzaklara
uzak ışıklara
ayrılık günah orada

V

sabrındandır bana verdiği
yaşamalar-ölmeler
hep içlendiğim
mahkûmum kentimin rüzgârlarına

VI

kesik kesik akıyor ya bu şiir
Tanrı yoksa mavilik var
Arşipel'in sağrısında

VII

durmuşuz deniz kıyısında
bir gölge düşürüyoruz aşklar
aşklar aşklar üstüne

VIII

bir Dağlarca şiiridir
zaman zaman uğradığım
sana okuduğum Akdeniz
yüzen balıkların gölgesinde

IX

ıssız bir karanlık/ruhunu
öpüyorum öpüyorum gözlerim kapalı
yıldızlar
yıldızların oyunuyla akıyor sema
ve yinelemeliyim:
sen bana uzak
uzak
hep uzak

X

gelgelelim yalanla yürür şiirler
şair sözünden
bana yalansız gel
başka sularda başka sularda

TAVANDAKİ DELİK Seher Tanıdık

İki insanın yan yana yürüyemeyeceği kadar dar merdivenleri yavaşça iniyordum. Elimde bir ışık olsa yolumu daha kolay bulurum diye hayıflandım. Alçak tavanlı, alacakaranlık tünelin nizamsız basamaklarında kaç kere düşme tehlikesi atlattım, kaç kere geri dönmeye niyetlendim ama yok... Bugün bu mahzene gireceğim. Orada ne olduğunu bilmemekten öyle sıkıldım ki.

Merdivenler bitip de başımı doğrultabildiğimde, tavana kadar yükselen ahşap kapıyı gördüm. Yerdeki kaygan ıslaklık yüzünden alt kısımları yer yer aşınıp dökülmüştü. Bir karış kadar aralıktı kapı ve bu aralıktan belli oluyordu arkasının karanlığı. Dönmekle kalmak arasında tereddütle geçirdiğim saniyelerden sonra kapıyı ayağımla iteledim. Kulak tırmalayan bir gacırtıyla açıldı. Kapıyla duvar arasındaki örümcek ağları uzayıp incelendi, koptu. Kapı, arkasındaki duvara sertçe çarptı. Geriye birkaç adım atarak tavandan dökülen tozlardan kaçabildim. Kesif bir küf kokusu geldi içeriden, toz kokusuna karışıp nefesimi kesti. Panik içinde geriye doğru birkaç adım attıktan sonra durdum. Neden kaçıyordum? Başka ne bekliyordum? Yavaşça kapıya yöneldim.

Gözlerim karanlığa alıştığında yüksek duvarlı büyük bir odanın girişindeydim. Duvarların üst kısımlarında karşılıklı ufak pencereler vardı. Açılmayacak kadar yüksekte olan pencerelerden sızan ışık, odayı yer yer aydınlatıyordu. Karanlık elverdikçe etrafı inceledim, başkaca kapı ya da koridor görünmüyordu. Yol bitmişti. Nefesimi tutup dinledim, içeride çıt çıkmıyordu.

Karanlık köşelerden birinde hareket sezince dikkat kesildim. Yerde büyük ve yuvarlak bir gölge kıvıldıyordu, ürperdim. Köpek mi? Saldırırsa nereye kaçabilirim? Merdivenlere mi? Yo, hayır! Korkumu merakla örtüp ilerledim. Üç adım yaklaşmışım ki, bir baş yükseldi kararıdan. Korktuğum şeyin uzun kıvrıkcık saçların ardına saklanmış bir çocuk olduğunu anlayınca sakinledim. Adımlarımı hızlandırıp yanına yaklaştım, karşısına geçip eğildim. Dağınık saçların arasından bana bakan bir çift göz vardı karşımda.

Yerdeki eski halının üzerinde oturmuş, dizlerini kendine doğru çekip kollarını bacaklarına dolamış, sakince ve doğrudan gözlerimin içine bakıyordu. Bir kız çocuğuydu, on yaşlarında olmalıydı. Üzerinde ne renk olduğu belli olmayacak kadar eski, toz rengi elbise vardı; ayakları çıplaktı. Benim çocukluğumda da saçlarım uzun ve kıvrıkcıkmış böyle, annem anlatırdı. Büyüdükçe hayat karmaşıklılaşırken saçların düzleşmesi ne tezat.

Yanına sokulup oturdum, başını okşamak için elimi kaldırdım. İrkildi, çekti kendini. Ben gülümseyince o da güldü. Elimini uzatıp saçlarına dokundum, kaçmadı bu kez. Sert değildi saçları, yumuşacıktı. Alnına dökülen kıvrıkcık lüleleri parmaklarımla aralayınca kara boncuk gözler çıktı meydana. Merakla bakıyordu yüzüme. Bilmediğim bir dilin kelimeleri vardı gözlerinde.

“Merhaba, ben Ayşe,” diye elimi uzattım. “Ben de...” dedi kısa bir tereddütle “ben de Ayşecik.” Küçük eli avucumun içinde kayboldu. “Adaşız demek ki, ne güzel,” dedim gülerek. Cevap vermeyince ne desem bilemedim. “Neden burada oturuyorsun?” diyebilirdim. Gözlerini kaçırdı.

“Başıma kayalar düşer diye korkuyorum. Burası iyi,” derken sesi titriyordu. Garipsedim, etrafa bakındım, kaya falan yoktu. “Ne düşebilir ki başına?” diye sorunca birden gözleri kısıldı, dudakları büzüldü.

“Ne yani?” dedi sesini yükselterek. Başını kaldırıncı sivri çenesi belirginleşti. Gözleriyle odanın ortasını işaret ederek “Kayaları görmüyor musun?” Bir şeyler daha diyecekti, sustu. Sırf gönlü olsun diye tekrar bakındım etrafa. Boş sayılabilecek odanın her yeri kalın toz tabakasıyla kaplıydı ama kaya ya da taş denebilecek boyutta herhangi bir şey görünmüyordu. Fazla eşya da yoktu zaten. Hemen yanımızda ağır görünen demir bir masa, orta yerde duran eski moda kanepeler, üst üste yığılmış karton koliler. Gözlerim, odanın zemindeki ayak izlerimi kapıya kadar takip etti. Birbirine yakın, kısa adımlar... İşin garibi, tüm zemini tozla kaplı odada benimkilerden başka ayak izi yoktu.

Küçük pencerelerden kuş sesleri geldi. Dikkatli dinleyince dışarıdaki çocukların sesini duydum. Mevsim bahardı. “Hadi dışarı çıkalım. Burası çok...” derken sustum. Tarif edecek doğru kelimeleri bilsem de küçük kıza üzerim endişesiyle söyleyemedim.

“Olmaz!” dedi Ayşecik, dudağını büktü. “Ödevim bitmedi daha.”

O anda bir uğultu başladı. Tavandan gelen ses giderek yükseliyordu. Can havliyle kıza doğru yaklaştım. Kollarımı üstümüze siper ettiğim anda bir gümbürtü koşturdu. Koca bir kaya tavanda delik açarak salonun ortasına düşüverdi. Dehşet içinde ayağa fırladım. Tüm bunlar olurken çocuğun kılı kıpırdamamıştı. Aynı yerde sakince oturuyordu.

“Tavandan kaya düştü!” diye bağırdım. Yüzüme öyle umarsızca bakıyordu ki, olanları ispatlamak istercesine yerdeki kayanın yanına gittim. İri bir karpuzdan çok daha büyüktü. “İşte!” dedim şaşkınlıkla “Bu düştü yukarıdan!” Oysa ağzının tamamını yormadan, yarısıyla gülüyordu.

“Şimdi mi fark ettin düştüğünü? Seyret o zaman ama gözünü seveyim korkma,” derken mutlulukla delilik arası parıldadı gözleri. “Saçımı kırmızıya boyatmak istiyorum,” deyip sustu. Aynı tanıdık sesler başladı. Tavan delinirken çıkan gürültü, kayanın yere düşüşü, toz, duman... “İki etti sanırım,” deyince “Evet!” diye bağırdım.

“Yenisine hazır mısınız?” dedi ama benim hayır dememe aldırmadan devam etti. “Bu yemeği yemek istemiyorum,” dedi. Büyükçe bir kaya daha düştü. “Hayır baba!” deyince bir diğeri. Kız konuştuğunda yerdeki kayaların sayısı artıyor, tavandaki delikler büyüyordu. Bir bilgisayar oyununun içindeydik sanki. Yağmur gibi taş yağıyordu üzerimize. Oysa parıldayan kara gözleriyle bakıyordu. Bu durumdan bir şey anlamadığım yüzümden akıyor olmalıydı ki gözlerini gözlerime dikip devam etti Ayşecik:

“Her şeyi unutmuşsun,” dedi küskünce. “Birazdan gideceksin, yine unutacaksın beni. Kim bilir, bir daha ne zaman gelirsin?”

“Nasıl yani?” dedim. “Ben daha önce geldim mi buraya?”

O yaştaki çocuklara yakışır bir şekilde omuzlarını silkti. “Tabii ki geldin! Bak onu bile hatırlamıyorsun.” Yüzüme bakmadı. Gözlerini yere devirip dudaklarını şişirdi.

“En sonuncusu, bir sene kadar önceydi sanırım. Şu kapıdan başını uzatıp baktın uzun uzun. Yavaşça yürüyerek odanın ortasına kadar geldin, beni görür görmez kaçtın. Büyüdün sanıyorsun ama beni burada terk edip büyüdü sen. Yüzüme bak, gözlerimin içine. Bu gözler her sabah ayınada gördüğün gözler değil mi?”

Yıllarca emek verdiğim ‘Kendi ayakları üzerinde duran kadın’ bacaklarının titremesini durduramıyordu. Gücümü toplayıp elimi uzattım, onun buz kesmiş parmaklarına dokundum. “Gel,” dedim sesim titreyerek, elinden tutup kaldırdım. Sırt dayama kısmında üç dolabı olan eski kanepeye oturduk. Ortadaki kapağa dokundum, evet hâlâ düşüyordu. Gece kıpırdandıkça açılıp üzerime düşer, canımı acıtır. O acıyı sırtımda yeniden hissettim. Geçen sene gittiğim psikolog çocukluğumu bütünüyle sildiğimi söylemişti. Artık hatırlıyorum. Bu oda benim çocukluğum. Duvarlardaki gri briketlerin üzerini kaplayan çimento, çocukluğumun üzerini örttüğüm sıva gibi yer yer dökülüyor şimdi.

Gözlerimiz karşı duvarda, yan yana oturduk Ayşecik’le. Üzerine böylesine taşlar düşen çocuk ne hisseder? Ne desem teselli olur? Gözlerimi kapatınca dilimden kelimeler dökülmeye başladı. Ona mı anlatıyordum, kendi kendime mi konuşuyordum? Yer-gök, o-ben... Hepsi birbirine karışmıştı.

“Herkesin üzerime gelip beni susturduğu yılları unutmak suç mu?” Ayşecik’in kara gözleri sağa sola hızlı hızlı hareket ediyordu. Kafası karışmıştı. Korkuyor muydu? Benim acılarım yıllar içinde iyi-kötü tamir görmüştü ama onun acıları hâlâ çok tazeydi.

“Kayalar, tavandaki delikler... Hiçbiri senin suçun değil Ayşecik. Büyükler karşısındakinin sadece bir beden olduğunu düşünür ve o bedeni doyurmaya, korumaya, eğitmeye çalışırken ruhunun incineceğini unuturlar bazen. Büyüdüm ya, artık anlıyorum onları.”

Kaşları çatılıverdi birden, hemen ekledim: “Onları anlıyorum dedim, hak veriyorum demedim.” İnanmaz gibi yüzüme baktı. Gözlerinin ne dediğini duyamıyordum. Biraz sonra incelmış dudaklarından zorla döküldü kelimeler. “Büyüme zor olmalı.”

Bana inanıyor muydu acaba? Gözlerindeki tereddüt azalınca yanıma sokuldu, yüzünü boynuma gömdü. Ellerim saçlarında gezinirken sabun ve pamuk şeker karışımı bir koku doldurdu içimi. Onu sevmek, onu mutlu etmek isteğiyle ürperdim. Uzun süre öylece kaldık. Sonra yine konuştuk, yine sustuk. Kaç gün konuştuk kaç gece sustuk bilmem. Sonunda bir varmış hiç yokmuş olduk. Kimse kimseden özür dilemedi ama bir damla gözyaşında affettik, affedildik.

İyi şeyler birdenbire olmuş ya hani. Renklerin en güzelleri; kırmızılar, sarılar, maviler çıktı içimizden ve ışıldayarak yükselmeye başladılar. Rengârenk, yumuşacık bulutlar olup çevremizi sardılar. Ayşecik’in önünde diz çöktüm. Kara gözler buluştu. “Ne yapalım biliyor musun Ayşecik?” dedim. “Bu delikleri, kayaları birlikte yok edelim.”

Ellerimle bulutları yönlendirip tavandaki delikleri tamir etmeye başladım. Ayşecik de benim yaptıklarımı yapıyordu. Rengârenk bulutlardan yapılmış kocaman bir gökkuşağıyla kapladık tavanı. Ardından parmak uçlarımızı yerdeki kayalara, taşlara uzattık birer birer. Hepsi yok oldu. Kenara çekilip etrafa bakındık. Oda pırl pırl olmuş, bize gülümsüyordu.

Eserimizi gururla seyrederken yüzüme bakıp güldü Ayşecik. Küçük beyaz dişleri parladı. “Hadi uçalım o zaman,” dediği anda ayakları yerden kesiliverdi. “Beni yakalayamazsın!” diye bağırdığında ben de peşinden havalandım. Bağlandığı yerden kurtulmuş bir uçan balon, gökkuşağının içinden geçip mavi gökyüzüne süzüldü.

DAĞLARIN İÇİ KANIYOR Nilüfer Zontul Aktaş

Yanmanın aşk halini bilmeliydik oysa...

Bir sıralı incidir dağlar kâh heybetli bir elmas
Sessizce dururken yeryüzünün bağrında
Bağdır ormandır candır canandır onlar
Kalplerine gizledikleri yankıları
İlham etmek isterler
Kıvrılan yollarda/ giden yolculara...
Suskun dilleri bir kozalak çıtırtısı bir çınar hışırtısında neşe bulur
Kâh yuvarlanan bir taşta esen rüzgârda.
Bir pınar doğar kalbinden aziz oluruz
Bir tohum yeşertir serin oluruz
Aziz eden su boğar biliriz
Gölgelik olan ağaç yanar yakar
Bereket olan toprak alır vermez kâh
Dağların yankısındadır nice şahitlik

Doruklardan göğe yükselen
Ve dudaklardan arşı süsleyen!
Bir şiirdir onlar
Bardaktan yükselen çayın buğusu gibi

Bir hikâye okunur şimdi gökyüzünde
Sırası haykırmak olan /cümlesi feryat olan
Kanatlar yüklenirken acılı yankıları...

Ufku göğsünde beliren kızıl gerdanlık terketmiş yerini
Kızıl rayiha gülce günbatımını dumanlar sarmış
Söze vuramayan yangınların sesi cızır cızır

Yarım yanmış bir yaprağın kalbine dokundum

Gelincikler sır tutmayı bilirler mi acep dağların yerine...
Hadi uzatsınlar ellerini dağların koynuna
Dağların içi kaniyor

GÜNAH EMEKÇİLERİ

Sündüs Arslan Akça

kalbimin arka sokaklarında
aklıma dolanıyordu arayışlarım
soluğumu tutup
en hazin öykülerin acısından öpüyordum
köşe başlarında
beyin tutulmasından arta kalan adamlar...
kalbimin arka sokaklarında
pusuya yatmış
görüydüm

şarkın arka sokaklarında
gubar-ı gam yutmuş gedalar...
günah emekçisi
günahsız çocuklar
hepsi tarumar
mor dövmeli ağıtçı kadınlar eşliğinde
ölüme koşuyorlar

gücün arka sokaklarında
yok güne saklanılan kurbanlar
"beni alıp tekrar karnına soksan bile koruyamazsın artık anne"
bir zebunun ömür defterine yazılanlar
Tanrı gören, duyan
dört bir yan
ölüm biçilen insan
ölüm yağdıran insan!..

lisan ki
aciz kalan

TİZ BİR ÇIĞLIK

Fatma Yavuz

Uğur'u askere gönderirken, üzüntü dışında, anlamlandıramadığı bir sıkıntı vardı Selvi'nin içinde. Keşke askerliği göz açıp kapayıncaya kadar geçiverseydi. Yarın sabah uyandığında, onun eşi olarak buluverseydi hatta kendini. Ne iyi olurdu. Ama mümkün değildi bu. Her şeyin ağır aksak ilerlediği, zamanın bile büyük bir ağırkanlılıkla aktığı bu köyde; heyecanın, acelenin, sabırsızlığın hiçbir manası olamazdı. Üstelik bu konudaki sabırsızlığını hissettirirse herkesten önce en yakınları kınardı onu. Bunu adı gibi biliyordu. Kimse zahmet edip sabırsızlığının ardındaki kaygıları görmek için çabalamazdı da. Ya suçlar, ayıplar geçerdi burada insanlar birbirini ya da görmezden gelirlerdi. Ve bunu öyle büyük bir ustalıklı yaparlardı ki her yerde, neredeyse elle tutulur bir sis olduğunu sanırdınız. En çok da insanların arasında dolanırdı o sis. Birbirini gerçekten görmek, duymak isteyenlerin bir çaputu yırtar gibi yırtması haricinde çekilip gitmezdi öyle kendiliğinden.

Hissediyordu Selvi. Kapalı kapılar ardındaki fısıltıların, kendisiyle bir ilgisi vardı. Büyük kararların arifesinde dolanırdı genelde o efsunlu sesler evin içinde. Tezgâhtaki bulaşıklara girişmeden hemen önce, annesiyle babasını ardında saklayan kapıya doğru utana sıkıla kulak kabarttı ama nafiye. Herkes her zamankinden daha temkinliydi bu sefer. Can sıkıntısı arttı. Korkusunun yersiz olmasını diledi oturduğu yerden kalkarken. Annesiyle babası, usulca odalarına çekilmişlerdi günün bu saatinde. Babasının yüzünde yerli yersiz beliren ciddiyet, kafasının meşgul olduğunun işaretiydi.

Suat hastaneden çıktıktan sonra evin eski neşesi bir parça yerine gelmiş olsa da hala büyük noksanlıklar vardı muhabbetlerin sıcaklığında. Eski doğal neşeden ziyade yeni duruma uyum sağlama, bu yeni durumun eskisinden çok da farklı olmadığını kanıtlamanın derdindeydi sanki herkes. Selvi de eşlik ediyordu bu oyuna. Başka ne yapabiliirdi ki? Suat'ın yeni yaşamına adapte olabilmesi için tüm ailenin, kâğıtsız kalemsiz imzalanmış bir anlaşmaya riayet etmesiydi bu.

Nişana daha iki ay vardı. Endişeyle geçirilecek iki koca ay. “Keşke sonrasında gitseydi Uğur askere!” diye geçirdi içinden. O zaman Selvi için endişelenecek bir sebep de olmazdı ortada. Her an bir aksilik çıkacak ve onu Uğur’la evlendirmekten vazgeçecekler diye ödü kopuyordu. Çünkü son derece sıradandı böyle şeyler buralarda. Sözlü olmanın fazla bir anlamı olduğu söylenemezdi. Sözüün bozulması için şartların biraz değişmesi yeterli olurdu çoğu kez. Ve bazı şartlar gerçekten değişmişti, aile arasındaki o mütevazı yüzük takma merasiminden sonra. Son konuşmalarında, endişelerinden Uğur’a da bahsetmişti ama o yersiz bir endişe olarak nitelemişti Selvi’nin bu sözlerini. “Sen merak etme. Bu saatten sonra bizi ancak ölüm ayırır!” demişti. Kendinden gayet emin.

Uğur’u aramak, rahatça konuşmak başlı başına bir sorundu. Çünkü Suat gardiyan gibi sürekli başındaydı artık Selvi’nin. Yerli yersiz her şeye sinirleniyordu bir de. Eksilen bacağına suçlusu, evde sözünü geçirebildiği herkeste sanki. Kazada kaybettiği bacağına yerini katı, sipsivri bir öfke almıştı. Yerli yersiz, bir silah gibi kullanıyordu öfkesini. Sözlerini onunla keskinleştiriyor, eskiden yüzüne yumuşaklık veren ve şimdi de arada bir beliren oval hatları, o öfkeyle siliyordu suratından. Üstelik en doğal hakkıymış gibi büyük bir rahatlık ve doğallıkla yapıyordu tüm bunları. Günün her saatinde, evin her yerinden; bahçenin dibinden, köşesinden ya da ağıldan, ahırdan, elinde bastonu ve yüzünde kasvetiyle sessizce çıkıveriyordu. Selvi için ilk zamanlar çok da problem oluşturmayan bu yeni durum, zaman ilerledikçe boğmaya başladı onu. Asla yalnız kalamıyor, mahalleden arkadaşları çaya geldiğinde bile Suat sessizce gelip bir köşeye oturuveriyor, o saatten sonra da sohbetin tüm neşesi kaçıyor ama kimse kendinde herhangi bir şey söyleme cesaretini bulamıyordu. Selvi bir iki sefer anlatmaya çalıştı kendisini lakin ters tepince davranışı, çaresizce vazgeçti. Aralarında yalnızca iki yaş olmasına rağmen Suat’ın gözünde Selvi, kendisine koşulsuz şartsız itaat etmesi gereken küçük kardeşiymiş o kadar. Ne eksik ne fazla... O yüzden, hayatının eksenini kaydıran kararı, Suat’ın ağzından bir homurtu şeklinde duyması Selvi’yi şaşırtmadı. “Sizin söz iptal Selvi. Uğur’u arayıp sormak gibi bir hata yapma sakın bir daha! Bacaklarını kırarım!” Selvi şaşırmadı ama buz gibi bir hançer saplandı, anında alev alan kalbine. Kısa süreliğine nefesi kesildi acıdan. Kelimeler harflerine dağılıp anlamsız sesler olarak dolaştılar bir süre atmosferde. Uzunca bir zaman sustu o yüzden Selvi. Korktuğu gerçekten başına gelmişti. Epey sonra zar zor “Neden?” diye sorabildi. Çünkü kararlar gerekçeli olarak açıklanmazdı genelde bu evde. Ne denli önemli olursa olsun, önce kararı duyardınız sonra durgun bir suyun lütfedip ayaklarınızın dibine getirdiği sararmış bir yaprak gibi sebebi gelirdi size günler sonra. Çünkü gerekçeler, kararı besleyemeyecek kadar cılız, haksız ve adaletten uzak olurdu çoğu kez. Ve çocukluğundan beri hep Selvi kalırdı, terazinin, insanın ruhunu donduran o karanlık, soğuk gölgesinde. “Nedense neden! Babamlar öyle uygun gördü. Bohçanı götürüp bırakacak annem bugün. Bitti! O kadar!”

Bu homurtudan sonra sustu Suat. Annesi, babası zaten suskundu. Selvi’nin suskunluğuysa içinde biriken bir kızgınlığın tıpasıydı şimdi. Ve o tıpayı çekip öfkesini kontrolsüzce serbest bırakamazdı. Zaman yine sabır tavsiye ediyordu. Tavsiyeye uydu Selvi. Ta ki günler sonra Suat için istenecek kızın kim olduğunu öğreninceye kadar. Annesi “Abin için Neslihan’ı isteyeceğiz Selvi. Baban babasıyla konuşmuş. Olur demiş adam. Senin sözüün bozuldu ama üzülme! Her şey nasip kısmet kızım. Böylesi daha hayırlıymış demek ki!” dedi. Gereğinden fazla şefkat yüklü bir ses tonuyla... “Hem Suat senden büyük... Onun önce evlenmesi daha münasipti zaten.” diye devam etti.

Neslihan! Hayatta evlenmezdi o kız Suat'la! Hatta şu son halinden sonra kimse evlenmek istemezdi Suat'la. "Nasıl oldu ki bu iş?" diye düşünürken birdenbire her şey aydınlandı Selvi'nin zihninde. Neslihan'ın da bir abisi vardı. Bohçasının atılma nedeninin neden dile getirilmediğini net bir biçimde anladı. İçindeki kızgınlık, büyük bir çaresizlikle karışıp sel oldu gözlerinde.

Selvi günlerce sessizliğe gömüldü. Zaten fazla konuşmazdı lakin bu seferki suskunluk bir oturma eylemi gibiydi. Olduğu yerde taş dönuşüp, insana dair kaygılardan kurtulmak isteyen birinin eylemsizliği, eyleme direnmesiydi. Ama hayattaki tüm direnişler direnenlerin kütlesi, hacmi kadar güçlüydü nihayetinde. Ve Selvi bir taş değildi. Bir taş gibi yerinde ağır hiç değildi. Yeri geldiğinde, bir başkası için bir araca bile dönüşebiliyordu kolayca. Onun yeri doğduğundan beri eğreti idi. Ama işin en acı yanı, ağır olmak istediği yeri seçme hakkı gap ediliyor ve onun elinden hiçbir şey gelmiyordu.

Kafasını biraz toparladığında Uğur'a ulaşmanın bir yolunu bulması gerektiğini düşündü nihayet Selvi. Ağır ilerleyen zamanın insana sağladığı avantajlar da yok değildi tabii. Hemen hemen hiçbir şey göz açıp kapayıncaya kadar sonuca bağlanmıyordu mesela.

Annesine arkadaşşıma gidiyorum deyip çıktığında evden, hafta sonuydu ve göğsünde gizlediği küçük kâğıtta onu Uğur'a ulaştıracak numarayı taşıyordu. Arkadaşı elinden gelen yardımı yaptı. Uğur'un sesi Selvi'nin sesini duyunca çiçekler açtı neyse ki. "Elim kolum bağlı Selvi. Duydum her şeyi. Ama inan bana korktuğun şey gelmeyecek başımıza. Sen içini ferah tut. Ben bir yolunu bulacağım!" dedi ama o dediği "bir yol" un ne olduğu konusunda Uğur'un da hiçbir fikri yoktu. Fakat bu cümleleri duymak, Selvi için dünyalara bedeldi. En umutsuz zamanlarında telefonda duyduğu bu kararlı, kendinden emin cümlelere sarıldı Selvi. Geceleri, bu cümleleri çekip üzerine, öyle uyudu. Başka türlü ısınamaz, gözüne uyku girmezdi çünkü. İki eski sözlünün; günleri, geceleri zindan gibi geçerken, katıksız mutlu olan tek bir kişi vardı: Suat.

Günler sonra annesi, yine karşısına aldı Selvi'yi. "Bak kızım!" la başlayan yumuşak tonlu konuşma, Selvi'nin zaten bildiği bir durumu, tam da beklediği cümlelerle ilan eder nitelikteydi. Hiç tepki vermedi Selvi. Dakikalar süren, cümle aralarına serpiştirilen nasihatler ve özdeyişlerle ulvi bir havaya büründürülen ama aslında bir idam mahkûmunu teskin etmeyi amaçlayan bu konuşmayı, kuzu kuzu dinledi. İtirazların hangi konularda işe yarayacağını, hangi konularda yaramayacağını çok iyi biliyordu çünkü. Annesi beklemediği bu itaatkârlıktan memnun, müjde biçiminde ulaştırmış olmalıydı babasına Selvi'nin boyun eğişini. Bu konuşmadan sonra her şey daha hızlı bir biçimde gelişmeye başladı.

Hemen o günün ertesinde Suat için Neslihan'ı istemeye gittiler. Selvi Neslihan'ın yüzüne bakınca, onun da kendinden çok farklı bir durumda olmadığını hemen anladı. Sonraki hafta da onlar Selvi'yi istemeye geldi. Sözler kesildi. Alış veriş listeleri hazırlandı. Nişan tarihleri kararlaştırıldı. Bütün adetler eksiksiz buldu yerini lakin planlanan düğünlerin gelinleri çok da emin değillerdi ait oldukları yeri bulduklarından.

Neslihan'la sözü kesildikten sonra Suat'ın ruh hali değışti. O asık suratlı, sürekli somurtan Suat gitti; yerine, yerli yersiz şakalar yapan, halinden gayet memnun, düğün için gün sayan sevimsiz bir tip geldi. Selvi hangi halinden daha çok nefret ettiğini kestiremedi. Suat'ın mutluluğu için kendisinin mutluluğunu harcadıkları gerçeğini düşünmeden edemedi. Tutunduğu ve düşünüp sakinleştiği tek şey, arada bir gizli saklı konuştuğu Uğur'un ona sonsuz bir şekilde umut veren vaatleriydi.

Bazı planları vardı Uğur'un. Şimdi detaylarını açıklayamıyordu ama Selvi'yi kurtaracaktı bu çıkmazdan. Ona sonuna kadar güveniyordu. Çocukluğundan beri tanıdığı Uğur asla yalan söylemezdi çünkü.

Selvi gece gündüz Uğur'dan bir haber, bir hareket beklerken haftalar geçti. Önce Suat'la Neslihan'ın nişanı yapıldı köy meydanında, sonraki hafta Selvi'yle Murat'ın. Belli ki herkes zamana ve o elle tutulur vaziyetteki sise güveniyordu. Ve de kadınların olayları çaresizlikle kabullenen uyum sağlama becerilerine. Bu hayatlarına mâl olsa bile. Çevresindeki herkesten tiksindiğini hissetti Selvi. Ama Uğur'un "Sen kimseyi huylandırma. Normal davran ve idare et benden haber alıncaya kadar!" tavsiyesine uydu.

Beklediği haber, nişanlandığı günün iki hafta sonrasında geldi. Arkadaşı, bir akşamüzeri, bir kâse yoğurt bahanesiyle gelmiş, Uğur'un "Yarın akşam hazır olsun. Onu almaya geliyorum. Kaçacağız!" haberiyle Selvi'yi hem tüy gibi hafifletmiş hem de yüreğini ağzında attıran bir heyecanı körüklemişti içinde. Ertesi gün akşamı zor etti Selvi. Hatta bütün gün "Hastayım!" bahanesiyle kendisini odaya kapatıp yattı. Fırsat buldukça çantasını hazırladı. Akşama doğru herkes bağdan bahçeden henüz dönmemişken tıkladı camı. Bir elinde çantası, askerden firar eden Uğur'un elini tuttuğunda, bu kâbusun sona erdiğine şükrediyordu lakin daha evin bahçesinden çıkmamışlardı ki bir elinde bastonu, bir elinde babasının domuz vurmak için kullandığı tüfekle Suat beliriverdi karşılarında. Yüzünde yine o soğuk, bencil öfkesi vardı. Tehditkâr bir sesle "Sen eve gir Selvi!" dedi. Emrine itaat edileceğinden gayet emin, gözleri Uğur'un üzerindeydi. Uğur "Selvi benim sözlüm. Bu yaptığınız hangi törede var Suat?" diye diklendi. Sesinde korkudan tek bir iz yoktu. "O iş bitti. Sana haber vermediler mi? Selvi artık Murat'ın nişanlısı. Efendice çek git buradan Uğur! Ben de kimseye söylemeyeyim bu rezilliği!" diye karşılık verdi Suat. Selvi kararlılıkla girdi araya. "Ben Uğur'u seviyorum ve onunla gidiyorum. Bizi durdurmak için elinden hiçbir şey gelmez Suat. Galiba bu sefer kabullenip oturması gereken taraf sensin! Üzgünüm!" dedi. Namlunun ucuyla Uğur arasına siper etmişti bedenini. Kararlılıkla dönüp yürümeye başladıkları anda patladı tüfek. Akşamın alacakaranlığına ok gibi saplanan tek el tüfek sesiyle, donakaldı her ikisi de. Selvi ardına dönüp baktığında, bir yanda eksilen bacağın yerini asla dolduramayan o sevimsiz bastonu, bir yanda az önce elinde tuttuğu tüfeğiyle sırt üstü yerde yatan abisini gördü. İkiye bölünen kalbi, tiz bir çılgılık oldu boğazında. Hıçkırıkları birbirini kovalamaya başladığında Uğur sarılıp belinden, halihazırda bekleyen arabaya sürükledi onu. Araba gittikçe koyulaşan karanlığa karışırken Suat gittikçe büyüyen bir kan gölünün ortasında hareketsiz yatıyordu.

SENİNÇÜNDÜ HER ŞEY HER ŞEYDİN SEN

Abdullah Sezer

Her yılın son günü ilk günüdür ölümün
Kasımın ortasına yakın kamyonlar içinde
Bana beyaz çiçekli baharlar sunan
Üşüdüğüm vakit ciğerler verdiğim
Ateşe ağacın köküyle saldıran ben
Böyle kalabalık görmedim

Bütün bir yıl boyunca
Dönüp dolaşıp sana yine geliyorum
Her gün bir kafenin karşısından geçerken
Karşılardan karşılara geçerken
İki yakayı ikiye bölerken
Ölümden dönerken yalnızlığın pençesinden
Seni sürekli seni nedense seni hep seni
Arayacağım

Tam da karşımdasın

Ellerinde telefonlar
Uzun tırnaklı tanrısallarla
Savaşmalıyım, savaşmalıyım
Sana ulaşmalıyım
Ki ben başka türlü yaşamış sayılmam

Tavlolarda karşılaşıyoruz, aşk tavlasında

En herifinden birer çay içiyorlar karşılıklı
Bazen diskolarla sessiz sedasız ağıtlarla
Silkiyorlar yakalarındaki eflatundan şemsiyeyi
Ben böyle yaşamış sayılmam

Yaşamalıyım, yaşamalıyım
Seni tekrar bulmalıyım
Bütün bir yıl boyunca

Çünkü bilirim
Her yılın son günü ilk günüdür ölümün

PİRANA Volkan Tepe

Beynimin pıhtısında
Bir pirana yaşar
Kalbimde doğum lekesi (var)

Ruhumun masumiyeti
Nükleer sızıntısı olan
Dudaklarla geçti

İhtiyar heyetimin
Kararıyla vazgeçtim
Pimi çekilmiş kadınlarla sevişmekten

Belediyenin bir türlü
Tedavi etmediği
İltihaplı sokaklara
Çocuklarını bırakarak çıkarlar
Gece yarısı olunca
Hiç doğum yapmamış
Namuslu kadınlar

Şehvetini kredi kartıyla satan kadın
Bedenimi öldürmeden önce
Hadi bana adımı söyle

Beynimin pıhtısında
Bir pirana yaşar
Kalbimde doğum lekesi (var)

PERİ KIZI

Buket Uçar

Sonbahar... Rüzgâr yazdan kalma sığacı sararmış yaprakların arasından üfürüyor. Sıcaklığın rengi sarı... Kavurucu bir sıcak... Geldiğimiz yerde sonbahar kışa yaklaşır, ona karışır, yazın kokusunu bile saklamaz. Burada mevsimler farklı. Bu mevsimde başlıyoruz burada yaşamaya, ondan sanırım. İşte öyle sıcak bir sonbahar, günün ortası... Bugün dersi erken bitecek, sinemaya gideriz belki, belki tiyatroya. Nereye isterse artık... Ben tüm hayatımı ona kurdum, ona ayarlıyım. İşte çıktı. Kalabalıktan ayrı yürüyor. Kalabalık da ayırıyor onu kendisinden. Ortaya düşmüş bir top alev gibi dağılıyor etrafa. Alev içinden yayılıyor, içinde kalıyor, dışarı esintisi vuruyor. Serin... Kısacık, sarı saçlarının önündeki küçücük hareket bile onu rahatsız ediyor, bir eliyle sonbahardan koruyor onları, olmuyor. Arkasından, önünden, sağından, solundan savrulan sarı boyalı, uzun saçların arasında kayboluyor. Nihat yaklaştı yanına, rahatsız oluyor bu çocuktan. Onda, onu huzursuz eden bir şeyler var. Huzursuz ediyor beni, üstündeki el örgüsü alakasız renkli süveteri bile. İnadına da her yanıma geldiğinde üstünde bu oluyor. Ucunu buldum, söktüm, her rengi başka bir yumak yaptım, kucağına istifledim, gitti. Bugün yanından çabuk ayrıldı, yine bizimki daladı bakışlarıyla. Bakışlarında bir mücadelenin izi var. Beni onun yanında tutan da bu mücadele. Mücadele edemiyorum bazen zor geliyor. Takılıyor sesler birbirine, dilimi sıkıştırıyorlar, en çok da içime batıyorlar. Susuyorum. Susuyor dili, hareketleri konuşuyor. Notalar zihninde dans ediyor, elleri saçlarının tellerinde ritimde. Gözleri okuduğu kitaplardaki bütün uygarlıkları tarıyor, bir kahramanın ruhuna bürünmek üzere. İşte, İnanna'nın zafer elbisesini gözlerine geçirdi. Söktüm verdim eline süveteri, zafer benim. Ayakları "si" den "do" ya geçti, "re" yi atladı, tekrar "si" ye geçti. Yaklaştıkça uzaklaşıyor benden. "Fakültenin önünden alınır mı?" der gibi bakıyor yüzüme. Dilinde sallanan kelimelerin acı tadını bir müddet ağzında tutup içine gömüyor, üstüne yutkunuyor. Gözlerini devreye sokup ateşini oradan püskürtüyor bana. Gözleri yeşermiş alev... Kızgın değil, endişeli. Bakışlarımda rahatlıyor, tüm duygularımı yollayıp sarılıyorum ona, onu yolda karşılıyorum. Seviyorum onu. Seviyor beni.

Uçuşan beyaz elbisesinin eteklerinden yamanıyor yanıma. Utanmasa elleriyle yapışacak. Gözleriyle tutuyor paçalarımın, kimselere bakmıyor. Herkesin gözü onda, onun gözleri paçalarımın. Herkesin sözleri ona, o zihnindeki notlarda. Herkesin kulağı birbirinde, onun kulakları onlarda. Paçalarımın sular akamaya başladı, baktım, kaynağı onda. “Gidelim,” dedi, harfler birbirine takıldı, gıcırdadı. Uğraştı, ayırdı onları, bu sefer de her biri bir yere dağıldı. Onları kulaklarımla topladım, gözlerimde dizdim hizaya. O, içini yırtta yırtta yuttu. Kalın bir “do” sesi yumruğunda... Bir masal kahramanı gibi, duruşunda, gülüşünde, küçücük adımlarında ama... “Sinemaya gidelim mi?” diye sordum. Gözlerini kapatıp kafasını kaldırdı. “Dışarıda yiyelim,” dedim, hareket aynı. “Tiyatroya, kahve içmeye, istediğin herhangi bir yere...” diye sıraladım. “Eve,” dedi Müge. “E” lerin ikisi bir olup “v” yi kollarından ayırdı. Az önce üstünden atladığı “re” sesini savurdu yapraklara. Harfler yolunu şaşırıp ağzında dolaşalı dili lal, yüreği hep buruktu. Alfabeti yoktu. Eskidi dilimde alfabe. Ortada şingirdamasınlar diye duvara astım ben de harfleri, paslı çivilere.

Rengârenk elbisesiyle oturdu piyanonun başına, bir tavus kuşu gibi açıldı. Tanrıça Müz’ün elindeki lirin telleri gibi ışıldadı her bir tüy gözünde. Asil... En çok da yeşil... Bazen pijamaları olur üstünde. Harfleri astığım paslı çivi gibi pijamalarım da bedenimde asılı kalır. Saçlarımı söküp attım bu paslı çividenden, onlar uzadıkça ben kısalttım. Uzun saçları vardı önceden. Sarı... Ağzının yarısı ruhuna açılan kapı, yarısı aşılmaz duvar. Eski uygarlıkların içinde kendisini aradığı kitaplardan biri piyanonun üzerinde. Milat’tan öncesinden sonrasına katlanmış zamanın içerisinde, kurumuş köklerini sulamanın sevdasıyla okuyor onları. Tarihin tozlu satırlarında dilinin yasını tutuyor. Parmaklarını ortada birleştirdi “do, do, do...” Tuşların sıcaklığına bıraktı kendisini. “Do” sessiz... Dar bir ilikten geçirdi ruhunu, sıkı sıkı düğmeledi. Sisler ardında beyaz bir çığlık olup aktı tuşlara, onlara konuştu. Çaldıkça sessizliği ürperdi. Diken diken oldu sessizlik. İçine sığdıramadıklarını kustu parmaklarıyla. O kitapları dinler, piyanosuyla konuşur. Sessizce... Her oturduğunda önce “la” sesini verir ağlayarak. Onun başında yeniden doğar. Yine duyguları ayaklandı, adını bilmediğim çiçekler kokuyor bakışları, boynundaki portakal çiçeği gülümsüyor dudaklarından. İşte bu sesler gidince, bu kokular çekilince, dışarı çıkan bu duyguları geri içine sığdırmak öyle zor ki. Çürümüş portakal çiçeği kokar o zaman gülüşleri, ipleri boynundan atar. Gönlüne tünemiş kuşlar havalandı parmaklarının darbesiyle. Bir bisikletle kuşların arasındayım şimdi, onlarla yarışıyorum. Kantlarım var, açıyorum sonsuza. Sesim su gibi akıyor ağzımdan. Bir çelik gibi güçlüyümdür aslında, sözlerim de parlayıp dökülürdü dilimden ama olmuyor şimdi. Ağzımı her açtığımda kırık bir aynanın sırları gibi sözcükler dilimi kesiyor. Güçlüdür, üstesinden gelebilirdi, sanırım gelmek istemedi. Renksiz cümleler kurmak istemedi, dağıtmadı kendisini, dilini çekti, kenara çekildi. Çekilmeden önce sesim, parmaklarıma eşlik ederdi. Sesimi çok severdi, ellerimi de. Ellerimi bende bıraktı, sesimi aldı gitti. Az mı gittim doktora. Doktor doktor gezdirdik. “Hasta muamelesi yapmayın,” dediler. Hocası, hacısı, taşı, toprağı, suyu... Okuduk üflettik, yedirdik içirdik, bana mısın demedi. Marazlı kaldı adı. Marazlı kaldı adım. Çabaladım. Olmuyor, ya da sessiz kalmak işime geliyor. Akşamı seviyorum. Kimse konuşmuyor akşamları, sesler kulaklarımda gıcırdamıyor.

Telefonunun sesi, parmaklarının sesi... Yüklemiş. Uzun uzun çaldı. Duyanın içini sevince boğan, duyanın içini karartan bir ses... Ben baktım telefona, zorunlu olmadıkça açmaz zaten, gözlerini kapatıp parmaklarının sesini sonuna kadar dinler. Gözlerimi kapattım. Parmaklarım tuşların üstünde... Aheste... Telefon açılınca parmaklarımdan çıkan ses yalnız kaldı. İçimdeki sesi yanına arkadaş ettim. Hastalıklı... Sustum. Sustu, beni dinlemeye başladı, ben de telefondaki sesi. Hayret, hiç böyle yapmazdı. Hiç böyle yapmazdım. Kim arıyordu ki beni? Tamam, dinlemiyorum kimseyi, sadece seni dinliyorum. Kırık dökük konuşmuyorum da. Sadece içimden sana sesleniyorum, ıslıl ıslıl. Piyano çalayım mı sana? Tekrar eli tuşlara gitti. Dışarı çıktım. Dışarı çıktı, duyamıyorum dediklerini, daha doğrusu sustu. Susarak kiminle konuşuyor ki benim telefonumla? Tamam, sustum. Yoksa sen mi aradın? İmkânsız, şimdi benimle konuşuyorsun. Hem sen beni hiç aramadın ki. Kimden çalayım sana? Vivaldi? Biliyorum o violinist. Olsun... Elleri tuşlarda, sessizce oturuyordu içeri girdiğimde. “Konuşalım mı?” dedim. Kemanın “sol” teli gibi gerildi.

Benimle konuşmak istemiş aslında, bana açılmak istemiş, kısmet annemeymiş. Tanıyoruz eskilerden. Hastalığı ne acaba? Garipsedim, açık açık sordum “Bir hastalığın var mı oğlum?” dedim. Yokmuş. Yok muymuş? Aklından hasta anladım. Seviyormuş. Seviyor muymuş, beni mi? Dilimde birkaç harf paslarından arındı, çividen aşağı düştü. Elleri ne oldu senin, neden kırıştı ellerin? Saklan hadi içime, ben seni arayayım. Onunla da konuşmak istedi. Bazı şeyleri ona söylemek istiyormuş. Benimle konuşmak istiyormuş. Sırası mı şimdi? İçimden de dışımdan da sustum. Birkaç harf karıncalandı uyuştuğu yerden, kancaları kıvrılan yerinden düzeldi. Hayır, hayır, onlar düzeldikçe içim susuyor. Saçların neden ellerinde, neler oluyor sana? Nereye saklandın? Bulamıyorum seni. Buradan gitmeyeceksin değil mi? Hadi tut ellerimden, uyut beni. Gitme sakın! Onun dediklerinden sonra içimde bir şeyler eksildi. Bir ara ondan hoşlanıyordum, çok önceleri. Az konuşmadım onunla ama o beni hiç dinlemedi sanıyordum. Dinlemiş, duymuş beni. Ne söylediysem yüreğinden okuyor şimdi onları bana. Oraya onları ben yazmıştım. Bu bir rüya mı? Hayal o zaman. Okul bitsin sonra konuşayım, daha doğrusu karşında susayım... “Okul bitince,” dedi. Bu da iyi haber... O zamana kadar araşturalım bakalım neymiş işin aslı astarı.

“Geliyoruz,” dedi. “Geliyorlar,” dedim. Geliyorlarmış. Onların gelmesi için bizim gitmemiz lazım. Okulun bitmesine ne kalmıştı ki şunun şurasında, çok ani oldu. Konuşamadım ama duydum onu. “Ayartırız içimizdeki baharı, olmazsa da dolu dolu susarız,” dedi. Meğer o beni yüreğinden duymuş, öyle dedi. Yıllar önce gönderdiğim mesajlar anca ulaşmış sanırım. Neredesin? Saklambaç oynayalım hadi, sen saklan ben seni piyanomun sesiyle arayayım. Oturdu yine peri kızı konuşmaya. O çaldı, ben dinledim ama sanki dedikleri bana değildi. Bir de öğrenmeli şu adamın derdi neymiş. Tamam, bizimkininki belli ama onun derdi de nerden onu bilelim. Bir kucak ot değil ki bu, söküp kurtulalım. Dert içinde saklı, ara ki bulasın. Buldum seni... Neden duymuyorsun beni, ortalıkta bir tuhaf dolanıyorsun? Kulakların... Sustu ellerinin sesi, bana doğru döndü. “Ne zaman gidiyoruz?” dedi. Harflerin üstünden silindir geçmiş gibiydi ama anladım. Şaşırdım, şaşırmamış gibi yaptım. “Ne zaman istersen,” dedim.

Geldik. Az sonra da o gelecek. Evi tütsüledik kekikle, çöreotuyla, tuzla. Ocakta soğan kabuklarını yaktık, alev aldı, az daha ev yanıyordu. Bir bezin altında başımdan aşağıya kurşun döktüler. Tanrı Anu'nun çocuklarını çıkartıyorlar içimden. Duymasınlar bunu, sonra bana deliymişim gibi bakıyorlar. Ben bezin altındayken Sümerler fısıldadı kulağıma.

“Ey göz! Ey göz! Düşman göz!

O kadının gözü, o erkeğin gözü!

O komşunun gözü! O düşmanın gözü!

Ey göz! Sen bir eve girince fırındaki çanak çömleği tuz buz edersin.”

Kurşunun sivrilen yerleriyle düşmanların gözünü çıkardılar. Tastaki sudan üç yudum içirdiler dualarla. Nane tadı vardı suda, sevdim. Suyun içindeki yamulan kurşuna bakıp “İçine adam kaçmış,” dediler. Sudan çıkardım hemen seni, boğulmaktan kurtardım. Tanrı Anu'nun dört evladı çıktı, üçü kaldı içimde. Demin oydukları düşmanların gözüyle baktılar bana yan yan. Aynı işlemi üç kere tekrar etmek gerekiyormuş o yüzden elimden seni zorla aldılar. Kararlılar. Tanrı insanın içindeyse niye uğraşıyorlar ki çıkarmak için? Şşşş! Şimdi duyacaklar. Üçü için yeniden işlemlere başladılar.

“ Koşan eşeğin bacağı kırarsın

Usta dokumacının tezgâhını parçalarsın!

İyi geçinen kardeşlerin arasını bozarsın!

Defol göz, defol göz!

Yedi nehirde, yedi kanaldan öteye!

Yedi dağdan ileriye git!

Göz! Kendi sahibinin yüzünde çanak gibi parçalan!”

Bu göz, tarih yolculuğunda hep bela olmuş insanlara sanırım. Kış kış, dağlar taşlar ardına. İşleri bitince erimiş kurşunu vereceklermiş, piyanomun üstüne koyacağım seni. Nerdesin ama duyamıyorum sesini. Dilin... Hadi çık ortaya saklambaç bitti.

Peri kızı gibi, her zaman öyleydi. Gülen gözleriyle... Bu gözler için senelerce bekledim ben. Susmuş. Olsun. Gözlerini okurum. Susuşunu dinlerim dolu dolu. Gönlüne çuvallanmış sözcüklerin yükünü alırım belki. Hem belki sevince geçer. Bende de dert aradılar, sordular, soruşturdular. Zoruma gitti. Neden gözlerime bakıp yüreğime dokunmadılar ki? Baştan aşağı süzdü beni kapıda. Baştan aşağı inceledim. Şöyle koyu renk bir takım elbise hayal etmişim. Kahvesi az sütlü kahve gibi duruyor karşımda. Köpüksüz... Hemen onu koyu laciverte çevirdim. İçine de çivit mavisi bir gömlek... Şimdi oldu, yakıştı da, yakışıklı adam yakışır tabi. Çenemle selamladım, gülümsedim bir de. İçeri aldı beni, süzdükten sonra, bir garip hissettim kendimi, biraz da değişmiş. Bir cambaz gibi ama beceriksiz... Hoş bulduk dedim, sesimi önce duvarlar yuttu sonra aldım ortalıktan ben yuttum.

Havadan sudan konuştuk çocukla, biraz da ölçtüm, biçtim. Kahveler gelene kadar notunu verdim. Yaktık mı çocuğun başını yoksa? Başımdan aşağı kaynar sular döküldü, elimdeki kahve tepsisi devrilecek diye çok korktum. Ayağındaki çorabın üstüne paçasındaki kıllar dökülmüş. Rengi de sütlü kahve takımdan uzak... Lacivert... Hemen çıkardım oracıkta, kahverengi oldu. Oldu oldu bu oldu.

Olsun, gözleri sevgi dolu. Gözleri bin bir çeşit koku Peri Kızı'nın. Nasıl da güzel bakıyor. Onu içinden, beni onsuzluktan kurtaracak sevgi doğdu o gün sessizliğimizde. Sessizce yana taradığı saçlarını ellerimle havalandırdım, kulağına da fısıldadım.

“Efendim” dedi birden kafasını kaldırıp Müge'ye. Boş boş baktık. Derdi anlaşıldı, bu da konuşmadan duyuyordu. Niye yalan söyleyeyim sevindim. Tencere yuvarlandı kapağını buldu. “Efendim” dedim deli gibi. Ne duydum ki? Bir tuhaf baktılar yüzüme. Bu adam beni seviyor, içimden dediklerimi bile duyuyor.

Bir solucan gibi kıvrıldım kaldım, parçalandığın yerden de tamamlanmadın. Ne oldu ki sana? Şimdi aynanın karşısında beni görmeni çok istedim. Peri kızı diyor bana, galiba oldum. Sen gideli içimden, harflerim sözcük oldu. Takılmıyorlar ama ara sıra birbirine sarılıp düşüyorlar. Yutkunuyorum, geçiyor. Bana garip garip bakıyorlar, yakıştıramıyorlar galiba yanına. Peri kızı, yanıma ne de güzel yakıştın. Farkında mısın gönlüme konalı, yüreğimle çarpalı değiştin. Saçlarının telinden, dökülen gülücüklerinden, ellerimin arasındaki parmaklarından duyuyorum sesini.

Parmaklarım birbirine sarıldı heyecandan, gözlerim birbirine döndü, birbirini kucakladı. “Evet” dedi, alkışlar ona, niye alkışlıyorlar ki, çok kolay onun için. Ben nasıl diyeceğim? Kafamı sallasam olmaz mı? Aynı uzun, sıralı soruya tekrar başladı memur. Gözlerimi birbirinden ayıramadım. “mi” sesini verdim yüreğime. Bir kez daha, bir kez daha... Uzatabildiğim kadar uzattım sondaki harfi, baştakine abanabildiğim kadar abandım. Bütün gücümü boşalttım içine, parmaklarımla tuşladım. Parmaklarımı avuçladı, gözlerime bakınca ayrıldılar birbirlerinden gözlerim, gözlerine karıştı. Seviyor beni.

“Evet” dedi bir çırpıda. Her harfi pırıl pırıl aktı ağzından. Yasemin dalları saçlarından karıştı söze. Elindeki buket kulaklarını dikti, onu dinledi. İçindeki adam bu sözcüğün salladığı ipte asılıp kaldı. Kurşun adam piyanonun tuşlarına eridi. Salonda kulakları sağır eden bir sessizlik... Sonra, kıyamet gibi bir alkışla sustu sessizlik. Gül dikenlerini sakladı, eğildi bülbülün ayağına. Gün bülbülün günü, bir de gülün... Şaşkın... Sonra çıkardı dikenlerini sağ ayağından, bülbülün sol ayağına batırdı. Peri kızı köpük köpük köpürdü, içinden dışına çıktı.

RÜZGÂR KIRILMASI

Emel Koşar

İnci Çayırılı'ya

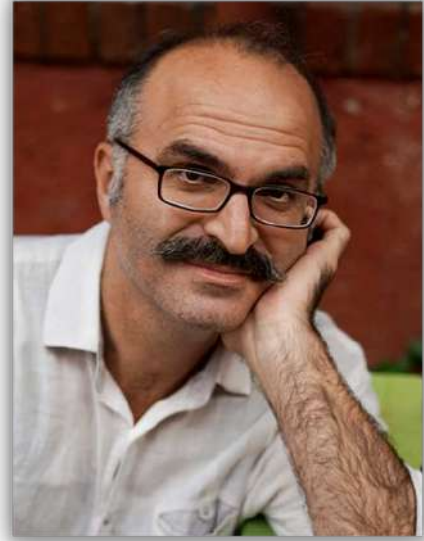
zümrüt ateşin içinden geçenler
aşka tutuldu, maziye tutundu
mercanköşkte bülbülleşen dudaklar
kalbini ser mehtaba Zümrüdüanka
kestane karası tangolar baht dönümün
gölün çekilişiyle ortaya çıkan kıraç destan
umut ektiler göğe sır tutucular
kayaların oğlu şifaya gebe
hayat buldu meşe palamudunda adam
güneşe yol alıyor kalbimdeki günebakan
öleyazdı katmerli sitem
düş dokudu gümüş ipliklerle ihtişam
aynısefanın e hâlinde serenad
imgeye akan bir ırmak gibi coşkun
evrenin ruhunu besleyen hüner
kaderin dizginlerini ele geçir
ben bir meşaleyim
rüzgâr biçtim
turunculadı kendi mevsimini arayan ışık
Butimâr, yüreğimi giydir güneşinle
ezberlenmiş sabır
şarkılara sor sesimdeki inciyi
rüya kuşudur gözlerimdeki cilvenin sahibi
aşk denizinden uçtum yok oluş vadisine
küllerim yedinin gizeminde

ÜÇLEMENİN SON DURAĞI: “SUS BARBATUS! 3”

Sibel Yılmaz

Ortada bir soba. Etrafında toplanmış hemen hemen her yaştan, meslekten oluşan insan topluluğu. Ortak payda edebiyat, kitaplar. Faruk Duman ve “Sus Barbatus” serisinin ilk kitabı ile böyle sıcacık bir söyleşide tanışma fırsatı bulmak, yazarın ağzından kitabın yazılma öyküsünü dinlemek bir güzellikti. Ardından ikinci kitap geldi ve sonrasında üçüncüsü. Seri kitap okumanın heyecanını bilenler bu bekleme sürecinin sancısını da bilirler. Hoş bir bekleyiş oldu ve sonunda buna değdi. Seriyi bitirmenin verdiği tamamlanmışlık hissi ise mükemmel.

Kitabın merkezine kanlı canlı doğayı koyan yazarın, bunu tüm kitaplarda aynı etkiyle, tempoyu hiç düşürmeden işlemeye devam ettiğine tanık oluyoruz. Birinci kitapta kış mevsimi karıyla, boranıyla, lacivert mor ışıklarıyla, buzu soğuğuyla, ikinci kitapta ilk bahar mevsimi yağmuru, kırmızı çığlıkları, seli, taşkını, şimşegi, yeşeren ormanıya, üçüncü kitapta da güze dönmeye yüz tutmuş yaz mevsimi yağmuru, eflatun mor sisi, esintisi, sıcaklığı, rüzgârıyla anlatılmış. Doğa insandan ayrı düşünülemez. Konu olarak da doğaya yaslandırılan “devrim” ele alınmıyorsa doğanın değişimi, canlılığı, gücü yadsınamaz. Devrim ateşi ile doğanın bu sürprizli yapısı birbirini tamamlayarak bizi devrim gününe kadar götürüyor. 1979 yılının sonu, nihayetinde 1980 Eylül’üne kadar uzanıyor ve düzene karşı duran gençler inançları, dik duruşları, adanmışlıkları ile hedeflenen büyük Ş. mitingini görüyorlar. Politik bir romandan ziyade devrim ruhunu, o bölgede yaşayan insanların kadınıyla erkeğiyle yaşadıklarını, acılarını, sıkışmışlıklarını, heyecanlarını, ümitlerini görüyoruz ön planda.

İkinci kitap akıllarda bir sürü soru işareti ile bitmişti. Halk mahkemesi kuran genç devrimciler Kadir Ağa'yı mahkûm etmişler, almışlardı. Saklandıkları mağara ifşa olmuştu. Tüm bunlar hakkında malumat alır mıyım diye ilk sayfaları okuyan okur bu emeline ulaşamaz. Bu bilgiler, kitabın içerisine dağıtılmış ve yeri geldikçe bir olaya bağlanarak okura çıkarımda bulundurmak koşuluyla kendini açık eder.

Yeni kahramanlar girer "Sus Barbatus" dünyasına bu kitapla. Dede Sultan, Mehmet, Sunay, Kemal en hatırı sayılanlarındandır bunların. Kurguyu yerine oturtmada mihenk taşıdır üstelik, özellikle Kemal. Tesadüfen bulunduğu zindanı Çetin ve Toprak'la birlikte tünele bağlayacaklardır. Taşradan şehre bir akış vardır. Fındık vefat edince Toprak K. şehrine gelir. Kaldıkları mağara ifşa olunca, bir yukarıdaki başka mağarada kalan Ece, Murat, Halil devrim çalışmalarına hız verir. Aynur, Orhan ve Ferit mahkeme edilip hapisaneye girerler. Gülşen ve Mustafa sürekli şehre gelip onlarla iletişime geçer. Kırsalda doğayı anlatmak daha kolay iken yazarımız bunu şehre de taşır. Börtü, böcek, esintiler, sis şehirde de kendini hissettirir.

Dede Sultan karakterinin Antepli bir evliyaya inancı doğrultusunda Şeytan Kayalıkları'nda pınarı ve taşları bulması tam masalsi bir anlatıdır. Bektaşilik kültürüne göre daha önceki kitaplarda adı geçen Duman Dede ile Dede Sultan'ın bir bağı olduğu belirgindir. İnce ruhlu bu adamın hayalleri epey bir zaman gerçek olacaktır fakat bir de hazine beklemektedir kendisini. Burada Dede Sultan'ın Davut'a eyer yapması Sevinç Çokum'un "Lacivert Taşı"ndaki deveyi hatırlattı. Bu da ilginç bir metinlerarasılık.

Dönemin içinde bulunduğu durumu anlatan Tolstoy'un "Savaş ve Barış" adlı uzun eseri üst kurmaca ile kitaba dahil edilmiştir. Diğer kitaplarda adı geçen eserler gibi sözü geçip kalmaz. Piyer ve Nataşa K. şehrinde kanlı canlı yaşarlar, kupa arabalarından inip baloya giderler, Piyer'in Nataşa'ya aşkı üzerinden Toprak'ın Ece'ye aşkı hissettirilir. Ustalıkla işlenen bu kısım kitabı daha canlı kılıyor. Piyer'in yanından geçen Ece sahneleme tekniği ile okurun gözleri önünde canlanıyor adeta.

Duman'ın yaptığı diğer göze çarpan şey hayvan karakterlerine verdiği önemdir. Bu karakterlerin isimleri özenle seçilmiş ve büyük harflerle yazılmıştır. Bu doğaya, canlıya verdiği değerden gelir ve hayvanlara kişilik katar Duman. SUS BARBATUS (domuz), DİLBER (kuş), GÜMÜŞ (at), KARAGÖZ (köpek), GÖKYÜZÜ (ceylan), CENNET (at) diğer kitaplarda yaratılan karakterler iken bu kitapta COCO (kertenkele) ve DAVUT (deve) da katılır aralarına. COCO'nun hikayesinin geçtiği bölümlerde ise bir kertenkele çizimi yer alır. Dört ana bölümden oluşan kitabın her bölümü, bölüme uygun görselle başlıyor. Resimlerin Selin Saygılı'ya ait olduğu ve 17 Ocak 2022 - 27 Şubat 2022 tarihleri arasında sergileneceği bilgisini de not düşelim. Faruk Duman'a ait çizimler de yer alıyor bu sergide. Yazarken masasında resim kalemleri hazır olan yazarın sanata dair bir yeteneği daha var, resim çizmek.

SUS BARBATUS'un sediri ağır bir yük gibidir. Oda dağılımsızdır, bir getip koymuş bir fazlaka gibi. Bu fazlalığın bu mottosun içinde ne olduğunu, bu biçimin neyi anlatıldığı ya da bunun yeniden yapıldığı, bilmiyoruz. SUS BARBATUS'un kelimeleri de birer kez. Kendisi sındıysaklar da. Zaten çoğunlukla kendi yükünün biçimini görmesi engellemişti. Neden? Çünkü kendisini görsel hayal kırıklığına uğlatır. Ben bu müzayit, geçen zamanla, sana ağır bir yükün, geçen zamanla laud birim ve geçirdiğim bu müzayit? Ama bu tam olarak nedir? Yine de, güçlü bir bedendir. SUS BARBATUS'un bir zamanlar güçlü bir bedeni vardı. Ne zamanla değil, Kar'ın da fakir kalıcı ve verememesinde önce zamanla, okumak, Cıvı da eşitlikteki daha sıcak su başlarına gidemeli. Oysa bu bunun çabası, daha güçlü bir çabın bir şeyi güçlü koyulmuş; bir bunun çabası gelirdi. İki kişi, kendi çevresinde hareket ederken bu bunun diğer gelirdi. İki kişiydi. Birer, işte böyle, ucunda bir zehir varmış gibi, si koku zincirine boyun eğmiş, onun TAKIP, yine gelirdi. Zaten, bundan sonra kendisi, böylece tasdim etmiş de olurdu. SUS BARBATUS'un bu, onun elindeydi. Hayatın ama en içinde birer ve kimi zaman, bu emriyle dilemek için onu uğraması bile gerekirdi. Uyanır ve bunun kendisine emir vermesi için harekete geçirdi. Onu uyardı. Onu çağırma işleri, topladığı uzamında geçirdi. Camusla iken, Topraklı uzamında demir bir çelik olmasın ama sonunda bunun uyanıp canlanır ve çok uzaktaki sokakları almaya başlar.

Faruk, Aysel ve SUS BARBATUS'un ruhlarının yaşaması ile fantastik bir boyut kazanan kitap, bunu bu kitapta COCO, Davut ve Aynur'un ruhları ile devam ettirir. Burada büyüli gerçekçilik kucaklarken bizi, havada kalmayıp ayağı yere basan bir roman da gösterir kendini. Bu ruhlar o kadar canlı işlenir ki hala yaşıyorlarmış hissi verir. Olağan dışı olaylar yaşanırken bunu çok da yadırgamıyoruz, romana doğal bir şekilde işlenmiş bu durum. Barak Bey vardır bir de ek olarak bu ruhlara. Eşikte bekler hep. Demiryollarında çalışan memur Mehmet'in şerrinden koruduğunu söyler ailesini. Mehmet'in karısı Sunay dindar, hurafelere inanan bir karakter olarak verilir. Bunu, içine SUS BARBATUS'un girdiği oğlu Kemal'den domuzu çıkarmak için sıcak su dolu kazanda komşu kadınlarla işlem yapmasından biliriz. Cin çıkarmak, domuz çıkarmağa evriliyor burada bir gönderme ile. SUS BARBATUS ise ilk kez içine girdiği bir canlıdan memnundur. Kendi gözü olmadığı için onun gözüyle görür dünyayı.

Günümüzde de geçerliliğini koruyan, üstün güçlerin illegal isteklerinin yapılmadığında, başa nelerin geleceğinin örneğini Mehmet'in sürgüne gönderilmesinde görürüz. Toplumun kanayan yarasıdır bu bir yerde. Haklı olanın uğradığı haksızlık. Güçlü olan yasa, kural tanımadan haklıyı ezabilir. Bu düzene karşı çıkan bir gençlik ise gelmekte devrim düşleri ile. Siyasal düzenin baba, kız, kardeş dinlemediğini de görüyoruz. Bu sebepten Ece, babası Kadir Ağa'dan kaçıyor, dağa devrimci gençlere katılıyor. İki kardeş olan Kadir Ağa ve Mustafa öğretmen düşünce bazında tamamen birbirine zıt görüşteler. Kadir Ağa düzenin, askerin yanında işbirlikçi olarak yer alırken, Mustafa öğretmen devrimin, devrimci gençlerin yanında yer alıyor. Fakat devrimci de olsan ağa da olsan her şeye yetemiyorsun. Ataerkil bir toplumda yaşamak belki bunlara sebep. Kimseyi incitmeyen, karşılık beklemeden yardım eden, altın kalpli, aydın, bilge bir çizgide verilen Mustafa öğretmen Gülşen'i hiç anlamaz. Mum dibine ışık vermezmiş ya, mutsuzdur Gülşen. Hem de çok mutsuz. Gülşen'in bu iç döküşlerinin, düşüncelerinde dönenlerin altı sık sık çizilir eserde. Her zaman kocasının yanında olan Gülşen öyle bir sınıra gelmiştir ki Mustafa'yı terk etme kararı alır. A. şehrinde kendine bir iş ayarlar her türlü riski göze alır, planını yapar, eşyalarının yükleneceği gün kamyon gelmez. Çünkü; darbe yasakları başlamıştır. Burası kadının gücünü görmek adına çok kıymetli. Romanın en can alıcı yerlerinden birisidir de. Kadın, hayatına başka bir yön vermek istediğinde bunun kendi elinde olduğu, kimseye muhtaç olmadan kendi ayakları üzerinde durabileceği, atına binip istediği yerlere sürebileceği, özgürlüğünü yaşı kaç olursa olsun elde edebileceği paha biçilmez bir mesajdır. Helal olsun Gülşen! Bu anlamda yazarın bu duruşunu takdir etmek lazım.

Gülşen'in içinde olduğu bölümleri ayrı bir keyifle okudum. Acı da verse doğruyu konuşuyordu hep. Annem nasıl diye soran Ece'ye verdiği cevap şöyle. "Bilemem, dedi Gülşen, neden iyi olsun ki, işte her zamanki gibi, başı önünde, örgüsü elinde. Ya buğday ayıklar ya örgü örer senin annen, kışın çocuk kayboldu gitti, şimdi de sen kaçtın. Siz siz ananızı düşünecek olsaydınız... Neyse... Bir de annem nasıl diye soruyorsun, dedi nasıl olacak. Bir düşün bakalım nasıl olabilir senin annen? Ece utandı, Gülşen'e öyle hak verdi ki, gözünde ağır, düşmek yok olmak bilmeyen bir damla yaş belirdi." (s. 410)

Birilerinin Ece'ye bunları söylemesi gerekiyordu. Yazar bu görevi anaç ruhlu Gülşen'e vermiş. Devrim ruhunun anne baba dinlemediğini öngören durumlar bunlar. Burada oturup düşünmek gerekiyor.

Anlatı tekniği olarak anlatıcının bakış açısı hâkim fakat diğer seslere de yer veriliyor. Yazı dilinde tekrar eden kelimeler, beklenmeyen noktalama işaretleri, kesik kesik cümleler kitabın sohbet havasında yazıldığı izlenimini uyandırıyor. Bir ritim yaratmış bu kitapta Duman. Bunu "Kitap, ritim demektir" diyerek de tescilliyor. Sesli okunduğunda o ritmi, ahengi yakalıyor insan. Bir kitabı okurken sadece ne öğrettiği ne anlattığından ziyade ritim duygusunun da ehemmiyeti seziliyor bu şekilde.

Kitapta bazı bölümlerden sonra verilen hikâye kısımları var yine. Bu hikâyeler konuyu destekliyor, bir çeşit örnekleme gibi. Mevlâna, Bektaşilik, peygamberler, Evliya Çelebi, Piri Reis, Ferhat, Şeytan, âşıklık, Sisifos, çoban, ejderhalar, Tepegöz, başsız süvariler bu hikâyelerin konusu olur kurmaca olarak.

Marksist temelli, toplumcu, bir halk romanı olarak bu son kitapta karşıt görüşe pek yer verilmez. Devrimci gençliğin üzerinden akar roman. Ş. de büyük bir kalabalık toplanır, elden gelse ormandaki ağaçları, kuşları, hayvanları da getireceklerdir. Devrimci gençler oradadır. Aynur DAVUT'un üzerinde gelir alana. Bir kraliçe gibi. Bu kısım görkemli bir şekilde verilir. Miting gerçekleşir. Düzene karşı büyük bir kazanım olarak görülür bu kalabalık. Ve her kazanımın bir bedeli olacaktır. Kitabın kalbi değerindeki Aynur karakteri çatışma sonucu feda edilir. "Pir Sultan ölür, dirilir" misali Aynur'un ruhu göğe yükselir COCO ve DAVUT'la birlikte. KARAGÖZ ölmediği halde Aynur'la konuşur.

"Bir ân için, dedi, her şeyin bittiğini sandım.
Olur mu, dedi Aynur. Her şey daha yeni başlıyor." (s. 589)

Devrimin bitmeyeceği, devam edeceği, tazelenerek yenileneceği vurgulanır burada. Postmodern anlatılar yoğun şekilde var kitapta. Bize miras olan âşıklık, hikâye anlatıcılığı, bektaşilik, türküler, destanlar gibi geleneklerimizden beslenirken, yenilikten de geri durulmamış. Yazar ara ara okurla da konuşur kitapta.

Çay kültürü de çok belirgin kitapta. Sürekli ocakta, sobada, ateşte çay kaynar. Birileri bir bardak çay içer hep, içi ısınır. Olayların geçtiği çay diyarı, Doğu Karadeniz bölgesi de etkilidir bunda. Kültürümüzün bir parçasıdır çay. Yöresel yapılan yiyecekler eşlik eder çaya çoğu zaman. Feselli, nezik, bazlama gibi. Çokuşmak, yükreşmek, lehlemek, terek, çalak, leçek gibi birçok yöresel kelime de geçer. Ve birçok bitki ve hayvan, böcek isimleri de yerini alır satırlarda.

Ardahan ve Kars olduğunu anladığımız yerler, A. ormanları, A. dağları, K. şehri, Ç. gölü ... olarak geçse de bunun yanında Erzurum, Trabzon, Antep, Iğdır, Ankara, İstanbul, Kastamonu, Cilavuz gibi yerlerin açık adı geçiyor. Ve bu son kitabın en güzel yanlarından birisi son sayfada yer alan bölge haritası. Adı geçen bu yerler biraz da olsa somutlaşıyor gözümüzde. Son sayfada yine bir de karakter listesi yer alıyor. Bunlar okurun dünyasında üç kitaplık seriden tatlı birer hatıra olarak kalıyor.

Zeynep ve Kenan'la başlayan "Sus Barbatus" yine Zeynep ve Kenan'la biter...

GARD ALMA SANATI

Merve Duran

Elleri tam bir netlikle boşlukta
Dans eder gibi hisseder
Kim bilir nasıl denge ya da dengesizlikle
Düşmeden tutar öyle sağlam
Bu çınarın bacaklar yaşlı omuzlar dik
Mütevazı eğilince doğrulacak hep
Oldu birkaç asır
Geçti bu mevsimden bir demet sarı yaprak
İşte hayat, satır aralarında bir taze huzur
Bulmayana savaş meydanında kılıç verdi
Bir vahadan bir vahaya aranacak suya
Değmezdi nehirlerden akmaya
Sahte, gülünç ve geçici günaydınlara
Yalnız bir fersah yetecekti kucak açmaya
Senden kalanları aramaya
Kime sorsam bir gamze boyu mutluluk
Yok olmasa kimden sorulacak o sevişler
Ben ardından bakarım öz toprakta bir çiçeği öperken
İstasyonlarda görmediğim elveda kalmaz
Özgür kılsın isterim içimdeki vefayı
Bir şans daha dileyince parmaklarımla
Öyle düşün diye şakaklarıma nur taneleri
Gecikmişse gece gündüzü yoklayacağım, imkânsızca.

ÜVEYİK

Lale Şeyda Gülsoy

“Ve kaybetmek daha güç bulamamaktan”
Cemal Süreya’ya ithafen...

Öyle özlüyorum ki onu. En çok da geceleri yakıyor bu özlem içimi. En çok geceleri, kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde eski ve karanlık bir kuyu görüyorum rüyamda. O kuyunun en dibinde buluyorum kendimi. Susuzluktan kupkuru dudaklarım. Dedemin evinin arka bahçesinde de bir kuyu vardı. Onu hatırlıyorum. Kopkoyu bir karanlığı giyinmemiş bir kuyuydu. O kuyudan defalarca su çekmişliğim vardır çocukluğumda. Susuzluğumu gidermekle kalmayıp, ondan her su çekişimde avuçlarıma tarifi mümkün olmayan başka bir şey dolduran bir kuyuydu. Adına ferahlık denilebilecek bir şey. Kuyudan her su çekişimde, dünyanın bütün yağmurları benim sokaklarıma yağıyormuş gibi hissederdim ama üşümezdim o zamanlar. Yapayalnız hissetmezdim o kuyunun dibinde kendimi. Bir yıllık atının yelelerine tutunarak, eninde sonunda gelir kurtarırdı beni dedem. Yolumu kaybetmeme izin vermezdi bu kadar. Bul beni yine dede. Burası neresi bilmiyorum. Adı sanı yok buranın. Yolunu, izini bilen bir Allah’ın kulu yok. Yalnızca bir kuyu var. Hepsini bu. Yok gerisi. Ben, yokum.

Haşim Amca:

“Ben yokum arkadaşlar. Bu partide bensiz devam edersiniz. Saatlerdir pişirik oynamaktan beynim sulandı yahu.” diyerek doğruldu. Masadakiler, onun oyunbozan hallerinden birine daha maruz kaldıkları için bu duruma içten içe hayıflanmadan edemedi. Yine de hazır cevaplığı ile nam salmış Haşim Amca’ya ses çıkarmadılar. Ne de olsa, kimse onunla çene yarıştıramazdı. Haşim Amca, sağ ayağını sürüye sürüye yanıma geldi. O sırada, bende Kahveci Safa ile oradan buradan laflıyordum.

-Hoş geldin dedi. Her zamanki gibi, yanıma bir sandalye çekip oturdu. Cebinden kanyak şişesini çıkarıp, birkaç yudum aldı.

-Bu meret de amma öksürtüyor Züleyha kızım. Ama can çıkar huy çıkmaz demişler. Hele bir de, benim gibi aksi ihtiyarın tekiysen yandı gülüm keten helva. Onsuz olmuyor işte, onsuz olmuyor. Haşim Amca'nın durumu, onsuz olmuyor cümlesi üzerinden sıradan bir ayyaşlıkla tanımlanabilirdi. Bizse, onun kanyak şişesiyle neyin boşluğunu kapattığını ya da onsuz olmuyor diyerek, asıl neyi kastettiğini çok iyi biliyorduk. Daha doğrusu, olanı biteni bütün ada halkı biliyordu da ben, sonradan Haşim Amca'nın kendisinden öğrenmişim. Daha hastaneden yeni çıkmışım. O kahrolası kazadan epey sonraydı. Şehirden kaçıp kaçıp kendimi dar atıyordum Burgazada'ya.

Yusuf ile Burgaz adasına gitmek, en büyük keyfimizdi. Ada, adeta bizim gizli bahçemizdi. Denizin kıyısına oturur ve birlikte, bir gün adaya yerleştiğimizde neler yapacağımızı hayal ederdik. Ben, epi topu mekân değiştirecektim. Zaten, evini sırtında taşıyan kaplumbağalara benzetirdi Yusuf beni. Sen nerede olsa yaşarsın derdi. Doğruydum. Yanımda Yusuf olduktan sonra, herhangi bir mekâna uyum sağlamak çocuk oyuncuğuydu benim için. Üstelik gümüş takılarımı, -küçük bir dükkân açıp- pekâlâ adada da satabilirdim. Koskoca İnsan Kaynakları Müdürü Yusuf Bey ne yapacaktı? Meselemiz buydu. Basarım istifayı diyordu Yusuf. Sıkıldım Yusuf Bey olmaktan. Basarım istifayı, taşı tarağı toplar geliriz. Bunları bana anlatırken, karşımda gerçekleştireceği her bir ayrıntıyı canlandırırdu üstelik. Şirkete istifa dilekçesini verdikten sonra, balık lokantası açardı adada mesela. Balık lokantasında balıkları kendi elleriyle nasıl pişireceğini öyle bir anlatırdı ki, balıkların ızgaradaki cızırtısını duyardım adeta. Oyuncu olmalıymış bu adam derdim. Ne çok seviyorum bu adamı derdim içimden, gözlerimle pür dikkat onu izlerken. Onun takım elbiseli iş adamından ada esnafına evrilen haline, saatlerce kasıklarımızı tuta tuta gülerdik. En çok da o gülerdi. Kıyıya gelen balıkçı motorlarının sesiyle, kahkahalarımız birbirine karışırdı. Hafif bir meltem eserdi. Huzur denen o garip duyguyu getirir, bırakırdı içimize dışımıza. Zaman, tam o sırada dursun diye yapardı bunu sanki. Zaman dursaydı. Durabilir miydi ki zaman? Dursa ne olurdu sanki. Dursaydı ve bütün bunlar olmasaydı ne olurdu! Durmadı zaman. Durduramadım o kazayı. Benim suçum olan o kazayı. Benim suçum. Benim anlıyor musunuz? Benim! Bunun nasıl bir yalnızlık olduğunu bilebilir misiniz? Hayır bilemezsiniz. Kimse bilemez bunu. Hiç kimse.

Karnım giderek büyümeye başlamıştı. Cinsiyet taramasında, bebeğimizin kız olduğunu öğrenmiştik. Yusuf'un ağız kulaklarındaydı. Karnıma eğilip, "Eylül"üm. Evet, senin adın bu. Ciğerimin başköşesi. Evet, yerin de bu. Haberin olsun. Aman, annen duymasın sakın. Aramızda kalsın canım kızım." dedikten sonra, kafasını kaldırıp muzipçe göz kırpmıştı bana. Ben de aldırılmazca omuzlarımı silkmişim. Kıskançlığını gizlemeye çalışan kadınlar gibi.

Bir eylül akşamı tanışmıştık. Yusuf bir iş yemeği için, kendine gümüş kol düğmeleri arıyordu. Ben de Beyoğlu'nda yarı atölye bir dükkânda gümüş takı ve aksesuarlar yapıp satıyordum. Daha dünmüş gibi hatırlıyorum. Bir Eylül akşamı, hayatımıza mucize gibi değmişti aşk. O aşkın meyvesiydi kızımız. O da bir mucizeydi aşkımız gibi. Bu yüzden, Eylül koymaya karar vermiştik kızımızın adını.

Hamileliğimin son aylarıydı. Arabayı ben kullanmak istemiştim. Yusuf da hiç itiraz etmemişti. Çünkü iyi araba kullanırdım ben. Direksiyon başında, hamileliğim boyunca hiç yaşamadığım bir şey başıma geldi. Aniden tansiyonum düştü. Yusuf durumu fark edip müdahale edinceye kadar, araba kaydı. Arabanın kaydığını ve bariyerlere çarptığını hayal meyal hatırlıyorum. Derken, her yeri kalın ve yoğun bir sis tabakası kapladı. Bayılmışım. Gözümü belli belirsiz açtığımda, başucumdaki hemşire telaşla yanındakilere sesleniyordu. -Sinan Bey'e haber verin. Züleyha Hanım sonunda kendine geldi.

Hemşireye göz ucuyla baktım. Benden gözlerini kaçırdı. O anda bir terslik olduğunu anladım. Zor çıkıyordu sesim. Kesik kesik cümleler kurabildim.

-Hemşire Hanım, ne oldu bana? Eşim Yusuf nerede? Söyleyin nerede o? Kızım, kızım nasıl? Bir yandan da karnımı yoklayarak yerimden doğrulmaya çalışıyordum ki, kasıklarımaya dayanılmaz bir ağrı saplandı o anda. İçim çekildi sandım.

-Lütfen yerinizden kalkmayın Züleyha Hanım. Bu çok tehlikeli dedi hemşire. Sinan Bey, size her şeyi anlatacak. Dinlenin şimdi. Bunları söylerken, yüzüme bakmamaya özen gösterdi.

-Bir şey söyleyin Allah aşkına diyebilirdim birkaç kez. Bir şey söyleyin...

Doktor Sinan, her şeyi anlattığında dünya başıma yıkıldı. Soluğumun kesildiğini sandım. Bir süre idrak edemedim durumu. Sanki aptallaştım. Araba bariyerlere çarpınca, karnıma darbe almışım. Sarsıntının etkisiyle bayılmışım. Hastaneye geldiğimde, karnımdaki bebeğimi çoktan kaybetmişim. Kanım zehirlenmesin diye, beni hemen ameliyata almışlar. Olay yerine gelen sağlık ekipleri, Yusuf'u hastaneye yetiştirememişler. Çok fazla kan kaybettiği için daha yoldayken ölmüş Yusuf. Bunları duyduktan sonra, haykırarak ağladığımı ve bana yapılan sakinleştirici iğneyi hatırlıyorum yalnızca. Birde, birkaç hemşire zor tuttu beni iğne yapılırken. Onu hatırlıyorum. Kazayı saniyesi saniyesine tekrar tekrar yaşadığım uykular uyumaya çalıştım hastanede. Çiğliklerimle bölündü uykularım. Sonra yine sakinleştirici iğneler. Uykuyu uyanıklık arası geçirdiğim günleri izleyen terapi seansları. Eylül'ü ve Yusuf'u kaybettikten sonrası boşluktu. Bu gerçek, hemen değişmedi benim için. Boşlukta sallanan bir sarkaçtan farksızdım. İlk bakışta, yaşamsal faaliyetlerini sürdüren herhangi bir insandım. Diğerleri gibi, karnım acıkıyordu hatta uykum bile geliyordu. Yakınlarım geçecek diyorlardı. Sırtımı sıvazlayarak, beni teselli ediyorlardı. Gececekti, geçmeliydi çünkü ölenle ölmüyordu. Bu sözü kim söylemişse, eksik söylemişti. Ölen her insanla, yaşamı bizim için ve onun varlığından ötürü anlamlı kılan şeyler de ölüyordu. Yusuf ve Eylül olmadan sürdürdüğüm şeyin adını koymak gücü. Yaşamak değildi ama. Diğerlerinin idrak edemediği şey buydu. Artık, Yusuf ve Eylül yoktu. Yine de bir türlü böyle bir cümle kuramıyordum. Sanki o cümleyi kurmazsam kaldığı yerden devam edecekti her şey. Akacaktı donmuş olan zaman nazlı bir gelin gibi süzülerek yaşam nehrinde. O kadar çok ağlamıştım ki gözyaşlarım bile donmuştu içimde. Gözlerim kör bir kuyuyu andırıyordu. Eğer o lanet cümleyi kurmazsam, eskisi gibi olacaktı her şey. Eskisi gibi. Sanki birazdan kapı çalacaktı.

Elinde sümbüllerle Yusuf karşımda duracaktı. Her şey bir rüyaydı diye sarsacaktı beni. Uyan Züleyha diyecekti. Gözlerimi ovuşturarak uyanacaktım. Yusuf'un yüzüne mahzun mahzun bakacaktım. Her sabah yaptığım gibi. Birden, bu taşlaşmış ve ağır zaman akışkanlık kazanacaktı yeniden. Yeniden, eylülün karnımdaki hareketlerini hissedecektim. Yeniden etrafımdaki bütün eşyalar, insanlar ve hayvanlar hareket etmeye başlayacaktı. İşin doğrusu, ben onların hiç kesintiye uğramamış hareketlerini yeniden kavrayacaktım. Çünkü hayatı kesintiye uğrayan bendim. Zaman bu oyundaki büyük ebeydi ve oyunun dışına atmıştı beni. İçimdeki nehirlerin suları çekilmişti. Çölde değildim. Çölün kendisiydim. Sıcaktan kavrulmuş Bedevi yüzüm hemen ele veriyordu beni. Bana ölümün bir ülke olduğunu söyleyenler oldu. O öyle uzak bir ülke ki, gidenler bir daha dönmüyor Züleyha diyenler oldu. Bekleme artık. Bu ölümleri kabullenmememin yazgıma kafa tutmak olduğunu ve bunun büyük bir günah olduğunu söyleyenler bile oldu. Herkes, seçim yapıyordu bu hayatta. Bütün mesele, dayanma gücünü diri tutabilmektir ve herkesin dirayeti bambaşka kanallardan besleniyordu. Bu yüzden, bir acıya dayanırken seçimlerimiz birbirimizin aynı değildi ve bu da benim seçimimdi. Kendimi onların uzun bir yolculuğa çıktığına ve bir gün mutlaka döneceklerine inandırmıştım. Bazen insan bile isteye kandırmaz mı kendini?

Yaşadıklarımı geride bırakabilmek için, kendime bulduğum şifalı yol yazmaktı. Yazdıkça, dayanıyordum kalbimdeki o karanlık kuyuya. Sayfalar dolusu yazdım. Daha çok insan tanıdım. Konuştum onlarla ama bambaşka konular hakkında. Burgaz Ada'ya sığındım her bunaldığımda. Bir süre sonra, balıkçı barınaklarının köşesindeki kıyı kahvesinin müdavimi olmuştum. Uzun uzun ve amaçsızca ada sokaklarını arşınlayıp, her seferinde "Safa'nın Yerine" geliyordum. Safa'nın bizim ufaklık dediği oğlunun maceralarını içim biraz burularak ve gözlerim nemli dinliyordum. Gözlerimdeki nemin kaynağından kimseye söz etmiyordum. Ahbaptım artık kahvedeki insanlarla. Onlar pişpiriğe daldığında, denizi seyrediyordum. Bulmaca çözüyordum. Belki de kendi içimdeki iplikleri birbirine dolanmış yün yumağının kör düğümünü çözmeye uğraşıyordum aslında.

Haşim Amca'yla Burgazada'nın beni kendine çağırdığı o günlerden birinde tanışmıştım. Pişpirik masasını bırakıp, teklifsizce yanıma oturmuştu:

-Üveyikler de aynı senin gibi çok düşünür, duymuş muydun demişti bana. Onlar da, göğüslerinde bir inilti ile yaşarlar. Eliyle, Safa'nın pencerenin önüne koyduğu ıslak ekmeğin kırıntılarını yiyen üveyik kuşunu göstermişti. Ufka bakıyordu üveyik kuşu. Haşim Amca ile iki hoş beş etmekten, dostluğun derin sularına yelken açmamızı sağlayan cümle olmuştu bu.

O günden sonra, Şahende Teyze'nin omzundan hafifçe sıyrılmış olan şalını nasıl bir zarafetle düzelttiğini, Haşim Amca'nın bu şalı satan dükkânla Kahire'nin ara sokaklarından birinde yolunun nasıl keşiştiğini işte bu muhabbet meclisinde ondan defalarca dinledim. Haşim Amca'nın o şalın yeryüzünde başka hiç kimseye Şahende Hanım'a yakıştığı kadar yakışmayacağını büyük bir inançla savunuşuna tanıklık ettim. Dahası, savunduğu inancı dayanaklarını sorgulamaksızın yürekten paylaştım. O şalın hikâyesi, her seferinde çok etkiledi beni. Bu noktada, aranızda nesnelere de söyleyecek sözlerinin olma ihtimalini yadırgayanlar çıkabilir. El örgüsü bir şalın bir sevdaya gizlice tanıklık edebilecek olmasını saçma bile bulabilir kimileri. Oysa nesnelere de tarihi vardır tıpkı insanlar gibi.

Haşım Amca, Şahende Teyze'yi Büyük Sahne'de ilk görüşünü anlatmıştı bir keresinde. Haşım Bey, Ortadoğu araştırmaları ile ilgili veriler toplamak için ülke ülke dolaşıyor, araştırma dosyası için belli aralıklarla Ankara'ya dönüyor ve Ulus'taki çalışma odasına kapanıyordu. Bunun haberini alan hünzır arkadaşları, o akşam Haşım Bey'i odasından dışarı çıkarmak için Büyük Sahne'de sergilenen operete çağırışlardı onu. Odasında sessiz sedasız çalışmayı düşünen Haşım Bey, "büyülü bir sesi" olduğu söylenen Şahende Hanım'ın "Carmen" operasına davet edilmişti. Haşım Amca, Şahende Teyze sahneye çıkar çıkmaz dizlerinin başının nasıl çözüldüğünü ve bu sesin, o ilk andan sonra hep kulaklarında yankılanmasına dair duyduğu çılgınca isteği anlatırken yıldırım aşkıyla aradığını bulmuş olmanın sevinci geçirdi gözlerinden her seferinde.

İşte bu nedenle, Haşım Amca çarşı alışverişinden döndüğü o akşamüstü, Şahende Teyze'yi camın kenarındaki koltuğa yığılmış bulunduğu gün saatlerin durduğuna kanaat getirmişti ve bir daha hiç saate bakmamaya yemin etmişti. Artık, saatlerin kurguladığı, bölümlendiği hatta parçaladığı zamana göre yaşamıyordu Haşım Amca. Onun akrebinin ve yelkovanının doğrulandığı bir saat kadranı yoktu. Şahende Teyze yoktu. Şahende Teyze'nin yer yer sökülmeğe başlamış şalı vardı yalnızca. Bütün zamanların içinden süzülüp geçebilen bir rüzgârda uçuyordu ve Haşım Amca, hala o rüzgârın Şahende Teyze'yi geri getirmesini bekliyordu. Rüzgârın söylediği şarkının adı özlemdi. Adresiyse "Özleyenler Kiraathanesi". Tıpkı "Safa'nın Yeri" kahvesi gibi bir yerdî Özleyenler Kiraathanesi.

Hem özleyenler ve bekleyenler gözlerinden tanımaz mıydı birbirini? Ortak bekleyişler ve özelemler insanın insana bakışını bir nebze olsun değiştirmez miydi? Eğer öyle olmasaydı, Haşım Amcanın pişpirik arkadaşlarından biri olan Naim Amca'nın "fişek gibiydim" diye tabir ettiği gençlik yıllarına duyduğu özlemi alaycı bir tutumla geçiştirmez miydik? "Hey gidi gençlik hey!" nidalarını ya da "Biz üniversite yıllarındayken" diye başlayan cümleleri hafife alıp, bu eski tüfek ihtiyara şöyle diyerek işin içinden çıkmaz mıydık?

-Sen, neden bahsediyorsun bey amca. Eski çamlar bardak oldu. Senin beklediğin tren bu istasyona uğramaz. Giden zaman bir daha geri meri de gelmez. Böylece, yalnızca insanların değil çağların da özlenebileceğine aklımız ererdi belki. Mesela şu kıyıda durmadan denize bakan kıza gözüm takılıyordu bir süredir. Geçen gelişimde de oradaydı. Herkesin dilinde inadı. Haşım Amca anlatmıştı. Meğerse günlerdir aç, susuz bekliyormuş orada. Torik avı için denize son açılışından bu yana, eşi Hasan'dan haber almamıştı. Deniz bu, aldığı geri vermez diyen diğer kadınlara aldırmandan bekliyormuş Dilber. Böyle giderse ölür kalırsın diyenlere hep aynı şeyi söylüyormuş:

-İşinize bakın siz. Dayanabildiğim yere kadar beklerim ben. Dayanamazsam da eve dönerim. Yaşamaya devam ederim. Ama Hasan'ımı yine beklerim. Ölene kadar beklerim. Ölene kadar beklemek ihtimali içinizi mi ürpertti? Oysa insan dediğin beklemez mi? Bazen ilkbaharı. Bazen sevdiklerinin yolunu bir cam kenarında. Hatta gökkuşağını. Hiçbir bekleyişin sonucunda istediğimizin olacağına garantisizdir. İlkbahar mevsimi de sevdikleriniz de bir daha hiç gelmeyebilir. Gökkuşağını görmek hiç kısmet olmayabilir size. Yine de bu ihtimale rağmen siz beklemeyi seçersiniz. Umut edersiniz ve beklersiniz. İnsan, asıl umut etmeyi bıraktıkça ölür çünkü. Bilirsiniz.

Ben, bir yıllık atının yelelerine tutunarak geldiğim yerde bunları gördüm. Yılkı atı gibi ele avuca sığmaz vahşi bir attı zaman. Üstünden düşmeden, onunla koştuğum kadar sonsuzluğa yakındım. Ben, o sonsuzluğu en çok Eylül akşamlarının tatlı serinliğinde buldum. Zamandan bağımsız bir yerdedi Eylül. Bütün mevsimlerden bağımsız ve her nasılsa bütün mevsimlere denkti. Eylül'ü kaybetmemek için, bu kadar direnmemin nedeni buydu. Bu da benim oyunumdü. Ölümüne yürürken, herkes adına yaşamak dediği oyunlar seçiyordu kendine.

Benim gibi. Haşım Amca, Naim Amca ya da Dilber gibi.
Sizin gibi.

Sizin oyunlarınız demişken, onlara ne oldu sahi?

GÜVERCİN GERDANLIĞI

Fatma Zehra Çelik

Yüzü ısınca hissetti güneş yanıklarını.
 Rüzgâr iliklerini dondurunca anladı üşüdüğünü.
 Bir anda kaç mevsimi taşır insan teninde; bedeninde?
 Kendisini unuttunca anlar beşer,
 Yuvasından atılan kanatsız kartal olduğunu...
 Kendi kendisini meskensiz bırakanın, bir diğeri olduğunu!
 Anlar sezgiler, her gördüğüne Leylâ demekle!
 Suya yazılan düşler; suya anlatılan hisler,
 İplikçi Camii'nin şadırvan sütunları sırları gizler.
 Dudaklar sütunda fakat maşukun kulakları...
 Başka nefesin dudaklarından dinler,
 Herhangi sözcüklerin yalnızca zahirini.
 Duvara, suya, göğe fısıldar âşık,
 Devam eder yoluna pusulasız.
 Kaybolması imkânsız yollarda,
 Her yol Leyla'ya çıkar nasılsa;
 Yolun adı, üzeri Leyla!
 Ayaklarını sürüyerek susar yolcu
 Deveci Hanı'nda hancının bakışları konuşur.
 Bir kimsesiz avucunu açar,
 Yolcunun tek serveti Leyla.
 Uyku için dilenir yolcu,
 Yolcunun göz kapakları Leyla.
 Melikler'in karanlığına Samanyolu düşer,
 Yolcunun yüreğinin en dipsizliğine Leyla.
 Sürer yolcu ayaklarını; dudakları susar,
 Antakya sokaklarında taşır susamış çölden bağrını...
 Harbiye'nin şelaleleri duyurur kulaklarına maşukunu.
 Asi Nehri, kızgın demire düşen bir katre olur,
 Geri çeker varlığını; şanı utandır.
 Yüzü, gözü kurak yolcu,
 Antep Kalesinde bulur suyu.
 Biri acı diğeri tatlı...
 Kapanmış kuyununun ağzı,
 Yola düşmüşün talihi, bahtından yaralı.

Tırnakları yorgun yolcu,
 Nemrut'un başını yontar,
 Oturtur güneşin şulesini tahta,
 Adıyaman'ı bakışıyla kavurur Leyla.
 Gövdesini sürer ve sürünür yolcu,
 Çehresini yağmura kavuşturur,
 Mikâil şahittir; yağar, Leyla.
 Sisten bir perde ile tanınır yolcu,
 Başında Erciyes'i taşır,
 Gözlerinde Dicle'den bir kol;
 Bozkır tenini, kanlı sellere verir.
 Dur durak bilmez yolcu; paslanmış göğüs kafesi,
 Hafızasına mıhlanmış bilgi ağacının meyvesi.
 Ceplerini yoklar; yolcu, âsilerin meyvesi.
 Koklar yolcu, parmaklarında bir Isparta gülünü,
 Kokusuz gül bahçesidir, Leyla'nın gözleri...
 Yorulmak bilmez suskun; susamış yolcu,
 Saç tellerinden bir organ işler,
 Düğümün ucunda sallanır Leyla,
 Yolun... altı... Leyla.

SONBAHAR TÜRKÜSÜ Elisaveta Bagryana

Uzanıp, koparmalı mıyım?
Gecikmiş sonbaharın son yaprağını
Ah günlerim!
Yolların balçığında dağılmış telli boncuklar
Ve siz, benim daima canlı yaralarım
Eğer hâlâ rüya görüyor ve hayallerime inanabiliyorsam
Yeni bir umutla dolanmış, altın mekiği
Dokuyabiliyorsam
Demek ki hiçbir şey öğretmediniz bana
Ve hiçbir şeye değmez, etmezsiniz beşpara

Bu çaputtan eskimiş sandalıma yelken yapılır mı?
Ve eski baladlarda olduğu gibi
Herhangi bir aşkın
Aydınlık limanına ulaşacak mıyım?
Bilmiyorum
Tek bildiğim,
Yıldızlı bir örtü olacağı,
İçinde uyanmanın olmadığı
Tatlı bir uykunun rüyasını göreceğim
Ve içinde sanrı olmayan
Tam biçilmiş kaftan...

Bulgarca Aslından Çeviren: Suzan Yörük